

EUROPA X BÒSNIA

Des de la diversitat contra la intolerància

Maria Permanyer i Bailac
Desembre de 1998

SUMARI

1. - INTRODUCCIÓ	2
2. - ANTECEDENTS.....	5
2.1.- La guerra a l'antiga Iugoslàvia	
2.2.- Bòsnia-Hercegovina i Catalunya: elements que expliquen els moviments solidaris amb Bòsnia a Catalunya	
2.3.- Iniciatives de mobilitzacions fins el 1995	
3. - LA PLATAFORMA EUROPA x BÒSNIA.....	25
3.1.- Inicis	
3.2.- Objectius	
3.3.- Dimensió territorial de la Plataforma	
3.4.- Perfil generacional	
3.5.- Reunió al Pati Maning	
3.6.- Primer acte de la Plataforma	
3.7.- Concentracions a la plaça de Catalunya / i a Cannes	
3.8.- Concentracions a la plaça de Sant Jaume / i a Madrid	
3.9.- Un minut de silenci cada dilluns	
3.10.- Altres actes: Festes de Gràcia, la Diada amb Bòsnia, la Mercè Solidària, Cimera de Caps d'Estat a Formentor	
3.11.- Corredor Humanitari: "Catalunya x Bòsnia / Europa x Bòsnia"	
3.12.- Final de la Coordinadora	
3.13.- Estructura organitzativa	
4. - ELS MISSATGES I ELS PRINCIPALS MANIFESTOS D'ExB.....	73
5. - EL PAPER DE LES INSTITUCIONS.....	75
6. - ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ.....	79
7. - L'HERÈNCIA D'EUROPA x BÒSNIA.....	87
8. - BIBLIOGRAFIA.....	94
9. - ANNEXES	96

1.-INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquest informe no és ser un recopilatori exhaustiu de totes les iniciatives que es van realitzar a Catalunya en solidaritat amb el poble de Bòsnia, sinó que preten facilitar la informació necessària per al coneixement d'Europa x Bòsnia (ExB), per tal que serveixi com a referent en d'altres models de movilització social.

La solidaritat amb Bòsnia des del segon any de la guerra als Balcans (1992), amb alts i baixos molt condicionats per la situació de la guerra, va ser sempre important, sobretot des d'organitzacions no governamentals (ONG). L'estiu de 1995 neix una plataforma que engloba totes aquelles persones organitzades o no, institucions, universitats, ajuntaments, escoles... que denunciïn l'actitud passiva de la Comunitat Internacional envers la situació a Bosnia i Hercegovina (BiH). L'objectiu que movia a aquestes persones era el de denunciar la falsa neutralitat dels governs i organismes internacionals respecte el conflicte imposat a BiH, i **“criar junts per trencar el silenci”**¹. Això va ser Europa x Bòsnia.

Missatges com: <<**Aparquem les diferències**>>, o <<**Des de la diversitat contra la intolerància**>>, eren idees força que permetien l'aglutinació d'esforços, traspasar el petit terreny que tendeixen a ocupar les organitzacions, arribar a molta més gent i fer sentir totes les veus en un sol crit: el crit dels indignats, i cada vegada més impotents, davant del dur i cruel horror de l'agressió contra Bòsnia. Es pretenia denunciar obertament els crims contra la humanitat, que estaven cometent els radicals serbis a BiH, i l'actitud contemplativa d'una comunitat internacional que, davant de l'evidència dels fets, feia prevaldre els interessos sobre els principis. L'única opció era fer coincidir voluntats.

En el naixement d'aquesta Plataforma no podem oblidar el paper clau de José María Mendiluce, eurodiputat independent a les llistes socialistes, que havia treballat com a comisari per ACNUR² a BiH. Des del principi del conflicte José Mª Mendiluce va reivindicar i denunciar de manera contundent la situació que es vivia a la zona. El seu discurs va ser decisiu com a aglutinador de les idees dels components de les diferents organitzacions catalanes de solidaritat amb Bòsnia que s'hi van identificar.

---

¹ Manifest unitari de la plataforma Europa x Bòsnia. Barcelona (juny 1995).

Va ser a partir d'una proposta de José María Mendiluce que un reduït grup de persones va impulsar la idea d'organitzar una plataforma que més endavant prengué el nom d'Europa x Bòsnia.

Europa x Bòsnia va tenir molta difusió i influència entre la població de Catalunya. Tot i que també va estar present en diferents poblacions de la resta d'Espanya, la incidència sempre va ser superior a Catalunya. Aquest fet, així com la no extensió del moviment a nivell europeu, van condicionar també les característiques de la iniciativa.

El testimoni de la gent implicada, en més o menys intensitat, en una o altra etapa, en una o altra campanya, des d'una organització, des d'un municipi o des d'un ajuntament, ha ajudat a ampliar la informació de la que es disposava i a donar una perspectiva més àmplia del què ha estat aquest moviment, per valorar-ne, en la mesura del possible, què en queda ara, dels missatges que es defensaven, de la gent que es va mobilitzar, de l'estructura organitzativa i de la col·laboració entre ONG i municipis.

Enumerar la gent que va permetre per d'una banda que Europa x Bòsnia fos possible i de l'altra que va confiar en mí per a la seva coordinació seria francament innacabable. Però em veig amb la necessitat de remarcar l'energia i la força que em va donar Irene Comenzano, representant de SOS-Balkanes Euskalherria; la confiança i la oportunitat que em va brindar José María Mendiluce d'aprendre i d'equivocar-me. El Josep Baltierrez, l'Anna Riu, la Montse Martín, l'Anna Alba, l'Eric Hauck, la Marta Medrano, la Vicky, el Rodrigo del Pozo, el Joan Arnan, el Raúl Romeva, la Marga Massot, el Martí Garriga, tots ells membres de la coordinadora que van fer més fàcil la meva tasca, amb paciència i molta estima. Tots aquells amics i amigues, que van saber donar-me suport i entendre'm, van ser un puntal per a seguir en la lluita.

Les refugiades i refugiats bosnians que van viure durant tres anys a Catalunya, en especial la família Jelic; la gent d'Universitaris x Bòsnia, del Comitè per als Balcans, del Servei Civil Internacional (SCI), de Pau per Bòsnia-Hercegovina, d'Ajuda Obrera, de Pont de Cultura i de tantíssimes organitzacions, que van valorar sempre la meva feina amb crítiques constants, sempre constructives, i sense les quals no s'haguessin fet moltes coses.

Finalment, i pel què fa aquest informe, voldria agrair el suport constant de la meva família, de Marcos Serra i d'Eva Requena, dos amics meus, que hi han tingut molt a veure. I, finalment, el culpable que jo realitzi aquest informe, en Toni Gutiérrez, que sempre ha

---

² Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats.

confiat en les meves capacitats, donant-me aire quan me'n faltava i ales per a que no pares de volar.

A tots i a tants i tants que no enumero però que estan sempre presents en la meua vida, gràcies.

L'informe està estructurat en apartats que expliquen els diferents àmbits del transcurs de la Plataforma, per tant no es segueix un ordre cronològic estricte. Aquest mètode fa que alguns fets estiguin citats en més d'un dels capítols.

El temps d'elaboració d'aquest informe no ha estat suficient per a recollir i contrastar totes les dades i opinions, la majoria de Catalunya, però també d'altres indrets d'Espanya i alguna d'Europa. Però crec que aquest estudi mostra suficientment què va representar Europa x Bòsnia com a fenomen social.

Actualment, i per desgràcia com algunes persones ja insinuaven, Kosovo es troba en una situació alarmant sota la repressió i la injustícia del règim del senyor Milosevic (president de Serbia i Montenegro). Després del cas de Bòsnia es tornen a veure les mateixes imatges d'injustícia, de violència, de neteja ètnica, dirigides pels mateixos protagonistes i ignorades pels mateixos polítics. Amb més rapidesa que en el cas de Bòsnia, i probablement gràcies a la mobilització que va saber canalitzar Europa x Bòsnia, la societat s'ha organitzat col·lectivament per a denunciar una vegada més aquestes situacions. El model de la plataforma per Kosovo segueix el model i la idea d'unitat d'Europa x Bòsnia.

2. - ANTECEDENTS

2.1. - LA GUERRA A L'ANTIGA IUGOSLÀVIA

Per tal d'entendre els missatges que es llençaven des de la plataforma Europa x Bòsnia, sobretot al principi, moment en el que eren el recull d'algunes veus individuals de periodistes i fotògrafs, d'algunes d'organitzacions no governamentals (ONG), de gent que s'atrevia a distingir entre agredits i agressors, d'alguns polítics i d'intel·lectuals que s'havien vist directament vinculats amb l'horror a Bòsnia, és important recordar breument els fets que es van anar succeint a l'antiga Iugoslàvia abans que comencés la guerra.

Iugoslàvia

S'ha de tenir en compte que Iugoslàvia com a Estat només va existir entre 1918 i 1991: <<Regne dels serbis, croats i eslovens>> de 1918 a 1929. <<Iugoslàvia>> de 1929 a 1945 i <<República Federativa Socialista de Iugoslàvia>> de 1945 a 1991.

Abans del 1918, els pobles que van compondre-la ni tan sols havien format part de la mateixa cultura. Iugoslàvia significava l'espai on habitaven els eslaus del sur.

En l'època de Josip Broz, alias Tito³, la Constitució establia dos tipus de <<nacionalitats iugoslaves>>: **els <<pobles>> i les <<minories>>**. Els primers eren els eslaus del sur: serbis, eslovens, croats, musulmans de Bòsnia, montenegrins i macedonis. I entre els segons hi havia grups com els albanesos, els búlgars, els rumanesos, els húngars, els <<turcs>> de Macedònia o de Kosovo i les comunitats jueva i gitana.

A més, el mosaic de Iugoslàvia es complicava amb l'existència de **3 llengües principals**: serbo-croat, eslovè i macedoni; varies llengües secundàries: com l'albanès o el magiar; i **2 alfabets**: el ciríl·lic i el llatí.

Les 3 principals religions eren: el cristianisme ortodox (serbis, montenegrins i macedonis), el catolicisme (croats i eslovens) i l'islam (albanesos i <<turcs>>).

El lingüista francès Paul Garde ha senyalat que el mariscal Tito, va establir la categoria de <<Musulmà>>, amb la <<M>> majúscula, per recalcar el caràcter de membre d'una nació i no de creient d'una religió, que continuava nomenant-se <<musulmà>> amb minúscula.

S'acabava la Primera Guerra Mundial amb la **victòria dels aliats el 1918**. El mateix any es va crear el Regne dels serbis, croats i eslovens. Un any després es signava el Tractat de Versalles.

---

³ Josip Broz, alias "Tito". Kumrovec, (Croàcia) 1892- Ljubljana, 1980.

Al 1929 el rei Alexandre va suspendre la Constitució del Regne i implantà la dictadura. El Regne va adoptar el nom de Iugoslàvia fins el 1945. Cinc anys després els terroristes macedonis i els *ustachis*⁴ croats van assassinar el rei Alexandre a Marsella.

Alemanya i Itàlia va invadir Iugoslàvia el 1941. Es proclamava l'Estat Independent de Croàcia i l'inici de la resistència *chetnik*⁵ i *partisana*⁶.

Els *partisans* es van plantejar com objectiu polític operar en tot el territori de Iugoslàvia i van acollir a les seves files tot tipus de iugoslaus. La força del moviment partissà era precisament aquest caràcter multinacional. Al 1944 lliberaven Belgrad.

Tito va governar el país com a amo absolut durant 35 anys. Iugoslàvia es va esdevenir, seguint el model soviètic, en un Estat Federal. A la dècada dels anys 60, Iugoslàvia s'havia convertit en un país relativament liberal: les fronteres estaven obertes i existia certa llibertat d'expressió.

El poder sempre va pertanyer al Partit, rebatejat com **Lliga dels Comunistes Iugoslaus**, i en darrera instància al mariscal Tito. El règim seguia sent autoritari. Entre les **innovacions que va introduir Tito** s'en destaquen dues: <<no alienació>> i <<autogestió>>.

La <<**no alienació**>> es referia a la política exterior. El 1948, el dictador trencava els llaços amb Stalin i uns anys més tard, al 1956, fundava –junt amb Nehru i Nasser– un moviment de <<Països no alineats>>, on no hi havia cap altre país europeu, escapant així al sistema de blocs.

L'<<**autogestió**>> va ser el sistema econòmic, oposat a l'estatalització soviètica, en el que les empreses estatals no estaven gestionades per l'Estat ni per propietaris privats, sinó per consells de treballadors. Els negocis familiars estaven però autoritzats.

En el mandat de Tito va resurgir l'oposició entre les regions que havien estat sotmeses a Àustria, regions riques del nord (Eslovènia, Croàcia i Vojvodina) i les que ho van estar a Turquia, regions del centre i sud de Iugoslàvia, que presentaven característiques de subdesenvolupament. Un altre punt de fricció era la tendència al centralisme dels serbis,

---

⁴ Moviment dels "rebels" organitzat a Croàcia el 1929 pel diputat del Partit del Dret, Ante Pavelic.

⁵ Nom que rebien els guerrers ortodoxes que lluitaven contra els musulmans turcs en temps de l'Imperi Otomà. Durant la 2ª Guerra Mundial va sorgir un moviment legitimista i anticomunista, dirigit per oficials de l'Exèrcit Real Iugoslau, tots serbis, que va adoptar aquest nom.

⁶ Constituïen un moviment de resistència auspiciat pel Partit Comunista Iugoslau, sota el mandat de Tito.

que va provocar la <<primavera croata>> (1970), reprimida per Tito al 1971, cedint però a algunes de les peticions croates.

Al 1974 es va promulgar una **nova Constitució** que reforçava el poder de les repúbliques i de les dues províncies autònomes. L'executiu estava dirigit per una presidència col·legiada amb Tito com a president vitalici.

Tito va morir el 4 de maig de 1980, mentre estava hospitalitzat a Ljubljana (Eslovènia). Després de la seva mort va continuar la repressió d'activitats "nacionalistes" i de delictes d'opinió. Però també es van incrementar les protestes.

Els incidents més greus van succeir a Kosovo. Una revolta estudiantil a la Universitat de Pristina, l'abril de 1981, que acabà estenent-se per tota la província, es va convertir en una veritable rebel·lió albanesa. L'enfrontament entre l'Exèrcit i els estudiants va acabar amb un miler de manifestants morts i tres soldats.

Amb la segona **crisi del petroli**, el 1979 (la primera havia sigut el 1973) començà la devallada econòmica de Iugoslàvia. Els mecanismes d'autogestió eren inadequats per adaptar-se a les conseqüències de la crisi mundial. El país es va empobrir i les diferències regionals seguien creixent.

Les conseqüències polítiques de la catàstrofe no tardarien a aparèixer.

Després de Tito

Tito havia aconseguit aparentment l'impossible: **construir un estat multinacional estable als Balcans**. Als anys 70 Iugoslàvia s'havia considerat a tot Europa com un país renaixent i amb futur. Quan les dificultats sortien a la superfície, Tito acabava utilitzant la força. Viu, Tito va evitar que es desmembrés la seva obra. Mort, va ser només qüestió de temps que això passés.

La darrera maniobra del dictador va ser organitzar la **seva successió**, establint que, quan ell desapareixés, el lideratge de la Federació iugoslava es fes a partir d'un sistema rotatiu. Aquest sistema consistiria en que representants de les 6 repúbliques i les 2 províncies autònomes s'anessin turnant en el control de les institucions de l'Estat i el Partit.

Després de la seva mort, **les repúbliques i les províncies es van enfortir** més del que ho havien estat amb la Constitució de 1974.

Es va anar implantant un incipient <<multipartidisme>> basat en els conflictes d'interessos entre els 8 partits comunistes regionals.

Al 1985, la <<perestroika>> de Mijail Gorbachov, va exercir un efecte democratitzador als Balcans, igual que en altres països socialistes. Al 1987 això passava a Croàcia i Eslovènia. Però a Sèrbia el canvi es produí en el sentit oposat.

Aquell mateix any **Slobodan Milosevic**, amb el recolzament de l'Exèrcit Federal Iugoslau i l'aparell comunista, es va despendre de tots els seguidors de Stambolic (cap de la Lliga Comunista a tota Sèrbia), posant en el seu lloc gent de la seva confiança, i es va convertir en president de la Lliga a la República.

El segon pas que va donar va ser fer-se amb el **control de la televisió de Belgrad i del diari Politika**. Tant sols li mancava el recolzament de les masses, que va aconseguir aferrant-se a la bandera del nacionalisme serbi, i de l'ajut de la "intelligentsia".

L'estat d'ànim popular suscitat per Milosevic provocà importants transformacions a Sèrbia, mentre que a d'altres parts de Iugoslàvia es produïen en sentit contrari.

Des de principis de 1986 circulava pels mitjans polítics de Belgrad un <<**Memorandum**>>, redactat per l'**Acadèmia de les Arts i les Ciències de Sèrbia**, en el que s'analitzaven les causes de l'estat de crisi de Iugoslàvia. La part dedicada a l'economia, atribuïa el fracàs de l'<<autogestió>> a les diferències generades pel creixent poder de cadascuna de les repúbliques i províncies autònomes realitzades per Tito. La segona part condemnava la divisió en repúbliques i províncies autònomes, realitzada per Tito, com una injustícia contra el <<poble serbi>>. El final del <<Memorandum>> denunciava la <<cruel persecussió>> patida pels serbis a Kosovo i el perill que corrien els serbis a Croàcia.

Milosevic va adoptar el <<Memorandum>> com a font d'inspiració. Sabia que el nacionalisme seria la via que el conduiria al poder absolut. Va escollir com a tema central de la seva campanya el què més podia exaltar a les masses sèrbies: **Kosovo**.

En aquesta província autònoma el 90% de la seva població és albanesa, musulmans amb un alt índex de natalitat, i tan sols el 10% de la població són serbis i d'altres minories.. **Kosovo està sotmesa a Sèrbia** i és precisament la minoria Sèrbia la que domina la política i l'economia de la regió.

Els serbis consideren Kosovo el bressol de la seva cultura i per tant per a ells es tracta d'un dret històric irrenunciable. La situació de la regió era la idònia per un hàbil demagog com Slobodan Milosevic.

L'abril de 1987, a Polje, a les afores de Pristina (Kosovo), un grup de manifestants serbis es va dirigir cap a l'Ajuntament, on Milosevic estava reunit. Davant dels manifestants, fent-

se càrrec de l'oportunitat que li brindava la situació, va cridar: <<Serbis! Ningú abusarà de nosaltres una altra vegada!! Ningú colpejarà aquest poble!!!>>

L'efecte de les paraules el va portar a convertir-se en un heroi nacionalista compromès en la defensa dels seus <<germans ortodoxes>>.

Durant els mesos següents es multiplicaven els mitins a Sèrbia i a d'altres regions on habitaven serbis.

L'octubre de 1988 es van substituir els dirigents de la regió de la Vojvodina i el 1989 a Montenegro, per homes de la confiança de Milosevic. A Croàcia els mitins van provocar tensions ètniques sobretot a les àrees rurals, on vivien 200.000 dels 600.000 serbis de la República.

Havia arribat el **moment de les proclames apocalíptiques** sobre el <<fanatisme croat>>, el <<fonamentalisme islàmic bosni>> o el <<separatisme albanès>>.

Milosevic va apel·lar a les masses hipnotitzades a construir una <<Gran Sèrbia>>, que havia d'arribar fins a la darrera tomba sèrbia. Envoltat d'un entusiasme delirant, amb el beneplàcit de l'Exèrcit federal, la complicitat dels intel·lectuals i la passivitat del món, es va llençar a la tasca.

Al 1989, els albanesos de Kosovo van ser sotmesos a un règim policial, van perdre tota representació política, inclosos el Govern i el Parlament autònom, se'ls va obligar a firmar lleialtat a Belgrad per poder treballar, se'ls va tancar els mitjans de comunicació i van veure "purificats" el sistema mèdic i l'educatiu.

Milers de serbis a Belgrad i a d'altres ciutats es van llençar al carrer per donar suport al règim social-fascista.

Milosevic comptava amb el suport d'una bona part dels intel·lectuals i periodistes serbis. Van ser aquests els que el van ajudar a propagar la imatge de la <<Nació Sèrbia>> que exigia l'alteració violenta de les fronteres, moviments brutals de la població i terribles matances.

L'exaltació de la identitat nacional evolucionava en paral·lel a l'increment d'un odi cerval cap a l'enemic tradicional: el musulmà, tan albanès com bosni.

Quan a Eslovènia i a Croàcia van sentir-se tímides veus en defensa dels albanesos, Milosevic va redescobrir nous rivals, que sumaven a les ferides històriques el desagraïment de voler sortir de la Federació.

Primer Eslovènia

El desembre de 1988, Milosevic va anunciar la convocatòria d'un dels seus <<mítins de la veritat>> a Ljubljana, capital d'**Eslovènia**. El mítin va ser prohibit pel govern eslovè alertat pels recents esdeveniments de Vojvodina i Montenegro. El govern de Belgrad va boicotejar els productes eslovens i aquests van respondre suspentent la seva contribució al pressupost federal. La <<**guerra de les aduanes**>> va durar mesos.

El 27 de setembre de 1989 el Parlament eslovè va aprobar una <<declaració de soberania>> que feia prevaldre les lleis de la República per sobre de les de la Federació. Al 1989 Croàcia va iniciar també, de forma més tímida i més lenta, el seu camí cap a la democràcia.

Al 1990, amb una situació econòmica greu a Iugoslàvia, es celebrà a Belgrad el Congrés de la Lliga dels Comunistes Iugoslavaus (LCY). **Els eslovens i els croats abandonen la Lliga** al no veure satisfetes les seves demandes d'independència absoluta per als partits comunistes de les diferents repúbliques.

Aquell mateix any es celebraven eleccions democràtiques a totes les repúbliques.

Milosevic a Sèrbia fusionava la Lliga Comunista amb l'Aliança Comunista, creant el **Partit Socialista Serbi**. El desmembrament de la Lliga Comunista Iugoslava, que havia representat el punt d'unió entre les repúbliques a l'època de Tito, deixava Iugoslàvia en una situació explosiva.

El 1990 es celebrava a Eslovènia un referèndum independentista i a Knin (Croàcia) tenia lloc el primer aixecament militar dels serbis d'aquella població.

A inicis del 1991 la Presidència Federal, integrada per un representant de cada república, ni tan sols es reunia. El Govern Federal, encapçalat pel croat Ante Markovic, gairebé era impotent. La única institució que seguia plenament activa i funcionant era l'Exèrcit, que estava estretament controlat per Sèrbia.

Els governs de Croàcia i Eslovènia prenen mesures per posar sota el seu control l'armament lleuger que tenien totes i cadascuna de les repúbliques.

I Croàcia

Franjo Tudjman, fundador del partit de la **Unió Democràtica de Croàcia**, la *Hrvatska Demokratska Zajednica* (HDZ), i antic i fervent nacionalista radical, encaminà la campanya electoral de 1990 a restaurar la <<Nació Croata>>, incorporant-hi també el seu passat i els seus símbols. Va canviar les estrelles de la bandera croata pels quadrats vermells i blancs, que havien sigut símbol dels *ustachis*. Això va alterar als serbis.

L'altre fet que va provocar l'ira dels serbis va ser la Constitució aprovada que no es reconeixia els drets de les minories (i els serbis representaven un 12,2% de la població de Croàcia).

El 1991 va ser un any d'atacs. El 31 de març en el bosc de Plitvice (Croàcia) hi ha les tres primeres víctimes de l'enfrontament entre serbis i croats. El 2 de maig els serbis van ser els responsables de la massacre de policies croats a Borovo Selo.

Al mateix any els serbis de Croàcia de la regió de la Krajina aproven en referèndum continuar formant part de Iugoslàvia. Mentre Croàcia (19 de maig) aconseguia un triomf del sí en el referèndum independentista. El **26 de juny Eslovènia i Croàcia proclamaven les seves independències.**

Un dia després, el 27 de juny de 1991, l'Exèrcit Federal Iugoslau va voler posar a prova a Eslovènia la determinació dels diferents pobles de Iugoslàvia d'acabar amb l'Estat Iugoslau. Però a Eslovènia només hi havia un 2% de serbis i el país no estava inclòs en el projecte de la <<Gran Sèrbia>>. A la vegada els atacs es feien sentir també a Croàcia. Belgrad sabia que la secessió d'aquesta República era inevitable i el **7 de juliol** arribaren a un acord auspiciat per la Comunitat Europea, tant per a Eslovènia com per a Croàcia. Eslovènia no aconseguia la independència però el seu territori quedava lliure de tota presència militar. A la pràctica això permetria al president eslovè, Milan Kucan, assolir la independència.

En canvi Croàcia no van poder impedir el moviment de tropes pel seu territori. Aviat ho pagarien amb banys de sang. El mes de juliol es multiplicaren els atacs dels *chetniks* serbis amb el recolzament de l'Exèrcit, que el mes d'agost intervindria ja directament.

Milosevic, els generals serbis i els autors del <<Memoràndum>> havien planificat el conflicte com una guerra de conquesta integral. En els territoris ocupats no hi podia quedar rastre de presència croata.

Això explica perquè va ser brutalment destruïda la ciutat de **Vukovar, assetjada** el 26 d'agost durant tres mesos. El 17 de novembre cauria en poder dels serbis.

La **caiguda de Vukovar** va desencadenar l'enfortiment de l'autoritat de Tudjman que ja havia capturat els darrers quartels i incorporat a la Guàrdia Nacional nombrosos oficials amb llarga experiència a les files de l'Exèrcit federal Iugoslau. Les forces de Zagreb prenién un aspecte realment professional, fet que no tardaria a produir els seus fruits. Al novembre i desembre de 1991, Croàcia reconqueria part de l'Eslovènia occidental que havia estat ocupada pels *chetniks*. La compra clandestina d'armament es va convertir en

una pràctica prioritària de Franjo Tudjman. Uns mesos abans, **el 25 de setembre**, l'ONU, per sol·licitud de França, **havia aprovat l'embargament d'armes a Iugoslàvia**.

La mesura tampoc va afectar l'Exèrcit federal o els seus aliats, que disposaven dels antics arsenals iugoslavs i controlaven les fàbriques d'armament locals.

A principis de setembre els líders europeus, que fins el moment s'havien desentès del què passava a Iugoslàvia, van arribar a la conclusió que era imprescindible convocar a "tots els bandos en conflicte" a una **conferència de pau a l'Haya**, sota la presidència de lord Peter Carrington. La conferència va prolongar les seves sessions del **7 de setembre** fins el 12 de desembre.

El 2 de gener de 1992, sota la iniciativa personal de Vance, serbis i croates van signar el quinzè "alto el foc" que, a diferència dels anteriors, va concloure amb la guerra oberta entre Sèrbia i Croàcia. Milosevic s'havia assegurat arribar a l'alto el foc amb els objectius que s'havia marcat realitzar.

Just uns dies després el "bloc serbi" es va fer amb la Presidència Federal i el 10 d'octubre començava l'assalt a Dubrovnik.

El 15 d'octubre Bòsnia aprovava en el Parlament la seva sobirania.

Entre desembre de 1991 i **gener de 1992, la Comunitat Europea havia decidit reconèixer com Estats independents Croàcia i Eslovènia**.

Bòsnia-Hercegovina

L'1 de març de 1992 Bòsnia-Hercegovina organitzà un referèndum, en el que guanya el sí a la pregunta: <<**Està a favor d'una Bòsnia sobirana i independent on tots els ciutadans i els pobles d'aquest Estat, musulmans, serbis, croates i membres dels altres pobles que hi viuen siguin iguals de dret?**>>. Era la seva oportunitat d'entrar a la Comunitat Internacional.

A principi de març **s'iniciaven enfrontaments als carrers de Sarajevo**, i arribaven notícies a la capital de forts conflictes a Doboï, Bihaç i Travnik, entre d'altres poblacions de l'interior.

Excepte a la ciutat de Banja Luka, els musulmans eren més nombrosos a les ciutats i els serbis al camp (es pot dir que des de l'Imperi Otomà). Aquest fet ha tingut una gran transcendència estratègica. Els serbis representaven menys d'un terç de la població total, però eren majoria a més de la meitat dels municipis de Bòsnia. Per conquerir BiH van utilitzar la mateixa estratègia que els seus avant-passats: tallar les carreteres i baixar de les muntanyes, arrasant-ho tot, matant i saquejant.

L'Exèrcit, controlat ja pels serbis, va començar a descarregar, diàriament, armes en els pobles i barris serbis de Bòsnia. En aquesta República s'hi trobaven el 80 % de les fàbriques d'armament de l'antiga Iugoslàvia.

Mentre a Sèrbia el 9 de març milers de ciutadans recorrien els carrers de Belgrad exigint la destitució de Milosevic com a President, responsabilitzant-lo de les nombroses vides perdudes en les guerres contra Eslovènia i Croàcia i d'haver portat a la República al caos.

Però l'oposició a Milosevic, al que culpabilitzaven de la guerra, no renunciava tampoc a la construcció de la <<Gran Sèrbia>>. Les diferències entre la joventut educada de la capital, espantada per les matances que s'anaven succeint, divergia molt dels habitants de les poblacions rurals, que s'involucraven en la guerra amb entusiasme.

Milosevic, enfeinat preparant els detalls de la conquesta de Bòsnia-Hercegovina, no es va dignar ni a acudir a la reanudació de la Conferència de Pau a Brusel·les.

El 6 d'abril de 1992 la Comunitat Europea reconeixia Bòsnia-Hercegovina com Estat soberà. Tant sols 24 hores abans, Milosevic i els generals havien donat l'ordre d'iniciar la conquesta de Bòsnia. La carnissaria va començar a Bjeljina, al nord-est de la República, pels serbis del tristement famós <<comandant Arkan>>, emmascarats amb passamontanyes i amb medallons *chetniks*. Conquerida la ciutat van fusilar i executar a cops de ganivet a cents d'homes, com narraven les dones que fugien en direcció a Sarajevo o a Croàcia. La guerra es va estendre per tot el territori de Bòsnia-Hercegovina.

El 6 de març l'Exèrcit anunciava la presa de l'aeroport de Sarajevo, i començava a bombardejar la capital, conseguint tancar el seu setge el 2 de maig. Aquell mes Sarajevo va viure un dels pitjors bombardeigs.

Les armes que **Alia Izetbegovic, del Partit d'Acció Democràtica (SDA)** i president de Bòsnia, va amagar en un búnquer mentre procurava defensar la *Bòsnia dels ciutadans*, van ser preses pels radicals serbis.

Cares conegudes, germans, veïns, companys de feina, d'esbarjo, de jurgues..., el 6 d'abril de 1992 van respondre a la crida que els arribava des de Belgrad i van pujar a les muntanyes o van fugir a poblacions de Serbia, amb l'excusa que els musulmans, o *turcs*, els volien "tallar el coll", amb un clar missatge de la supremàcia ètnica.

Als següents mesos, de fet els següents anys, les expulsions, les deportacions, els camps de concentració i d'extermini, les violacions a dones o la obligació de relacions

sexuals a la força entre pares i fills, la crema de nens vius en festes populars, l'enterrament d'homes vius en fosses comuns, i en definitiva, totes les armes de la neteja ètnica, van enfonsar milers de famílies, pobles i regions senceres, de manera planejada meticulosament en un mapa.

La responsabilitat de l'església ortodoxa en aquests discursos també és molt forta, fins el punt de defensar el 1991 la revenja dels "martirs serbis" de feia 50 anys.

I és sobre aquest model que s'ha desenvolupat en la trajectòria d'Slobodan Milosevic, des que va accedir a president de La Lliga Comunista de Sèrbia el 1986.

Durant el mes d'abril els croats de **HOS, braç armat del Partit Croata**, que s'infiltraven per la frontera d'Hercegovina, s'enfrentarien amb forts combats contra els bosnians.

Al maig a Kosovo es celebraven eleccions, desafiant les autoritats serbies, en les que va sortir elegit president l'escriptor albanès Ibrahim Rugova. Aquest fet va suposar un fort revés per Milosevic. La presència de corresponsals estrangers i d'un grup d'observadors internacionals va evitar que la policia i l'Exèrcit serbi actués obertament contra els votants.

A BiH seguia la cruel agressió. Milers de morts musulmans i croats quedaven estirats per les carreteres i pobles saquejats i destruïts després del pas dels serbis radicals.

Els que havien tingut la sort de sobreviure passaven a engrandir les llarguíssimes llistes de desplaçats. Només amb la relativament curta guerra serbo-croata de 1991 eren 800.000 els desplaçats. A BiH, l'ACNUR parlava de 600.000 persones desplaçades al maig i a mitjans d'estiu de més de 2 milions.

Al principi de la guerra personatges com François Mitterrand, aleshores president de França, analitzaven el conflicte amb frases com: <<Allà, diu, es tracta de minories que viuen en el terror, que no són defensades, que no són garantides, que no tenen estatut internacional.>>, o <<I a més a més, afegeix, hi ha voluntat sèrbia d'annexionar-se els territoris habitats per serbis.>>, o de l'ordre de <<Els croats fan el mateix també sobre aquesta pobra Bòsnia-Hercegovina>>.⁷

Dient: <<Tothom igual!>>, exonerava Sèrbia de la seva culpa.

Mentre França dubtava entre detestar les tribus i celebrar les seves proeses humanitàries, l'opinió pública alemanya apostava per les noves repúbliques.

---

⁷ Finkielkraut, Alain. La memòria indiferent, a La Victòria Pòstuma de Hitler.

Alemanya obria les portes als refugiats de Bòsnia i de Croàcia, que França, la França dels drets humans, es negava a acollir.

En aquesta solidaritat alemana, els francesos de seguida van veure el retorn dels pangermanistes, la renovació dels lligams d'Alemanya amb el seu passat imperialista, recuperant la seva zona d'influència. Però no s'ha d'oblidar, pel què fa a Alemanya, la crema de cases bosnianes o l'agressió a refugiats bosnians a diverses ciutats alemanes, així com tampoc la seva contundent decisió que a finals de juliol del 1996 tots els refugiats bosnians haurien d'haver marxat del país.

A Sarajevo, l'antic Exèrcit iugoslau i els "chetniks", transformats de sobte el 5 d'abril de 1992 en Exèrcit dels serbis de Bòsnia, bombardejaven de manera incessant la població des de les montanyes. Escassejava l'aigua, s'havien esgotat els aliments, els ferits s'apilaven als hospitals, on els malalts de diabetis agonitzaven per falta d'inulina i creixien les llistes de morts. Només hi havia oberts dos forns, una perruqueria, algun cafè amagat i un bar de copes, i l'*Oslobodjenje*. La seu d'aquest diari havia estat fortament bombardejada. Una part de la redacció, en la que hi havia serbis, croats i musulmans, vivia acantonada de dia i de nit als tallers. La resta treballava en els baixos del Centre de Premsa. Escribien els articles i els venien pel carrer. Ho van fer durant tot el temps que va durar la guerra.

Va ser també el setge dels <<snajperisti>> o <<dormilegues>>, els franc tiradors que esperaven trobar a una víctima en qualsevol intersecció d'avingudes, en els carrers transversals.

El 27 de maig una primera granada deixava estirats a terra cossos de morts i ferits que esperaven en la cua del forn. Les altres dues granades van caure quan la gent corria a ajudar les persones que cridaven agonitzant. Quan les ambulàncies arribaren els <<snajperisti>> van començar a disparar com si es tractés d'un joc.

Existia una raó geopolítica darrera l'horror irracional que es vivia a Sarajevo. Estava situada en el centre de la República, entre dues àrees de població ortodoxa. Però també hi havia una raó moral. Si es proclamava que serbis, croats, musulmans o albanesos no poden viure junts, no es podrà deixar en peu una ciutat que havia estat sempre un model de tolerància, on hi vivien desenes de serbis i on el 30% de les famílies eren mixtes.

Alia Izetbegovic responia irritat als corresponents:

<<Som un país sobirà, reconegut per l'ONU; nosaltres no ens rendirem; estem disposats a lluitar i la Comunitat Internacional té el deure moral d'ajudar-nos>>.⁸

---

⁸ Rojo, Alonso. *Yugoslavia. "Holocausto en los Balcanes"*. Editorial Planeta, Barcelona 1992.

Havia perdut la seva confiança amb Europa i la seva única esperança en els EEUU. Europa, i la Comunitat Internacional en general, va tardar moltíssim a voler reconèixer públicament l'agressor enfront de les víctimes -els civils bosnians-. S'amagaven en la bola de violència (en la que inevitablement s'acaben convertint les guerres), i en la lògica divisió que havien aconseguit les armes, i així justificaven la seva sempre "**decent neutralitat**" i per començar un procés llarg i discontinuu de plans de pau.

Al maig de 1992 en una sèrie de **declaracions per part de la CE i de Resolucions per part de l'ONU**, s'imposaven sancions, embargaments comercials i d'altres mesures coercitives per pressionar a acceptar el procés de pacificació. Però la situació a Bòsnia-Hercegovina no esdevingué tan fàcil com a Eslovènia i Croàcia. L'activitat de "peace-making" i de la mediació va ser frenètica. Prova d'això va ser els continus plans de pau que es proposaven:

-Londres, gener del 1993. Cyrus Vance i David Owen, mediadors de l'ONU i la CE, presenten un pla de pau amb la **divisió en 10 províncies o cantons**, tres per cada comunitat, i un estatut especial per a Sarajevo. Va ser rebutjat pels bosnians ja que consolidava la neteja ètnica.

-Ginebra, juny-desembre del 1993. Thorvald Stoltenberg, nou mediador de la ONU, i Cyrus Vance van proposar: **partició de B-H en tres repúbliques ètniques**, Sarajevo sota administració de la ONU i Mostar sota la de la CE. Condicions per part de tots.

-Ginebra, novembre del 1993. **Conferència Internacional** sobre la guerra a BiH.

-Finals 1994. **Plà de Pau del Grup de Contacte**, a finals del 1989 es va paraitzar pel rebuig dels serbis. El pla proposava: 49% territori de la República per als serbis i la Federació Bosnio-croata obtenia el 51%. En aquell moment els serbis controlaven el 70% del territori.

El Grup de Contacte va esdevenir la única organització que negociaria a la regió.

Cap dels mecanismes previstos pel Secretari General de les Nacions Unides el Sr. **Boutros-Ghali** en **Un Programa per a la Pau**, presentat el juny de 1992, no van funcionar correctament. Europa i Occident es van precipitar en animar i reconèixer les reivindicacions nacionalistes de les diferents repúbliques de l'Ex-Iugoslàvia i la creació de nous estats, sense tenir en compte l'explosiu potencial que hi havia darrera.

Els errors de càlcul i la manca de visió, la falta de conscienciació política dels líders, la conjuntura internacional de post-guerra freda amb un confós lideratge mundial, els

diferents interessos de les potències occidentals als Balcans, que a Europa no es patís cap conflicte bèl·lic des de la II Guerra Mundial (1945), no justifiquen la Comunitat Europea i la CSCE⁹ de no haver tingut una política exterior comuna i decisiva davant el conflicte als Balcans, que hagués hagut de fer prevaldre principis i valors sobre interessos.

La valoració global de l'UNPROFOR¹⁰ és positiva, tot i que qüestionaria en les limitacions imposades per les resolucions que la regulen (no es pot oblidar la retirada de Srebrenica i l'entrega de la ciutat als radicals serbis).

Mentrestant EEUU, basant-se en la seva experiència en la democràcia i els drets humans, reconeixien els bosnis com a víctimes i denunciaven l'agressió bèl·lica a un territori reconegut internacionalment. Però tot i així, aquella guerra era un problema d'Europa, no d'Amèrica.

El conflicte a l'antiga Iugoslàvia va mostrar **abastament la incapacitat de les organitzacions internacionals** per aturar un procés bèl·lic en el seu propi territori.

L'actuació del món occidental va tenir dos eixos bàsics:

- a) La "brutal" operació **d'ajuda humanitària** per allargar la vida als que després morien per les bales, i
- b) la **negació al govern de BiH al dret legítim a defensar-se.**

Tot això amb la promesa explícita que se'ls defensaria si realment eran agredits.

S'entestaven en acusar tots dos bàndols de "bèl·ligers", encara que la situació més comuna que en un costat hi havia un bon grapat de milícies sèrbies ben armades, amb el suport de l'exèrcit regular iugoslau i, a l'altre, la població indefensa que era bombardejada, saquejada i assassinada.

Els mitjans d'informació, seguint les línies que traçaven diferents governs europeus i l'americà sobre la política a seguir a la zona dels Balcans, i qui sap si també seguint la política econòmica de màxims beneficis (és a dir, vendes), banyaven les notícies de la guerra als Balcans amb un llenguatge més que confós, incorrecte i parcial. Termes com "guerra civil" o "conflicte a tres bandes" o "les parts en conflicte" (posant al mateix sac víctimes i assessins) o "l'exèrcit musulmà" (quan parlaven de l'Armija), entre molts d'altres, van omplir pàgines de diaris i encapçalat titulars de telenotícies fins ben avançada la guerra. De fet, en un reportatge televisiu del mes de Febrer de 1996 encara es podien sentir comentaris de l'estil de: **"la sombra del islam planea sobre Sarajevo"**.*

---

⁹ Conferència de Seguretat i Cooperació a Europa.

¹⁰ Forces de Protecció de les Nacions Unides.

Tot plegat aconseguia mantenir la població conmoguda per les desgràcies que patia la població civil, per les morts, els ferits, els desplaçats, els expulsats, que s'abocava cada cop més a l'ajuda humanitària.

Però a la vegada s'asseguraven que la opinió pública ben confosa, pel que era una guerra ben complicada en la que no s'hi podia veure cap sortida, no alcés massa la veu en contra de l'actitud que prenia Europa (o que de fet no estava prenent).

L'ajuda humanitària va passar a ser la forma com l'opinió pública donava sortida al sentiment d'apiadament que provocaven les imatges que ens arribaven, però també va ser utilitzada pels governs occidentals, que amb ella s'excusaven de no implicar-se directament en el conflicte. L'ajuda humanitària, que era també necessària, va ser la coartada perfecte per a la **"neutralitat"** europea.

Però com sovint passa a casa dels nord americans, un problema intern va fer canviar radicalment la seva actitud cap a Bòsnia. S'apropaven les eleccions, que no prometien ser del tot favorables per al President Clinton. Era el moment per a reafirmar-se a nivell de política exterior, poc afortunada en les darreres actuacions.

Finalment les forces americanes van intervenir.

Després de la intervenció, entre el 29 de juny i el 14 d'agost del 1995, es va començar a veure un canvi en la situació del conflicte, però la guerra no havia acabat, i ni molt menys s'insinuava una via de solució justa

Els esdeveniments de l'estiu de 1995, quan l'exercit bosni contraatacava recuperant part del seu territori, que internacionalment se li havia reconegut, tornaven a provocar reaccions de l'estil de **<<tots fan el mateix>>**, i feien pensar a molts que les accions de l'Armija podrien provocar passes enrera amb el que s'havia aconseguit amb la intervenció militar. Res més lluny de la realitat i de la justícia.

Però també era cert que els bosnis estaven cansats, cansats de la guerra, i desitjaven, més que mai, i després de les darreres matances massives, perpetuades pels serbis, la pau.

La Pau va arribar aquell mateix novembre del 1995, després dels esdeveniments de Srebrenica, i sota la intensa mirada de la Comunitat Internacional i de milers de persones que encara no sabien interpretar amb coherència l'evolució d'aquell encontre.

Com va dir Javier Valenzuela, en un article publicat a El País del 24 de novembre de 1995, **<<...Así es la Paz de Dayton, una paz que no es justa y está por ver si será duradera. Por eso Sarajevo no la festejó>>**.

2.2. -BÒSNIA-HERCEGOVINA I CATALUNYA:

Elements que expliquen els moviments solidaris amb Bòsnia a Catalunya

Contactes entre Catalunya i Bòsnia

La solidaritat del poble de Catalunya amb el poble de Bòsnia no la podem explicar només en clau d'ideologia nacionalista. Això suposaria una visió molt reduccionista de la mobilització que posteriorment es dugué a terme.

Existia un rebuig social per diversos motius, a la massacre executada a Bòsnia. És cert que el **fet nacionalista** va aproximar de manera més ràpida la situació dels bosnians a la població de Catalunya que a la d'altres indrets d'Europa, i més concretament d'Espanya. Des dels primers anys de la guerra, al 1992 i sobretot al 1993, la gent que assistia a xerrades, conferències i actes organitzats a Catalunya o al País Basc, es plantejava preguntes que divergien força de les que es feien en d'altres punts d'Espanya.

Aquest fet nacionalista comportà que la majoria de **voluntaris** i d'organitzacions que es dirigien a **campes de refugiats** bosnis i de desplaçats croates a Croàcia, eren de països com Irlanda, Bretanya, Flandes, Nord d'Itàlia, Euskalherria, Txèquia i Catalunya.

BiH és un territori físicament i geogràficament proper a Catalunya. És una República Europea (de l'Est d'Europa), que tenia un grau de modernitat considerable abans de la guerra, amb uns trets culturals no excessivament distants dels del nostre país, emmarcats en l'àmbit dels països de les mediterrànies. Tots aquests aspectes van facilitar que s'hi establissin lligams.

A Catalunya hi ha des de fa molts anys una barreja cultural important de gent de diferents indrets d'Espanya, així com d'altres països al nord i al sud de la península.

El respecte i la convivència entre diferents cultures, llengües, costums, que es viu a Catalunya, fa més fàcil entendre les **característiques interculturals**, interètniques, multireligioses, de BiH.

Defensar Bòsnia era defensar, a més de la vida de milers de persones, la integració basada en el diàleg i en els interessos culturals diferents.

Actualment tendim a utilitzar el concepte multicultural a l'hora de parlar del respecte entre diferents cultures. En canvi la multiculturalitat rebutja els intercanvis culturals en defensa d'un funcionament comunitari tancat.

Utilitzar el terme intercultural no deixa de ser també una decisió amb risc.

Defensar a ultrança la interculturalitat ens pot portar a terra de ningú, on, en nom d'un suposat internacionalisme cultural, es doni a totes les aportacions culturals el mateix pes i s'anul·lin les referències identitàries.

Aquesta interculturalitat era present a Bòsnia i ho hem de considerar per entendre tota la situació. La seva societat era intercultural però amb marcades referències d'identitat: alfabet, cultura i religió.

Al 1991 començava a arribar alguna informació sobre la tensa situació que es vivia en alguns punts del territori de l'ex-Iugoslàvia: referèndums per la independència de Croàcia i Eslovènia i primers atacs de l'exèrcit iugoslau a mans dels serbis d'ambdues repúbliques.

Al 1992 el volum d'informació va començar a ser més important, malgrat la gran confusió que la utilització de certs termes provocava (utilitzar "musulmans" per a definir a tot el poble de Bòsnia, per exemple).

A Catalunya vam comptar amb **aportacions** imprescindibles de **reporters i fotògrafs**, que s'havien desplaçat al terreny des dels primers dies de la guerra a Bòsnia (Eric Hauck, periodista de l'AVUI, Jordi Pujol, fotògraf i estudiant de periodisme a La universitat de Barcelona (UAB), Carles Bosch, periodista i reporter de TV-3, entre d'altres). Però la sensació de desconcert i incomprensió entre la població era general en els primers anys de la guerra.

L'arribada de notícies a Catalunya va ser decisiva al 1993 quan nois i noies catalanes es van començar a cooperar en **campes de refugiats** bosnians i de desplaçats croats situats a Croàcia. Les primeres campanyes van ser impulsades pel Servei Civil Internacional, que enviava gent de tot Europa, per l'Ajuntament de Barcelona i l'UAB amb objectors a diferents camps de la península d'Àustria. La Universitat Autònoma va augmentar a l'estiu el nombre de persones amb un total de 100 estudiants voluntaris repartits en dos torns.

Posteriorment, durant l'estiu del 1994, altres associacions com Setem o Universitaris x Bòsnia (UxB) (ONG creada per joves de l'Autònoma que havien anat als primers viatges organitzats per la Universitat), van incrementar el nombre de places de voluntaris així com el nombre de camps on actuar.

Els voluntaris que es desplaçaven a aquests camps de refugiats, juntament amb les organitzacions humanitàries, van ser uns primers testimonis de la realitat social de la població de BiH i de la situació injusta a la que estava sotmesa.

El procés de difusió (i de conscienciació) que aquestes persones van dur a terme, sense ser-ne potser especialment conscients (ja que no es seguia una línia de treball amb un objectiu precís), en els seus entorns més habituals (universitat, cercle d'amistats, família, associacions juvenils i veïns), s'ha tingut en compte en aquest document ja que la informació i els sentiments amb els que la trametien, tan de primera mà i amb tanta intensitat, van suposar un testimoni inigualable i imprescindible per explicar el procés de mobilitzacions posteriors.

A partir d'algunes iniciatives de caràcter minoritari com xerrades, concerts i taules rodones, altres persones anaven obrint els ulls davant l'encara gran confusió mediàtica a la que continuament assistíem. Aquests actes puntuals van servir per començar a trencar els tòpics que la gent s'havia creat i els estereotips que ens havien inculcat els medis.

El discurs anava canviant entre la població, i més a poc a poc en els mitjans de comunicació, provocant que la societat civil i les institucions catalanes s'anessin implicant cada cop més en la denúncia de la situació.

Un fet determinant des d'aquesta perspectiva va ser **l'arribada de refugiats a Catalunya**. La majoria de refugiats van arribar en dos grups i per vies diferents:

- 1) a través de la Generalitat
- 2) a través del CIEMEN¹¹

1) La Generalitat, mitjançant el Departament de Benestar Social, va organitzar un avió des de Belgrad per a nenes i nens que serien acollits temporalment a Catalunya. El fet que la sortida fos des de Belgrad condicionà que les famílies fossin totes mixtes amb algun dels membres serbis. Les persones que van arribar amb aquell avió no eren només nens sinó famílies senceres. Les dues habitacions que s'havien preparat per allotjar-los en un alberg, no s'adaptaven a les característiques d'aquests refugiats, de nivell social i cultural mig-alt. Després d'uns mesos se'ls va allotjar en pisos i cases a diferents municipis de Catalunya.

A nivell legal se'ls va facilitar targetes de permanència, que els permetia estar-se a Catalunya sense treballar. La Generalitat els va donar ajuts econòmics i més endavant flexibilitat en les reduïdes possibilitats que els permetia la targeta

---

¹¹ Centre d'Investigació abad Escarré per a les Minories Ètniques i Nacionals.

2) El CIEMEN utilitzà autobusos per treure de dos camps de refugiats de Split (Croàcia) un total de 311 persones, que estaven sent brutalment amenaçades. Eren refugiats bosnians, mares, avies i nens, de religió i cultura musulmana.

Primer van ser acollits durant uns mesos en dues cases de colònies, una a Gualba i l'altra a Castellet. Paral·lelament els responsables de l'organització van buscar cases en diferents poblacions de Catalunya on persones del poble es fessin responsables dels apadrinaments d'alguna de les famílies.

Aquest grup de 311 bosnians i bosnianes van sortir de Croàcia i van entrar a Catalunya amb cartes d'invitació, que només els permetia quedar-se un parell de mesos. Això va provocar un retard en l'entrega de targetes de permanència.¹²

Ambdues situacions al final van tenir una cosa en comú: la distribució dels refugiats i refugiades a diferents poblacions catalanes, amb el recolzament de grups de suport (persones a títol individual, normalment de la mateixa població que els acollia), que els ajudaven moralment, personalment i econòmicament.

A Catalunya també hi havia refugiats que havien vingut per mitjà del govern espanyol (com els sefardites de Sarajevo, primer grup que va arribar a Espanya), a títol individual, per reagrupament familiar o per altres vies que desconeixem. A més de bosnians, en aquest grup hi havia serbis i croats, i en força casos famílies mixtes.

Van ser els refugiats que van arribar a Catalunya a través del CIEMEN i de la Generalitat els que, per les característiques del seu acolliment, van influir més en la conscienciació de la població catalana.

Considerant Barcelona una situació a part, ha estat en municipis que havien acollit alguna família bosnian on s'ha donat una mobilització més important, on s'han organitzat més actes i campanyes i on l'ajuntament més s'hi ha implicat .

Castellar del Vallès, Sabadell, Castellbisbal, Castelló d'Empúries, Igualada, Vilassar, l'Escalade, Tarragona, i un llarg etcètera, han estat municipis on els nens i nenes han conegut i compartit l'escola amb nens i nenes bosnians, on han conviscut amb els costums bosnians, on han pogut conèixer les gràcies i les desgràcies d'aquesta gent. I com es pot comprovar en els annexes 12 i 13, tot i que la mobilització va ser generalitzada, han estat les poblacions on les accions han estat més nombroses.

---

¹² CIEMEN (campanya Ajudem el Poble de Bòsnia).

2.3. INICIATIVES DE MOBILITZACIONS FINS EL 1995

La Plataforma, que es va crear el juny de 1995, va aportar elements innovadors a les iniciatives prèvies de solidaritat amb Bòsnia que s'expliquen més endavant, però no va ser ni molt menys el primer intent d'aglutinar esforços. Amb anterioritat diverses organitzacions havien prè la iniciativa d'establir lligams i sovint de treballar conjuntament en campanyes puntuals.

Però poques vegades això va ser possible i moltes menys les accions que van acabar satisfactòriament.

En aquestes iniciatives les divergències eren importants, sobretot pel què feia al discurs ideològic que fonamentava les diferents opcions de treball. Hi havia qui considerava imprescindible parlar de la intervenció militar per part de l'OTAN¹³, qui no cedia a la reclamació de l'aixecament de l'embargament d'armes o aquells que consideraven tota la població civil víctima de l'agressió fossin bosnians, serbis o croats. Hi havia aquells, pocs, que molt més informats i amb més experiència a darrera, tenien ja un posicionament més clar i més crític, no tant sols amb les idees sinó també en la seva acció.

Hi havia aquelles organitzacions que basaven, i continuen basant, les seves premisses en un partit polític, i que partien amb una postura ideològica més definida i més condicionada en relació a la guerra de Bòsnia.

Les organitzacions més grans, bé de caire nacional o internacional, representades a Catalunya, i que treballen bàsicament en el sector sanitari (de metges, de farmacèutics, entre d'altres), consideraven que el seu paper havia de ser neutral pel què representava la seva tasca i en part vetllaven per la seguretat dels seus representants en el terreny.

I després la gran majoria "dels humanitaris", majoritàriament joves, que anaven perfilant els criteris d'actuació a mesura que organitzaven campanyes, s'anaven apropant a la realitat de la guerra i agafant experiència encara que lentament. Val a dir que el fet de ser joves marcava, no tant sols per la no experiència en molts temes humanitaris, fet que també pot afectar a gent adulta, sinó també per la no vivença de situacions similars properes "a casa".

Els aspectes més divergents en aquestes iniciatives eren:

a.- **l'opció de treball i la manera d'organitzar-se** de cada entitat (s'obtava per treballar amb la gent que es coneixia, portar l'ajuda personalment o bé dirigir l'ajuda a través d'una organització més gran i impersonalitzar-la, enviar voluntaris a camps de refugiats, etc);

---

¹³ Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (*NATO: Nord Atlantic Trade Organisation*).

- b.- **la clara defensa de Bòsnia** i per tant de la seva població i les institucions bosnianes;
- c.- **el recolzament humanitari a totes les víctimes civils**, fossin croates o bosnianes (considerant que els primers anys de la guerra no hi va haver víctimes sèrbies que no es consideressin abans de res bòsnies);
- d.- **les opinions sobre la postura de la Comunitat Internacional** i les valoracions polítiques que es feia cadascu de qui havia o no d'intervenir i còm;
- e.- **el tema de l'aixecament de l'embargament d'armes per a Bòsnia** i/o la intervenció provocaren també desacords entre els "pacifistes".
- f.- I per altra banda hi havia **aquells que basaven el seu discurs en els fonaments dels comunistes d'esquerres** (Izquierda Unida, Iniciativa per Catalunya,...), i que per coherència amb un discurs teòric, **es negaven a creure que aquells que estaven defensant el manteniment de l'Estat iugoslau comunista poguessin ser els dolents** de la pel·lícula.

Molts dels intents de crear accions conjuntes, amb la voluntat de sumar els esforços de les ONG que estaven treballant per reclamar el final de la guerra, no van arribar mai a tenir una transcendència pública.

Un dels actes més rellevants que es va realitzar, tot i que l'organització va aplegar poques ONG, va ser una manifestació el 28 de novembre del 1993 que va comptar amb el suport de Susan Sontag i Juan Goytisolo, que es sumaren a l'acte a través d'un comunicat.

Des d'aquella manifestació on es deia <<Aturem la guerra>> sobre una taca vermella, fins a la convocatòria del 13 de juny de 1995 per crear una plataforma a partir d'una iniciativa conjunta, hi van haver diverses col·laboracions entre associacions, ONG, entitats, per a activitats concretes, però cap altra mobilització que aplegués des de la diversitat les diferents iniciatives que treballaven per a la població bosniana.

3.- LA PLATAFORMA EUROPA X BÒSNIA

3.1. ELS INICIS

Europa x Bòsnia neix sense una idea pre-determinada i sense haver decidit com seria el seu funcionament ni la durada de la iniciativa. Ni tan sols s'havia pensat en un nom fins que la criatura va començar a caminar.

Al 1995, quatre anys després que comencés la guerra a l'ex-Iugoslàvia i tres des de l'inici del genocidi a BiH, el sentiment d'impotència entre la gent que estava treballant per la població bosniana era ja generalitzat. Durant tres anys les diferents ONG, alguns ajuntaments i molta gent a títol individual o col·lectiu havia estat actuant per paliar el dolor, la gana i el fred. S'exigia la col·laboració dels ciutadans en les diferents campanyes de diverses ONG petites i es demanava el final de la guerra, com a crit comú sense entrar en matissos que poguessin provocar diferències (com la intervenció o no de l'OTAN o l'aixecament de l'embargament d'armes).

La població de Bòsnia estava cansada i les desgràcies i els horrors s'anaven repetint i augmentant. Algunes persones de diferents associacions i d'altres a títol individual començaven a sentir la necessitat de prioritzar la denuncia per aturar la guerra. El coneixement del conflicte era ja bastant més precís i encertat, i per tant les postures respecte a la possible solució i al final de la guerra, i les opinions en relació a qui eren els responsables i els que n'eren víctimes, estaven també més definides. Enviar menjar, medicaments, mantes, plàstics, encara era necessari, però si a la vegada no s'intentava influir per posar fi al genocidi tota l'ajuda humanitària podia anar a parar a persones que el dia següent no hi serien, o a qui el fred i el cansanci, i sobretot la desesperació, no els permetrien aguantar més.

Conferència a Sant Cugat

El **13 de maig de 1995**, es va organitzar un acte a **Sant Cugat del Vallès**, que va esdevenir l'escenari improvisat, però idoni, on començar a fer confluïr opinions i sentiments de bastantes persones de diferents indrets, així com entitats, associacions i ONG.

La conferència anava a càrrec de José María Mendiluce, Jasmina Jelic (una de les refugiades que havia arribat a Catalunya a través del CIEMEN i que des del primer dia es va involucrar i va impulsar campanyes i actes de recolzament a la seva gent, al final va treballar a l'ambaixada bosniana a Madrid), i una metgessa de l'hospital de Tuzla, que tot

just acabava d'arribar al nostre país per a denunciar la brutalitat que estaven vivint cada dia a BiH.

Sant Cugat Ajuda Bòsnia organitzava l'acte, en el que es va convidar a participar tota la gent que treballava per a BiH des de diferents associacions i ONG. Informació de les seves campanyes, exposició de fotografies, llibre de signatures, menjar bosnià preparat per refugiades que vivien a Catellbisbal, van ser algunes de les aportacions a l'èxit de la conferència, a la que assistiren unes 300 persones que van omplir tota la sala.

Aquell dia un grup de 25 persones van iniciar un procés d'intercanvi de sensacions i d'inquietuds, amb un punt clar de coincidència: la necessitat de juntar esforços per tal de fer-nos sentir.

Manifest del FPAC

Després d'aquell acte els contactes entre totes aquelles persones es va anar mantenint, amb la incorporació de suggeriments i propostes. Però va ser una trucada de l'eurodiputat **José María Mendiluce** la que va desencadenar les posteriors mobilitzacions.

Des del Parlament Europeu (PE), alguns diputats que formaven part del Forum per a la Prevenció Activa de Conflictos (FPAC) presentaven un manifest sobre la situació que es vivia a BiH i sobre l'actitud de falsa neutralitat de la Comunitat Internacional, per tal que fos aprovat com a proposta no de llei al PE.

<<Tres años han tenido que pasar, y sobre todo, la captura de los cascos azules, hecho sin precedentes en la historia de la comunidad internacional, para que los líderes políticos y los medios de comunicación europeos empiecen a reconocer que hay, en esta guerra, agresores y agredidos, criminales y víctimas.

Tres años de una política inútil de "neutralidad" y de "diálogo permanente con las partes en conflicto", que nos ha hecho perder absolutamente la credibilidad con las víctimas y el respeto de los asesinos.>>¹⁴

En el manifest s'animava a tots els ciutadans i ciutadanes d'arreu d'Europa a desplaçar-se a Cannes per manifestar, davant els caps d'estat i de govern que es reunien en motiu de la Cimera Europea, el rebuig i la indignació per la política que estava duent a terme la Comunitat Internacional a BiH.

---

¹⁴ FPAC. *Europa renace o muere en Sarajevo*. Document proposat al PE (14 de juny de 1995).

<<El 26 de junio próximo seremos miles, diputados europeos y ciudadanos, en Cannes, para invitar a los jefes de Estado y de gobierno a proclamar la voz de esta Europa, la Europa de la democracia y del derecho>>

De manera simbòlica el document que José María Mendiluce, i els altres membres del FPAC, entregarien a la presidència del Consell de la Unió Europea, demanava la integració de BiH a la Unió Europea, per a que no disposessin de més excuses per no actuar amb fermesa a Bòsnia.

<<Para recuperar la credibilidad perdida, la Unión Europea tiene que hacer prueba de coraje y de una imaginación política sin precedentes en su historia. No sólo puede, sino que debe hacerlo. Tanto por los bosnios como por ella misma. Es una condición necesaria de su propio renacer.

Todo esto es posible desde el Consejo Europeo de Cannes, proponiendo a la República de Bosnia Hercegovina, reconocida internacionalmente, su adhesión plena e inmediata a la Unión Europea.>>¹⁵

Cal tenir en compte que José María Mendiluce era ja un punt de referència a Catalunya, des que havia denunciat l'actitud d'ACNUR¹⁶, NNUU¹⁷, ONU¹⁸, i la Comunitat Internacional en general, al deixar el seu càrrec com a comissari de l'ACNUR a BiH. A través d'un amic de Catalunya portava mesos recorrent ciutats i pobles donant conferències, xerrades i recolzant campanyes.

Va voler començar la mobilització de ciutadanes i ciutadans espanyols a Catalunya, on segons la seva opinió la conscienciació sobre el que estava succeint a BiH era més gran.

<<Son cosas que tienen que ver con relaciones que ya podías tener, con la receptividad que sientes que tiene lo que dices, con el interés más impactante que puedan tener ciertos temas en una zona geográfica. Nunca lo pensé, no he tenido nunca un proyecto catalán en mi vida, creo que son accidentes (...) como que me tocara ir a Bòsnia (...) pero sobretodo tiene que ver con la respuesta que sentí sobre lo que yo decía>>¹⁹

---

¹⁵ **Forum Europeen Pour la Prevention Active des Conflits.** "Europa renace o muere en Sarajevo" (proposat el 14 de juny de 1995, i votat al Parlament Europeu el 13 de juliol de 1995)

¹⁶ Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats.

¹⁷ Nacions Unides.

¹⁸ Organització de les Nacions Unides.

¹⁹ Entrevista enregistrada per a l'elaboració d'aquest informe a José María Mendiluce (juny de 1996)

Per això va demanar el suport de dues persones: Josep Baltierrez (antic company) i jo (per la coneixença que tenia de força persones de diferents ONG i associacions).²⁰

Primera reunió

La primera reunió es va organitzar a **Sant Cugat del Vallès el 5 de juny de 1995** i s'hi van convocar representants de Setem, Universitaris x Bòsnia, Centre Unesco Catalunya, Món-3 UAB, Dones x Dones, Coordinadora de Comitès d'Ajuda Obrera a Bòsnia (CCAQB), Poetes x la Pau, Música per la Pau de Tarragona, Sant Cugat Ajuda Bòsnia, Servei Civil Internacional, Pau per Bòsnia-Hercegovina (Castellbisbal), i algunes persones a títol individual.

Es reunia a la gent amb la voluntat clara de conèixer com es valorava la proposta del manifest del FPAC i de la mobilització ciutadana a Cannes.

Tots van subscriure el text, amb matissos ideològics sobre la creença o no d'Europa, sobre la intervenció i sobre la presència dels cascos blaus.

Però es prioritzà la possibilitat que aquella iniciativa brindava.

Trobada al campus de la Universitat Autònoma de Barcelona

Uns dies després José María Mendiluce es reuniria amb joves de la Universitat Autònoma de Barcelona que estaven treballant per Bòsnia a través d'Universitaris x Bòsnia, Món-3, AJEC²¹, Moviment per la Pau, entre d'altres.

Mendiluce va informar de la constitució d'un grup de discussió i de debat, IDEAS, i va insistir de la necessitat del compromís i la mobilització dels joves. Aquest contacte després va ser decisiu en la incorporació dels estudiants en la mobilització per Bòsnia.

L'inici formal de la Plataforma Europa x Bòsnia es pot situar a la reunió que el 17 de juny de 1995 es va convocar al Pati Maning.

---

²⁰ **Annex 1:** Manifest del FPAC. Text proposat i text aprovat pel PE.

²¹ Associació de Joves Estudiants de Catalunya.

3.2. - OBJECTIUS

La Plataforma es va dissoldre, curiosament, en el mateix moment en que s'acabava la guerra. Però tot i que era aquest l'objectiu per excel·lència de totes les persones que estaven lluitant per BiH, no va ser un objectiu conseguit directament des d'Europa x Bòsnia. El que és cert és que va contribuir amb la seva pressió al gir en la política de nul·la incidència del principi.

Com que la creació d'Europa x Bòsnia no va ser una campanya pensada, dissenyada, ni programada, va provocar que es moguéssim al ritme que ho feia la gent, sobretot amb els rerefons de la guerra a Bòsnia.

A priori els objectius que la plataforma es plantejava, anaven des d'un àmbit més general fins a metes més concretes.

- a) influir en les institucions i polítics del nostre país per tal que pressionessin la Comunitat Internacional a actuar respecte la guerra de Bòsnia
- b) conscienciar i mobilitzar la societat civil, entitats, associacions i polítics.

Majoritàriament es coincideix en pensar que **Europa x Bòsnia** va aportar a Catalunya molt més del que s'esperava. Es va aconseguir sentar les bases per a la unificació d'esforços i d'iniciatives en la consecució d'un mateix objectiu solidari.

Per a José María Mendiluce la demostració que la societat civil pot influir en el curs d'esdeveniments més polítics és un altre dels objectius que es poden considerar assolits. A l'entrevista realitzada el mes de juny de 1995, per a l'elaboració d'aquest informe, Mendiluce ho afirmava així:

<<...yo creo que (influimos) cuando le hicimos la bronca a Chirac en Cannes, aunque la bronca fue relativa i sólo fuimos nosotros los que hicimos la bronca desde aquí...>>

<<Creo que fuimos una piedra más en el zapato de la política europea, no sé en cuántos zapatos, no sé que tamaño tenía la piedra, però que estábamos molestando aquí como en Estados Unidos como en otras partes, a muchos niveles, desde los intelectualitos a los colectivos X. Fuimos parte del clamor que forzó a hacer otras cosas>>.²²

---

²² Entrevista enregistrada realitzada per a aquest informe. Barcelona (juny de 1996)

Es va aconseguir multiplicar per mils les persones conscienciades, per cents les mobilitzades, que finalment diverses organitzacions realitzessin campanyes conjuntes, que els polítics del nostre país i alguns d'uropeus, canviessin el discurs, que sentissin que aquell problema era també cosa seva, que les institucions obrissin portes i finestres per implicar-s'hi, primer alguns "per sortir a la fotografia", però ben aviat amb l'objectiu d'ajudar la població de BiH.

I finalment es va aconseguir traspasar la frontera de les responsabilitats i que les persones es comprometessin individualment o col·lectivament, amb independència de la seva professió, de les tasques concretes de la seva entitat o de l'àmbit territorial de la seva feina. La gent va entendre que els bosnians i els valors que s'estaven deixant morir en el seu país, exigien el compromís de cadascú i de tots.

3.3.- DIMENSIÓ TERRITORIAL DE LA PARTICIPACIÓ

Barcelona

Barcelona va tenir un paper protagonista i molt específic des de l'inici d'**Europa x Bòsnia**, tot i que ExB, a diferència de moltes altres iniciatives que s'han promogut al nostre país, va celebrar la seva primera reunió a la veïna comarca del Vallès Occidental.

Inevitablement les característiques de Barcelona, com a capital de Catalunya, com centre d'operacions de la majoria d'ONG de solidaritat, com la gran ciutat que és, i pel seu més que conegut lligam amb la capital bosniana, promogut sobretot per l'alcalde Pasqual Maragall, la definien com l'escenari de les més grans mobilitzacions de solidaritat amb la població de Bòsnia realitzades a l'Estat Espanyol (i fins i tot d'Europa, tot i que els mitjans de comunicació europeus no hi van donar el ressó que es mereixien ni els actes en sí, per la repercusió que haguessin pogut tenir, ni a les causes que les van motivar).

Els actes principals de la **Plataforma ExB** van estar organitzats per gent diversa vinculada bàsicament a diferents organitzacions no governamentals, però que s'hi involucraven sobretot a nivell particular, aportant infraestructura i eines de les seves ONG respectives.

Les circumstàncies en les que s'iniciaven les mobilitzacions, amb poc temps i sense local on poder realitzar totes les operacions, condicionava també la relació que s'establí entre els que treballaven en les diferents comissions.

Per una banda la Coordinadora estava instal·lada a la seu del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), al carrer Nicaragua de Barcelona. Estar en aquell espai dificultava poder reunir més de 5 persones, per les seves dimensions i pel servei de seguretat de l'entrada. Cal destacar per això tota l'ajuda que en tot moment es va oferir sense reclamar mai protagonisme ni la necessitat de dir des d'on es realitzaven les gestions i els contactes.

Les altres comissions es reunien en els locals de les associacions que, segons el moment, els podien oferir espai i mitjans (telèfon o fax).

Les persones que més s'involucraren en els preparatius de les mobilitzacions del Pati Maning, de la plaça de Catalunya, de Cannes, de la plaça de Sant Jaume, de Madrid i de les festes de Gràcia, pertanyien o estaven vinculades sobretot a unes organitzacions concretes, de les que caldria destacar: Universitaris x Bòsnia, El Comitè per als Balcans (Setem), Dones x Dones, Un cop de mà: Amics del Món/Amics de Bòsnia, Sloboda, Pau per a Bòsnia-Herzegovina, Ajuda en Acció, Pallassos sense Fronteres, l'SCI, Rosa Sensat i el Centre UNESCO de Catalunya, a més de força gent a títol individual, que es sumaren a la coordinadora sobretot arrel del viatge a Cannes.

Cadascú aportava allò que li estava més a la mà o que els tocava de més a prop, com pot ser l'exemple de Pallassos sense Fronteres, que van participar sempre en els actes aportant personal i, posant, la cara festiva a les reivindicacions.

A la desvinculació de més endavant, en la segona etapa d'**Europa x Bòsnia**, de la majoria de membres de Setem, de bastants membres de Dones per Dones, de la gent vinculada a l'SCI i d'Ajuda en Acció, aparentment per motius diferents, però amb l'element comú de que no trobaren el seu lloc en la institucionalització de la plataforma, van comportar un buit important en la Coordinadora de la Plataforma ExB amb seu a Barcelona, al que no va saber donar la resposta adequada.

La gran absència a l'inici de la Plataforma va ser la dels partits polítics com a col·lectiu, pel fet que encara no s'havien posicionat clarament respecte el conflicte a l'ex-Iugoslàvia, o bé que havien adoptat un discurs radicalment oposat al missatge i al contingut que defensava la plataforma **Europa x Bòsnia**.

També faltava la presència dels sindicats, que van involucrar-se a la Plataforma després de les primeres mobilitzacions amb accions de suport a la població bosniana a través d'alguna organització concreta.

De fet l'organització que representava més bé el sector obrer i sindical era la Coordinadora de Comitès d'Ajuda Obrera a Bòsnia, que sí va estar present a la Plataforma des de la reunió a la Casa de la Caritat, però que no va ser fins a la darrera etapa, la capitalitzada pel Corredor Humanitari, que s'hi van involucrar més directament.

Hi va haver moltes adhesions, tot s'ha de dir, tant de sindicats, com d'entitats, com d'ONG no citades explícitament, però que en molts dels casos va ser tan sols adhesions. Alguns membres d'aquests grups van assistir a les convocatòries de reunions i mobilitzacions des de l'inici.

A l'etapa d'ajuda humanitària d'ExB (Corredor Humanitari) es tornava a donar cabuda a la participació d'ONG, la majoria diferents a les que s'havien implicat en l'organització de les manifestacions. El CIEMEN, Pallassos sense Fronteres, la Coordinadora de Comitès d'AOB, UN Cop de Mà: Amics del Món/Amics de Bòsnia, Mestres x Bòsnia,... al costat de desenes de plataformes i ajuntaments de tot Catalunya, van participar activament en algun dels combois del Corredor Humanitari. I l'ONG Sloboda: Bagencs per als Balcans va tenir un paper fonamental en l'elaboració de la Maleta Didàctica, juntament amb el Centre UNESCO de Catalunya i Rosa Sensat.

De fet, a l'etapa del Corredor Humanitari hi van prendre part moltes entitats i associacions de Barcelona, amb aportacions econòmiques o recollides de material. Aquestes entitats estan relacionades al llistat de grups i organitzacions que van participar en un o altre moment, o en una o altra campanya de la Plataforma. La intensitat, la poca durada de la Plataforma i la rapidesa en que es van succeir tots els actes, va dificultar que es recollís el nom de totes les entitats, escoles, associacions, empreses o clubs.

Per la peculiaritat de la seva participació, l'Associació de Taxistes de Barcelona o el Club de Futbol Europa, podrien ser exemples de la diversitat dels participants en la mobilització.

Cal també ressaltar en l'evolució de la Plataforma a la capital catalana, una vegada havia començat a créixer Europa x Bòsnia, la realització d'actes, xerrades i festivals en barris com Sants, Gràcia, La Ribera, La Barceloneta, El Clot, Sarrià..., promogudes per grups que adoptaven el mateix model de plataforma d'altres municipis.

Però la Coordinadora de la Plataforma Europa x Bòsnia, una vegada situada al carrer de Gravina, local que va facilitar la Generalitat de Catalunya, va comptar sobretot amb la col·laboració de nombrosa gent a títol individual.

Municipis de Catalunya

El cas de Barcelona és realment excepcional en el conjunt del territori català pel que fa a la constant solidaritat mostrada des dels inicis de la guerra amb BiH, però sobretot amb Sarajevo, ambdues ciutats olímpiques. En un altre nivell Sabadell va respondre també ràpidament i amb força als crits d'ajuda de la població bosniana. Juntament amb Barcelona van liderar durant els dos primers anys de la guerra les campanyes de suport i solidaritat amb BiH.

Va ser sobretot durant la tardor-hivern de 1993 quan diverses poblacions de Catalunya van començar a realitzar actes, xerrades i campanyes.

La gran majoria eran municipis que acollien a refugiats bosnians, i que el contacte directe els feia més sensibles a la situació que s'estava patint a Bòsnia.

Des de principis de juliol, i en alguns casos des de finals de juny de 1995, es van estendre i multiplicar per diferents comarques de Catalunya els actes i xerrades que prenen com a base les reivindicacions i els manifestos d'Europa x Bòsnia.

A mitjans de juliol, l'inici de les concentracions de cada dilluns davant dels ajuntaments va ajudar moltíssim a la creació de plataformes ciutadanes i a l'organització de múltiples iniciatives.

Les plataformes ciutadanes no seguien un model concret, ni cap exigència, tant sols es tractava d'aglutinar, prioritzant més les coses en comú que les diferències.

Per tota la gent de fora de Barcelona va representar una possibilitat enorme de sumar-se a una mobilització com aquella. Es trencava amb la dinàmica d'exclusivitat que es tendeix a tenir a Barcelona respecte a la resta del Principat, ja que la capital reuneix totes les organitzacions importants, les seves seus i per tant és on es concentren la majoria dels actes.

No calia pertanyer a res ni a ningú. No hi havia banderes ni sigles que limitessin les accions. Qui volgués fer alguna cosa per Bòsnia podia fer-ho. Europa x Bòsnia tan sols animava a que es fes i oferia l'espai i el suport que fes falta.

Des de la Coordinadora només es demanava que fessin saber que existien i que comunicessin allò que estaven realitzant o programant realitzar. D'aquesta manera es podien difondre les seves propostes, de la mateixa manera que se'ls informava de les d'altres indrets.

Comunicar als mitjans que 30, 40, 50 municipis estaven fent actes diversos, a més de les concentracions, tenia més ressó que sí cadascú ho comunicava per separat.

Per a algunes plataformes o col·lectius aconseguir que l'ajuntament recolzés i s'impliqués a la iniciativa que s'engegava a la ciutat o poble va ser un gran esforç, sobretot al principi. Fins i tot en alguns casos va costar aconseguir la participació activa de les entitats i partits polítics.

Els ajuntaments que oferien suport ho feien amb la cessió d'un espai on reunir-se i utilitzar telèfon i fax, per exemple, o fent una aportació econòmica per tal que es poguessin realitzar les iniciatives de la plataforma local.

A d'altres llocs en canvi, va ser algú membre de l'ajuntament o la mateixa alcaldia qui proposava sumar-se a les mobilitzacions per Bòsnia. En aquests casos o bé l'Ajuntament prenia el timó d'una plataforma que agrupava les diferents associacions, entitats, escoles i clubs esportius del municipi, o bé s'involucrava directament en alguna campanya com a Ajuntament. Entre aquest tipus de plataformes hi havia les dels municipis de Vilafranca, L'Hospitalet, Reus o Vilassar.

En aquells municipis on existia alguna organització que ja treballava per Bòsnia, s'estructuraren de manera diferent. L'organització jugava un paper central per l'experiència i els coneixements en el tema, mentre que les altres entitats del municipi i fins i tot l'ajuntament, treballaven en col·laboració en allò que els era possible. Alguns exemples d'aquestes situacions són les que es van viure a : Manresa (ONG Sloboda: Bagencs per als Balcans); Terrassa (ONG Un Cop de Mà: Amics del Món/Amics de Bòsnia); Sant Cugat del Vallès (Grup Sant Cugat Ajuda Bòsnia); o Tarragona (ONG Música per la Pau a Tarragona).

Sempre hi havia els casos, sovint nombrosos, en que tan sols un grup reduït de persones s'implicaven activament en l'organització d'actes i propostes de diferent tipus al municipi i que demanaven d'Europa x Bòsnia moltes més directrius de les que demanava la majoria de grups.

A finals d'agost en alguns punts de Catalunya van començar a néixer coordinadores a nivell comarcal que els permetien, a més d'estar informats i conèixer altres iniciatives, programar campanyes que podrien tenir molt més ressó. Algunes de les plataformes comarcals que es van crear van ser: Osona x Bòsnia, Girona x Bòsnia, El Maresme x Bòsnia o La Garrotxa x Bòsnia.

Des dels municipis es vivia la relació amb ExB de diferents maneres, sovint depenent del moment o el motiu del contacte. Si gairebé tots adoptaven el discurs i els manifestos, es sumaven a iniciatives com la del minut de silenci dels dilluns, o la penjada de cintes i llençols blancs, no tots mantenien un vincle amb la Coordinadora de la Plataforma. Això dificulta nombrar exactament tota la gent que es va arribar a mobilitzar, per tant en els llistats de municipis, d'ajuntaments i d'entitats no hi són tots els que hi eren.

D'entrada des dels municipis es demanaven moltes directrius a la Coordinadora que, no tan sols no donava l'abast, sinó que creia important que cadascú pensés i duqués a terme les iniciatives que més encertades fòssin per la seva ciutat o poble. Tothom era Europa x Bòsnia però a la vegada cadascú era allò que vulgués: plataforma, ONG, ajuntament, individu... Va costar força però al final es va entendre el missatge.

Un fet que va evidenciar que s'havia entès l'objectiu va ser el volum de faxos que es van començar a rebre a la seu de la Coordinadora d'ExB a finals d'agost (ja instal·lats al local cedit per la Generalitat al carrer Gravina), amb nombroses iniciatives, propostes i idees.

Com sempre hi ha gent per a tot i situacions de tot tipus, i durant Europa x Bòsnia no va ser diferent. Alguna organització va preferir reforçar més el seu paper que les iniciatives que eren comuns, aprofitant la sensibilització que s'havia conseguit per tot Catalunya. Aquest fet es va donar bastant a la zona del Maresme.

Si bé les concentracions van influir molt en la creació de plataformes ciutadanes, i el nombre de municipis concentrats augmentava, el nombre d'assistents a les concentracions va començar a disminuir a principis d'octubre. L'acabament de les concentracions dels dilluns davant dels ajuntaments va provocar en molts llocs una notable baixa en l'assistència a altres actes o fins i tot una mancança de propostes per a dur a terme.

La campanya del Corredor Humanitari també es va estendre per tot Catalunya. Es van procurar les màximes facilitats a tots els municipis, a través del servei de missatgeria

MRW, que s'ocupava gratuïtament de fer arribar el material fins al magatzem d'**Europa x Bòsnia/Catalunya x Bòsnia**, al Polígon Pedrosa de L'Hospitalet.

La voluntat de donar cabuda a totes les solidaritats materials possibles va representar en molts casos un volum de feina impressionant, ja que arribaven caixes amb productes barrejats o no transportables.

Amb la campanya del Club Super 3 es va arribar a una part de la població a la que encara no s'havia tocat, els nens i les nenes.

Durant la Campanya "Un llàpis, una llibreta", a centenars d'escoles de Catalunya es van realitzar xerrades i activitats per donar a conèixer a nens i adolescents el genocidi que es vivia a Bòsnia-Hercegovina.

Aquest fet va activar molts municipis que, sense pretendre-ho directament, veien com una altra part de la seva població es mobilitzava.

A la resta d'Espanya

Malgrat que aquest informe està centrat en la descripció de les mobilitzacions a favor de Bòsnia a Catalunya, no seria del tot real la història d'**Europa x Bòsnia** sense fer menció als esdeveniments que es succeïen en altres punts de l'Estat.

Europa x Bòsnia tenia la voluntat d'estendre a nivell de la resta d'Espanya i d'Europa la iniciativa impulsada amb èxit a Catalunya.

Algunes organitzacions estatals o de ciutats d'altres Comunitats Autònomes van aportar molt al contingut ideològic de la Plataforma. SOS Balkanes va jugar un paper vital enriquint el contingut dels missatges que es llençaven des de la Plataforma i fomentant el debat i donant a conèixer les reivindicacions. Una altra ONG, aquesta amb seu a Madrid, l'Asamblea de Cooperación por la Paz, va col·laborar també a enriquir els debats interns i a perfilar els missatges que es llençaven des de la Coordinadora de la Plataforma.

APY-Solidaridad en Acción i Mujeres de Negro, ambdues de Sevilla, Jóvenes Contra la Intolerancia, l'Asamblea de Cooperación por la Paz, Médicos del Mundo, AOB i Paz Ahora, aquestes altres amb seu a Madrid, van ser també importants des d'un principi en la difusió i estensió de les reivindicacions a altres punts de l'Estat, més difícils de mobilitzar.

Més endavant, a finals de setembre, la direcció de Médicos sin Fronteras va enviar una circular a tots els socis en la que es difonia el Manifest reivindicatiu d'ExB, en la que

també animaven a la mobilització ciutadana i a realitzar les concentracions dels dilluns a les vuit davant dels ajuntaments. Aquesta iniciativa va provocar inevitablement un allau de trucades d'arreu d'Espanya, a les que vam donar resposta en la mesura que ens va ser possible, ja que molts dels contactes venien de persones a títol individual i d'indrets en els que no hi havia cap contacte establert. Algunes d'aquestes persones però van acabar prenent iniciatives en els seus municipis.

I Europa ?

La proposta del FPAC, el juny de 1995, pretenia arribar a mobilitzar a la població dels diferents països d'Europa.

A Cannes, amb José María Mendiluce, Bernard Koutchner, Jacques Pradier i Alexander Langer, van presentar tots quatre, en nom del FPAC, el manifest "Europa reneix o mor a Sarajevo" al president del Consell de la Unió Europea.

Ja aquell 26 de juny es va comprovar el nivell de conscienciació i el compromís de la gent dels diferents indrets d'Europa on s'havia difós la iniciativa. Dels assistents més del 75 % eren catalans, força gent de Sevilla, alguns de Zaragoza, alguns menys de Madrid i un grup considerablement nombrós d'italians, que van ser retinguts a l'aduanera perquè viatjaven amb ciutadans bosnians i per tant no van poder ser presents a l'acte. Però la gran absència va ser la dels francesos que, malgrat l'acte era al seu territori, no van reunir més de 10 persones.

Segons Bernard Koutchner : *<<A França no s'havia fet una feina profunda d'educació, de conscienciació, de sensibilització com s'havia fet a Espanya>>, <<La sensibilitat i la solidaritat que es dona al vostre país estan actualment, bastant més arrelades i generalitzades que a qualsevol altre indret d'Europa>>, <<Aquests factors i el treball de José María Mendiluce, un personatge molt apreciat i respectat a Espanya, van influir a que s'assolís l'èxit que vau assolir>>.²³*

Els primers mesos de la Plataforma, des de finals de juny fins a mitjans de setembre, la Coordinadora va procurar establir lligams amb altres punts d'Europa, però la rapidesa amb la que es van anar succeint els esdeveniments bàsicament a Catalunya, va provocar que s'anés deixant de banda la idea i es concentraren els esforços en dinamitzar el que estava passant al Principat i animant als altres punts d'Espanya que s'anaven sumant a la iniciativa.

---

²³ Bernard Koutchner, (13 de desembre de 1998, a Barcelona).

3.4. - PERFIL GENERACIONAL

El perfil de la gent que va impulsar la Plataforma ExB va variar bastant des de l'inici fins al final del procés. Condicionaven quin sector participava les èpoques de l'any, però també les activitats que es realitzaven.

La primera reunió a Sant Cugat el 5 de juny de 1995 i la trobada al campus de la Universitat Autònoma de Barcelona van marcar força el tipus de gent que formarien part de l'organització de les primeres mobilitzacions.

El no massa nombrós grup d'organització comptava sobretot amb joves, malgrat l'època d'exàmens que silenciava bastant el moviment universitari com a col·lectiu. Molts dels joves que van participar activament en les primeres mobilitzacions tenien edats compreses entre els 23 i els 30 anys, amb els estudis finalitzats o incorporats ja al món laboral. Els més joves que encara no arribaven als 23, estudiants encara i en plena època d'exàmens, hi estaven menys representats. Tot i que alguns van deixar de banda les obligacions acadèmiques per dedicar-se a temps complet a donar resposta a les seves obligacions morals, els altres assistien als actes i adquirien responsabilitats concretes, sobretot de difusió, que ja era important.

La majoria d'aquests joves, estudiants encara o no, ja estaven vinculats a alguna associació de caire humanitari, de solidaritat o estudiantil. Totes aquestes persones estaven relacionades amb Bòsnia des del 1992 o com a molt des del 1993 i coneixien les causes, i diferenciaven les víctimes a els assassins.

Tenien un gran vincle amb Barcelona. La gran majoria residia a la Ciutat Comtal o a poblacions properes del Vallès (Terrassa, Sabadell, Sant Cugat del Vallès, Castellbisbal) o si més no a poblacions de la província de Barcelona (Manresa).

Per altra banda hi havia al voltant de 10 persones que rondaven els 40 o 50 anys. Gent que no tenia tan propera la guerra de Bòsnia, però que havia estat implicada en altres causes, als anys 60/70, en defensa de les llibertats individuals, del dret d'expressió, d'una sèrie de valors que es relacionaven perfectament amb la situació a Bòsnia.

En aquest cas molts eren professionals del món de l'espectacle, periodistes o artistes, que van poder aportar la seva experiència i els seus coneixements a l'elaboració de material (cartells, comunicats, etc...). També hi havia algunes persones molt vinculades professionalment a les institucions de Barcelona i/o al món universitari, i alguns polítics a títol individual, que van facilitar a la Plataforma molts dels seus contactes.

Pel què fa a les plataformes ciutadanes dels diferents municipis de Catalunya, hi van participar joves de manera activa, sobretot en tasques concretes de les campanyes. Tot i que els llocs de responsabilitat, que normalment eran els que establien l'enllaç amb la Coordinadora ExB, en la majoria dels municipis els ocupaven persones amb edats superiors als 35 anys, molts d'ells vinculats abans o en el mateix moment amb altres entitats de la població o amb l'ajuntament.

Pretendre definir el tipus de persones que van mobilitzar-se per Bòsnia durant l'etapa d'ExB, és tan senzill o tan complicat com definir la nostra societat. A les concentracions s'hi podien veure nens, joves, adults, gent gran... i de professions, nivells socials i fins i tot (bàsicament a l'estiu) de nacionalitats diferents.

ExB va arribar al conjunt de la població catalana a l'hora de conscienciar i tota aquesta varietat de persones van ser i van sentir-se ExB.

Només quedaria anotar un fet curiós que es va donar en el perfil generacional de la gent que va impulsar l'organització de la Plataforma, els grans absents van ser les persones d'entre 30 i 40 anys.

3.5. REUNIÓ AL PATI MANING

La segona reunió amb convocatòria es va realitzar el 10 de juny de 1995 al Pati Maning de Barcelona, cedit per la Diputació de Barcelona. S'hi aplegaren més de 100 persones, representants d'organitzacions de tota Espanya (Donosti, Múrcia, València, Madrid, Sevilla,...), membres d'entitats diverses catalanes, d'universitats, representants d'alguns ajuntaments i moltes persones, entre aquests alguns polítics, a títol individual. Es va intentar que la convocatòria arribés al màxim de gent possible.

La trobada estava orientada a exposar la proposta del FPAC, amb l'objectiu d'impulsar-la a nivell europeu. Es volia que qualsevol iniciativa que sorgís de l'encontre estigués basada en el concens, deixant de banda les diferències ideològiques.

Un dels temes més discutits va ser el com i el què s'havia de demanar als diversos governs europeus i a la Comunitat Internacional en general per a que s'acabés la guerra

a BiH. "Sí, a l'aixecament de l'embargament d'armes" o "sí, a la Intervenció", polaritzaren la discussió. Es va prioritzar la importància de l'èxit de la convocatòria, ja que era la primera vegada que es reunia tanta gent per a fer alguna acció conjunta per Bòsnia.

José María Mendiluce exposà la seva voluntat que el document del FPAC hagués sigut molt més ferm i que hagués inclòs punts com "l'aixecament de l'embargament d'armes per a Bòsnia i Hercegovina". Com que encara no s'havia portat a votació en el Parlament Europeu, Mendiluce va recollir les suggerències que sortien en el torn de paraules per tal d'incorporar-les al text (com el punt de les violacions, per exemple).

El tema era clar, o es sumaven esforços i es recolzava el manifest i la crida a la mobilització ciutadana, que proposava el FPAC, o es continuava només amb el treball de formiguetes. Aquest treball era molt necessari per a certes tasques de suport a Bòsnia (sobretot d'ajuda humanitària), però ineficient alhora de denunciar i exigir, acció que es considerava prioritària en aquell moment.

De la reunió en va sortir reforçada la idea que era necessari prioritzar els aspectes que unien, tenint en compte i incorporant les diferents sensibilitats i aparcant les diferències que poguessin impedir l'acció conjunta. Era la única manera de donar resposta a la ja greu situació que estava vivint Bòsnia.

No es tractava d'identificar-nos plenament amb el contingut del text, sinó de mobilitzar-nos per la iniciativa i les consignes que encapçalaven aquell document.

L'èxit de la convocatòria de l'acte en el que s'entregaria el document del FPAC dependria de la capacitat de cadascú de sensibilitzar, adherir i implicar el major nombre d'organitzacions, institucions, ajuntaments, sindicats, universitats i també de ciutadanes i ciutadans en general.

Es va acordar un calendari d'actes que havia d'acabar el 26 de juny a Cannes.

- **17 de juny** de 1995 al Pati Maning de Barcelona: acte de presentació
- **25 de juny** de 1995 a la plaça de Catalunya a Barcelona: actes tota la tarda i concentració al vespre. Sortida dels autobusos cap a Cannes.
- **26 de juny** de 1995 a Cannes: Concentració al passeig marítim i lectura del manifest.

Es va decidir organitzar des de Barcelona el viatge fins a la ciutat de Cannes. La reivindicació però s'iniciaria el vespre abans a la plaça de Catalunya a Barcelona, des

d'on ja de nit marxarien els autocars. Els representants d'organitzacions d'altres punts d'Espanya van considerar indicada la decisió i proposaren sumar-se a l'acte del dia 25 per marxar tots junts a Cannes.

Abans de donar per acabada la reunió es van crear grups de treball per facilitar i agilitzar tota la feina que s'havia de fer en només dues setmanes. Hi havia una Comissió Coordinadora i les Comissions de Treball. La Comissió Coordinadora seguia estant integrada per les tres persones que havien impulsat la iniciativa (José María Mendiluce, Josep Baltierrez i Maria Permanyer), i les Comissions de Treball es dividien en: comissió de disseny gràfic, comissió de l'organització dels actes, comissió de comunicació, comissió de contactes amb personalitats i la comissió de l'organització del viatge a Cannes.

Independentment de les seves associacions, la gent es va repartir en diferents comissions i aquella mateixa tarda es van iniciar les primeres tasques. Es comptava amb un gran nombre de professionals, entre els que en destacaven nombrosos periodistes de ràdio, premsa i televisió, (com Eric Hauck, Carles Bosch, Maria Lluïsa Puigserra, Cisco Bages, Piti Español, entre d'altres), que van tenir molt a veure en l'èxit de la difusió de les convocatòries.

En aquella reunió es començava a veure la pluralitat i la diversitat de gent que s'aniria sumant a la nova iniciativa.

Es va obrir també un número de **compte corrent** (2100-0343-13-0200204004) on s'animava a col·laborar per tal de poder fer front a totes les despeses que s'esperaven en l'organització i la difusió dels actes.

Ramón Pros, d'una oficina de La Caixa a Sant Cugat del Vallès, va oferir en tot moment les màximes facilitats en les urgències, els problemes d'identificació fiscal, i en l'allau de donacions que van començar des del principi.

Només quedaven 10 dies per la que havia de ser una gran convocatòria a Barcelona el 25 de juny i a Cannes el 26.

3.6. PRIMER ACTE DE LA PLATAFORMA

El mateix dia de la reunió al Pati Maning les comissions de treball ja van començar a dedicar jornades senceres a garantir l'èxit dels actes. Els esforços anaven destinats majoritàriament a la concentració del 25 de juny i al viatge a Cannes. **L'acte del 17 de juny** també va tenir d'escenari el **Pati Maning de Barcelona**. Havia de servir només com a termòmetre i presentació de la mobilització.

El Partit dels Socialistes de Catalunya va seguir oferint, a l'equip que coordinava la Plataforma, telèfon i fax en un espai de la seu central, al carrer Nicaragua de Barcelona, de manera totalment desinteressada. Una prova d'aquest anonimats és que encara hi ha molta gent, que probablement desconeix des d'on s'estaven organitzant els actes.

El suport de l'Ajuntament de Barcelona va ser vital en tot moment, tant en espais com en material o diners. Les primeres manifestacions es van poder afrontar econòmicament gràcies a algunes donacions però sobretot gràcies a i generós i continuat suport de l'Ajuntament, que delegà una persona perquè es sumés a la Plataforma i facilités els seus contactes, en Manel Vila.

Al cap d'unes setmanes la Plataforma ja havia crescut força amb adhesions de tota mena (entitats, associacions, ajuntaments, persones a títol individual i molts actors, cantants i artistes en general).

L'acte del 17 de juny al Pati Maning va ser emotiu sobretot per l'entorn en el que es realitzava, tot i que no va reunir massa gent. A l'acte, que vaig presentat per voluntat dels altres membres de la coordinadora, va parlar Jasmina Jelic com a representant de les refugiades i refugiats bosnians a Catalunya i José María Mendiluce que va expressar com sempre, amb contundència i duresa, la urgència de passar a l'acció denunciant els fets. La sorpresa va ser la intervenció de l'aleshores alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, que va dirigir unes paraules als assistents animant a la població de Barcelona a que es moguéssim i assistís als actes del següent cap de setmana, per la importància que podien tenir per a BiH.

L'equip organitzador no va desanimar-se pel relatiu poc èxit d'aquella primera convocatòria. Els esforços s'estaven dedicant bàsicament al 25 i 26 de juny i encara quedava una setmana per incrementar i millorar la feina.

L'acte va comptar també amb una part creativa. Acabats els parlaments membres de l'organització van animar a les persones que estaven presents al Pati Maning a estirar-se a terra, sobre un gran plàstic blanc, en el que es va dibuixar la silueta de cadascú, simulant els milers de víctimes de la guerra de BiH.

La vintena de persones de l'organització van valorar aquell mateix dia els punts febles del que s'estava fent per tal de poder encarar l'acte del 25 de juny amb més força.

3.7. CONCENTRACIONS A LA PLAÇA DE CATALUNYA / I A CANNES

Plaça de Catalunya (Barcelona)

Les comissions de comunicació i de contacte amb personalitats públiques i polítiques va realitzar un treball intens durant la setmana que quedava abans de la realització de l'acte. La relació d'artistes que després va participar a l'acte de la Plaça Catalunya, i d'intel·lectuals, institucions, plataformes, ajuntaments, universitats, augmentava.

La Comissió d'actes canalitzava les idees que des de diferents àmbits anaven arribant. La nit anterior, a més dels cartells que anunciaven l'acte, el centre de Barcelona va quedar empapelat de fletxes que conduïen a la plaça de Catalunya. Des de primera hora del matí una pancarta gegant penjava sobre el tendal de l'antic edifici del Bar Zurich, que advertia als ciutadans i ciutadanes de Barcelona i als turistes, de l'esdeveniment que tindria lloc unes hores més tard. A la pancarta s'hi podia llegir: <<Ei, tu que passeges, saps que a Sarajevo continuen disparant ? ATUREM-LOS>>, i convocava a l'acte.

El telèfon de la Coordinadora de la Plataforma feia de termòmetre, i no marcava una temperatura especialment baixa. No obstant es preferia optar per la via més segura, i per tant no es va anunciar que hi hauria manifestació (per la que ja es tenien els permisos, però la seva realització de la qual estava condicionada a l'èxit de la concentració).

La convocatòria convidava a assistir des de mitja tarda a la plaça de Catalunya, on va instal·lar-se un gran escenari, so i il·luminació a càrrec de FOCUS i de l'Ajuntament de Barcelona.

Les primeres hores es van dedicar als més petits i acompanyants amb la participació de Tortell Poltrona i de l'Àlex Casanovas, tots dos vestits de pallasos, que van encarregar-se de conduir tot l'acte des de l'escenari, amb en Luqueti de regidor i el suport dels actors d'Arca. Durant tota la tarda i fins entrada la nit s'alternaren actuacions de música, lectura de poemes, espectacles i representacions, escrits i manifestos...membres de Pallassos sense Fronteres, de Titelles per la Pau, músics, i altres artistes que es van sumar a la iniciativa van animar els ja cents de persones, molts nens i nenes, que s'anaven reunint a la plaça procurant transmetre'ls el motiu d'aquell espectacle.

Mentre uns quants membres de l'organització s'ocupaven de coordinar el que succeïa a l'escenari i a rebre els artistes i les personalitats, altres responien aferrissadament a una quantitat important de mitjans de comunicació, que juntament amb interessats a títol individual, representants d'organitzacions i d'ajuntaments, anaven omplint la plaça.

El muntatge del Bar (portat per Dones x Dones, i les refugiades bosnianes de Catalunya), la venda de bitllets per anar a Cannes, la distribució de propaganda per acudir a la concentració, eran altres de les tasques que ocupaven a la resta dels organitzadors.

El lema <<**EUROPA RENEIX O MOR A SARAJEVO**>>, que encapçalava la proposta dels parlamentaris europeus, va liderar també aquella concentració.

A mesura que s'apropava l'hora de la concentració la plaça s'anava omplint de gom a gom. Va arribar l'hora de llegir els comunicats que s'havien rebut, el manifest de la Plataforma i el document del FPAC, que s'entregaria el dia següent a Cannes.

COM-Ràdio va estar retransmeten en directe tota la tarda i establint connexió telefònica amb Ràdio Studio 99 de Sarajevo que, malgrat els problemes per a mantenir la línia, van poder compartir aquell acte amb la gent que estava a Barcelona recolçant la seva causa. Un dels moments més àlgids va ser quan José María Mendiluce dirigí unes paraules als més de 10.000 concentrats, amb la duresa i la contundència que es mereixia l'encontre.

Després d'escoltar la cinta del bombardeig de Sarajevo, que mesos més tard seria protagonista d'actes i concentracions per tot Catalunya, José María Mendiluce va convidar a la gent a manifestar-se silenciosament pel centre de Barcelona. La manifestació va iniciar i finalitzar el seu recorregut a la plaça de Catalunya.

Tot just quan la capçalera de la manifestació arribava altra vegada a la plaça de Catalunya i la resta continuava pujant per Canaletes, COM-Ràdio comunicava, gairebé

en el mateix instant en el que succeïa, el darrer bombardeig a la capital assetjada i la mort de ciutadans sarajevites en el fet. Els milers de ciutadans i ciutadanes que escoltaven la notícia des de Barcelona van emmudir, una vegada més, davant les víctimes i ferits per les bales dels assessins serbis.

José María Mendiluce va recuperar la paraula, tan conmocionat com el nombrós grup de refugiats que assistien des de les primeres files a l'acte, i la munió de persones que no se'n sabia estar de l'evidència dels fets.

El clima es va calentar sobretot entre els que es desplaçaven aquella mateixa nit fins a la ciutat francesa de Cannes.

Fins a cinc minuts abans encara es compraven tiquets per als autocars. Nens, joves, adults, grans, en una barreja realment enriquidora, ompliren els sis autocars que sortiren a les 22:00 de la nit de Barcelona i als que s'hi va sumar un autocar que havia arribat aquell matí des de Sevilla.

Ni una sola sigla d'organitzacions en les principals pancartes, ni una sola bandera de partits polítics, ni cap senyera va onejar a la plaça. Tothom havia entès el missatge. Aquell dia, els protagonistes eran els bosnis i cadascú de nosaltres en el seu nom.

Amb l'actuació del grup de diables TRIALAVIA es despedia a la gent que marxava en autocars cap a Cannes. La plaça encara estava plena i la festa va continuar amb actuacions musicals fins bastant més tard.

Cannes

A l'arribada a Cannes tothom va quedar sorprès. Com s'havia previst els mitjans de comunicació estaven inactius esperant l'arribada dels caps d'estat i de govern. Fotògrafs i càmeres de televisió es van llençar sobre la riuada de gent que omplia els carrers de Cannes amb pancartes i enganxines, en mig de francesos, però sobretot de turistes que miraven asturats i s'acostaven per preguntar o sumar-se a la reivindicació.

L'altre fet que va sorprendre, a uns més que a altres, va ser la poca gent que va acudir a Cannes des d'altres ciutats europees. L'autobús dels italians havia estat retingut a l'aduana perquè hi viatjaven dos ciutadans bosnians, hi havia alguns nòrdics i molts pocs francesos, que s'afegien a les més de 300 persones que venien de Catalunya, les 40 de Sevilla, l'autocar de Zaragoza i un reduït grup de Madrid.

En resum, més del 75% dels assistents en aquella concentració eren catalans.

L'acte reivindicatiu estava previst que es celebrés al passeig marítim de Cannes. Allà José María Mendiluce esperava amb els seus col·legues del FPAC: Bernard Koutchner, Jacques Pradier i Alexander Langer.

Sota una intensa calor es va llegir el document "Europa reneix o mor a Sarajevo" que els eurodiputats entregarien a la presidència del Consell de la Unió Europea, que aquell mateix dia es traspassava a l'Estat Espanyol. Es van escoltar els parlaments dels eurodiputats i dels representants dels diferents països que van assistir a l'acte. Raül Romeva va prendre la paraula, en un francès acurat, en nom dels que venien de Barcelona, Zaragoza, Sevilla i Madrid.

Empipats una mica per l'excés de control i d'organització de l'acte, els més nombrosos, els catalans, i també els que venien amb el termòmetre més alt, van procurar donar a la concentració algun element que provoqués l'atenció dels mitjans de comunicació. Alguns ja sabien que l'èxit d'aquella mobilització no estaria en el nombre de concentrats sinó en el ressó que se'n fessin els mitjans.

El terra del passeig marítim de Cannes es va cobrir dels cossos de tota la gent que en aquell moment escoltaven en José María Mendiluce. Un senyal amb el braç donava la "sortida" i en un moment unes 60 persones estaven estirades a terra per simbolitzar en un minut de silenci les morts de la guerra a Bòsnia.

Un cop de nou a Barcelona, tothom es feia creus que l'esdeveniment hagués tingut tan ressó en els mitjans de comunicació europeus.

3.8. CONCENTRACIONS A LA PLAÇA DE SANT JAUME / I A MADRID

Reunió al CIDOB²⁴

El distanciament que es va produir després de les concentracions de la plaça de Catalunya i de Cannes, entre els que havien estat compartint cada dia tantes hores per a la seva preparació, no va durar massa. La situació a BiH no havia millorat.

---

²⁴ Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona.

“Això no pot acabar aquí, ara sobretot hem de fet alguna cosa més”, van ser les paraules que es van intercanviar els tres membres de l'equip de coordinació, tant sols una setmana més tard.

Als fets que succeïen a Bòsnia s'hi afegia per agreujar-los el sentiment de passivitat i fins i tot de complicitat, del que significava de vot en blanc a la Comunitat Internacional, si no es trencava una altra vegada el silenci.

Al cap d'una setmana de descans, però sobretot de reflexió, la Comissió de Coordinació "faxejava" una carta de l'eurodiputat José María Mendiluce a totes i tots aquells que havien col·laborat en l'organització dels actes a Plaça Catalunya i a Cannes, juntament amb una convocatòria per a la següent reunió, que tindria lloc el 14 de juliol als locals del CIDOB, a Barcelona.

D'alguna manera els mitjans de comunicació es van fer ressó de la celebració de la reunió. Això va provocar que la sala es fes petita, més del què es preveia, i que la reunió fos espessa i poc clarificadora. Hi confluïren noves persones amb discursos no tant elaborats com els de les organitzacions i individus que portaven temps implicats amb iniciatives en relació a la guerra de Bòsnia. Hi havia d'haver lloc per a tots, malgrat la dificultat d'entesa en alguns punts. Va ser necessari l'esforç de cadascun dels membres de la Plataforma.

Al CIDOB, la Comissió de Coordinació començà a adoptar una postura de més lideratge davant les dimensions que estava prenent la Plataforma, encoratjats per força persones que consideraven una pèrdua de temps realitzar assemblees tant massives com aquella i que preferien sumar-se a les iniciatives que es generessin, però també amb crítiques d'alguns altres membres actius de la Plataforma que van titllar de poc democràtica l'actitud de la Coordinadora. Donat al caràcter tan espontani de la Plataforma no hi havia uns estatuts organitzatius aprovats ni tan sols acords verbals al respecte.

Tot i les dificultats, en aquella reunió es van concretar les propostes que semblaven ser les més recolzades, i posteriorment es van comunicar per la via que s'imposava: fax a fax.

Les propostes recollides van ser:

- a) concentració a la plaça de Sant Jaume,
- b) inici de mobilitzacions a Madrid,
- c) continuar el treball com Europa x Bòsnia, eliminant les respectives sigles i banderes, sumant esforços.

La concentració a Barcelona es va convocar a la plaça de Sant Jaume el 21 de juliol, per donar espai per a expressar la indignació que sentia cada cop més gent a Catalunya.

L'acte de Madrid es realitzaria el dia següent davant l'Ambaixada de Iugoslàvia (Sèrbia i Montenegro). Es creia essencial iniciar les mobilitzacions a Madrid, per estendre el moviment i per tal que la pressió als polítics i a les institucions fos més important.

Ningú pensava que l'acte de Madrid arribés a ser massiu com a Barcelona, així que es va acordar entre la Comissió Coordinadora i la Comissió d'actes, optar per una actuació model "GreenPeace".

Paral·lelament a l'organització dels actes següents, a Bòsnia s'agreujava la situació. La caiguda de Srebrenica i després de Zepa, va accelerar l'aprovació de dues mocions, la del Parlament Europeu el 13 de juliol i la del Parlament de Catalunya tan sols uns dies més tard, el 19 de juliol.

S'ha de destacar, pel què fa a la segona, la incidència que hi van tenir diputats que fins a la data havien participat a les reunions i assistit als actes a títol individual (Carles Campuzano, Magda Oranich, entre d'altres)

La declaració del Parlament de Catalunya va arribar a ser tan important que va servir de model per a molts municipis que van començar a aprovar mocions: Esplugues de Llobregat va ser la primera, després de la de Barcelona, Mollet del Vallès, L'Hospitalet, etc. I també va representar la suma més generalitzada i més oberta dels diferents partits polítics.

Zepa i Srebrenica van passar a ser la més gran vergonya de la Comunitat Internacional, i aquesta vegada també de les forces de Pau de les NNUU, UNPROFOR²⁵. Per sempre més aquells fets pesarien sobre la consciència de la gent.

Plaça de Sant Jaume (Barcelona)

Uns dies abans de l'acte que es celebrà a la Plaça de Sant Jaume de Barcelona, l'equip de coordinació es va reduir. Un dels seus membres, Josep Baltierrez, va haver de marxar de Catalunya i José María Mendiluce es va desplaçar a Sarajevo amb Bernard Koutchner i Abbe Pierre, en un moment molt delicat per a la capital assetjada. La feina s'intensificava.

Les diverses comissions treballaven intensament per a l'èxit d'aquella concentració, Srebrenica s'ho mereixia.

---

²⁵ United Nation Protection

Els mitjans de comunicació, i sobretot els periodistes que van apostar per la Plataforma, van jugar un paper fonamental en la convocatòria. Columnes de diaris, editorials, vinyetes, programes de ràdio, van felicitar la iniciativa que començava a prendre cos. I els més atrevits van convocar a la concentració del 21 de juliol. El més decidit, tot s'ha de dir, va ser Jaume Colomer²⁶, que el mateix dia de l'acte, en el telenotícies migdia de TV3 va anunciar l'esdeveniment que hores després tindria lloc a Barcelona, advertint de la importància que cadascun de nosaltres assistís aquell vespre a la Plaça.

Seguint la idea d'Europa x Bòsnia d'incrementar les iniciatives, Jaume Colomer va mostrar una cinta blanca a la solapa com a símbol de la reivindicació.

I mentrestant els de l'organització, que no se'n feien creus, començaven a imaginar-se una concentració bastant nombrosa a Sant Jaume.

La mateixa tarda va arribar José María Mendiluce de Sarajevo, absolutament abatut pels esdeveniments i la situació a Bòsnia i horroritzat pels fets de Srebrenica .

Tan sols unes hores abans de l'acte una trucada al carrer Nicaragua incrementava els nervis i la pressa. L'Honorable Jordi Pujol, President de la Generalitat de Catalunya, tenia interès en rebre a José María Mendiluce abans de la concentració, i recollir les demandes de la Plataforma, que ell pogués assumir. El document es va elaborar ràpidament, però també minuciosament. S'havia d'aprofitar l'ocasió.

Mitja hora abans de l'hora prevista de començament de l'acte, l'accés a la Plaça de Sant Jaume ja era complicat. Unes 20.000 persones van omplir de gom a gom la plaça i els carrers dels voltants.

A dalt l'escenari, situat estratègicament entre l'Ajuntament i la Generalitat, el President del Parlament de Catalunya, Joaquim Xicoy, el President de la Generalitat, Jordi Pujol, i l'alcalde de la ciutat, Pasqual Maragall, acompanyaven en un segon plà a l'eurodiputat José María Mendiluce i al representant d'Europa x Bòsnia, Raül Romeva.

A peu de l'escenari representants de gairebé totes les forces polítiques catalanes van sumar-se a l'acte. Es dibuixava ja un canvi d'actitud política a "casa nostra" respecte l'agressió a Bòsnia.

La cinta del bombardeig de Sarajevo va obrir l'acte en el mateix moment que, des de dalt de l'edifici situat darrera l'escenari, es desplegava una immensa pancarta de 50 metres

---

²⁶ Jaume Colomer és professor a la Universitat de Barcelona. Col·labora com analista polític per TV3.

amb el lema: <<Aturem el Genocidi>>. A ambdós balcons dels edificis institucionals de la plaça onejaven llençols blancs i la bandera de BiH.

La multitud, entre el silenci més absolut i els aplaudiments més aferrissats, escoltaven el fil de veu de José María Mendiluce que notablement emocionat dirigia una vegada més missatges clars i dusos, que van provocar llàgrimes als ulls de la majoria dels assistents. Elements com l'aixecament de l'embargament d'armes a Bòsnia s'incorporaren al discurs de José María Mendiluce i foren aplaudits i corejats per la majoria dels presents, ja que s'acabava d'evidenciar amb els fets de Srebrenica que Europa no faria res per defensar el poble de Bòsnia.

Molt pocs no van saber interpretar la presència de les tres personalitats polítiques a l'escenari. Si més no el President de la Generalitat va baixar a la plaça en un acte reivindicatiu i després, portat per l'evidència dels fets, es va sumar a la manifestació que va recórrer el centre de Barcelona darrera la pancarta <<**Bòsnia: la vergonya d'Europa**>>.

Durant més de cinc hores milers de persones pujaren per Rambla Canaletes fins Portal de l'Àngel per tornar a entrar a la Plaça de Sant Jaume. Però la gent no en tenia prou i durant varies hores més molta gent concentrada, circulant amb lentitud, a causa del volum de participants que omplien els carrers del centre de Barcelona, continuava cridant consignes.

Madrid

Mentrestant un grup de 300 persones ja s'havia desplaçat fins a Sants per agafar el tren que els duria a Madrid. Renfe havia posat a disposició d'ExB un vagó de tren amb lliteres, tant per a l'anada com per a la tornada, a un preu molt assequible.

Les gairebé 8 hores que va durar el viatge van servir per dissenyar entre alguns dels organitzadors, l'escenari i la coreografia de l'acte que al matí següent tindria lloc davant de l'ambaixada iugoslava (Sèrbia i Montenegro) a Madrid.

Animats per l'èxit de la concentració a Barcelona, la gent va dedicar més de la meitat de la nit a comentar noves propostes per als següents dies.

Com a Cannes, a Madrid també van ser els catalans els que van aportar el major nombre d'assistents. Una altra vegada els mitjans de comunicació i la perfecta coordinació en la realització de l'aconseguida coreografia, van assegurar la repercussió de l'acte, que va reunir només unes 500 persones.

Una pancarta alegre i artística, que va viatjar des de la plaça de Sant Jaume fins a Madrid, liderava la protesta davant de l'Ambaixada amb el missatge <<**Desde nuestra diversidad frente a la intolerancia**>>. A Madrid gairebé hi havia més organitzacions representades, amb les seves sigles i eslògans corresponents, que persones. El lema unitari de la pancarta, que a Catalunya havia sigut acceptat amb convenciment per tothom, a Madrid costava més. Es feia palès que el nivell en el discurs i en el debat sobre la guerra de Bòsnia que s'havia fet a Catalunya, respecte l'intervenció militar i l'aixecament de l'embargament d'armes a Bòsnia, i a Madrid, com a altres llocs de l'Estat, encara no havia pres una postura clara ni comú.

Però la trobada a Madrid va servir per fer alguns contactes que després acabarien convertint-se en impulsors de les Plataformes d'Europa x Bòsnia a Madrid i a Asturias. Jóvenes contra la Intolerancia i la Asamblea de Cooperación por la Paz, van liderar, entenenent perfectament els missatges que es feien arribar des de Catalunya, la plataforma a Madrid. Javier Bauluz, Premi Pulitzer del 1995 en Fotografia, creà la mateixa iniciativa a Asturias.

A l'acte de Madrid, a més de les 300 persones de Catalunya, hi van assistir membres de l'Asamblea de Cooperación por la Paz, del MPDL²⁷, de Paz Ahora, de Jóvenes contra la Intolerancia, de Médicos del Mundo, de Merhamet, de Manos Unidas, del Colectivo de Solidaridad con Bosnia, de l'Asociación AN-NISA' i de l'Asociación de Refugiados y Asilados de Bosnia-Herzegovina en España, i algun representant de SOS-Balkanes Euskalherria.

3.9. -UN MINUT DE SILENCI CADA DILLUNS

Entre la reunió als locals del CIDOB (el 14 de juliol) i la concentració a plaça de Sant Jaume (21 de juliol) i a Madrid (22 de juliol), havia nascut i crescut una nova acció: les concentracions dels dilluns davant els ajuntaments.

Tortell Poltrona i dos persones més de Sant Esteve de Palautordera, es van concentrar el 17 de juliol a la plaça de la vila per fer un minut de silenci per Bòsnia.

---

²⁷ Movimiento por la Paz, el Desarrollo y la Libertad.

Van enviar un comunicat a la Coordinadora de la Plataforma en el que deien:

<<Els viletans de Sant Esteve de Palautordera ens hem trobat aquest dilluns a les vuit del vespre, igual que el dilluns passat i el mateix que el dilluns proper, i l'altre dilluns i l'altre i l'altre... fent pinya amb tots els altres pobles i ciutats que sabem s'hi ha adherit, fins que siguem tots els pobles de la terra. Amb el nostre silenci diem: PROU A LA GUERRA ! Cada vegada en som més !

P.D. Hem sigut unes 300 persones.

Sant Esteve de Palautordera, dilluns 24 de juliol de 1995. >>

El que podia semblar una iniciativa localitzada va anar prenent cos durant tot l'estiu, convertint-se en una de les propostes més recolzades des d'Europa x Bòsnia en alguns moments.

Un grup de Cerdanyola havia iniciat també la mateixa campanya per la seva banda. Es va unificar la proposta per a no perdre convocatòria i per augmentar la repercusió a l'opinió pública.

<<Cada dilluns a les vuit del vespre davant de la plaça dels ajuntaments>> va ser la consigna que poc a poc es va anar generalitzant a centenars de pobles de Catalunya. No calia que fos al municipi de cadacú, qualsevol indret era adequat. I de fet es va poder comprovar un augment del nombre d'assistents als pobles de la costa durant el mes d'agost. Els llocs d'estiuieg no feien oblidar la tragèdia.

Si el dilluns 24 de juliol a Sant Esteve de Palautordera eran 300 persones, el 27 de juliol 30 municipis ja realitzaven les concentracions, de les quals destacaven : Pineda, on hi van acudir 400 persones, Barcelona, Sta.Maria de Palautordera, Tarragona i Vic, amb 300 persones, o Sant Cugat del Vallès, on s'hi van concentrar 200.

El 31 de juliol eren ja 66 els municipis que realitzaven concentracions. El 14 d'agost eren 94 municipis de Catalunya concentrant-se. El 28 del mateix més de 127. El 4 de setembre 136. I s'anava incrementant pujant també el nombre de concentrats a cada població, que, de diferents maneres: minuts de silenci, encesa d'espelmes o lectura de manifestos. mostraven el seu horror per la situació a Bòsnia.

La gravació del bombardeig de Sarajevo, que facilitava la Coordinadora, va ser la protagonista de la majoria de concentracions.

Un cop el Corredor Humanitari va iniciar la seva acció, **Europa x Bòsnia** va optar per desconvocar les concentracions dels dilluns. Com el dia que es van iniciar, Sant Esteve de Palautordera va simbolitzar el 2 d'octubre el darrer dilluns de les concentracions i Tortell Poltrona va ser el protagonista, com el dia que va iniciar aquesta reivindicació silenciosa.

Una vegada més, en el text que va ser llegit per Tortell Poltrona i retransmès a tot Catalunya, s'advertia que aquella decisió es prenia sense la més mínima intenció de coaccionar la llibertat d'acció de la resta de municipis. La realitat va ser però que molts municipis començaren a desmobilitzar-se per concentrar els esforços en l'ajuda humanitària.

3.10. -ALTRES ACTES

Les Festes de Gràcia

Fins aleshores no hi havia hagut massa problemes. Les concentracions s'estenien i augmentaven. El mes d'agost no semblava que hagués de ser un mes de molta activitat. Però un decidit col·laborador, Domingo Almendros, va aconseguir un tros del carrer Torrijos per a decorar-lo en el marc de les Festes de Gràcia. La iniciativa va engrescar a força gent.

Tant en l'elaboració del disseny del carrer i dels missatges més importants a transmetre, com en la preparació dels materials i decorats, hi van tenir un paper fonamental i clarament majoritari els joves que, o bé perquè ja havien tornat de vacances o bé perquè no havien marxat, podien dedicar-hi temps i ganes.

El carrer Torrijos va ser, durant aquelles festes, des del 15 al 20 d'agost, el carrer de Sarajevo, Districte 11 de la ciutat. Els barcelonins o foranis que van acostar-s'hi van poder fer-se a la idea de com es vivia a Sarajevo durant la guerra, van poder tastar menjar bosnià preparat per refugiats bosnians i van lluir un llaç blanc a la solapa com a signe de solidaritat amb Bòsnia (iniciativa començada per Jaume Colomer el 21 de juliol). Es va saber combinar de manera prou encertada la voluntat de senzibilitzar la gent amb el tó festiu d'aquells dies. Al carrer de Sarajevo hi van haver actuacions musicals i teatrals cada dia, entre les que caldria destacar l'espectacle del Grup de Diables "Trialavia", que ja havia pres part a la primera mobilització a la plaça de Catalunya, el "Cabaret de la guerra de Bòsnia" de Manel Barceló i l'actuació de Maite Martín i Lidia Comes.

Coincidint amb les Festes de Gràcia, l'Avui va editar un diari, que es distribuïa al carrer Torrijos, amb notícies del que passava a Bòsnia, informacions de les activitats que es

realitzaven a Catalunya i articles d'opinió sobre el tema de la guerra. El format del diari simulava el diari bosni *Oslobodenje*, que malgrat la guerra no va deixar d'editar-se. Els diners que es van recollir amb la venda anaven destinats a ajudar a l'edició d'aquest diari bosni.

Però curiosament aquella festa començaria a comportar desacords i línies de treball divergents. Mals entesos de caire personal, però que sempre s'imposen als generals, van portar desercions importants d'alguns membres de la Plataforma vinculats a alguna ONG de Barcelona. L'arribada dels que havien marxat de vacances també va suposar un intent d'ajustament de posicions, que en algun cas no va ser possible.

Aquest acte s'havia organitzat directament pels que formaven part activa de la Plataforma, en un moment en què hi havia poques persones i coincidint amb un increment de municipis, sobretot els costaners, que s'integraven a les mobilitzacions. Aquesta situació va provocar un nivell de tensió que costaria de superar.

La Diada amb Bòsnia

Fins a l'11 de setembre l'activitat va ser molt intensa. El treball d'ExB va abastar des de participar a xerrades, coordinar-ne d'altres, continuar convocant a les concentracions dels dilluns, donar espai a voluntaris i voluntàries, gestionar els recursos econòmics que anaven entrant al compte corrent, assistir a actes -moltes vegades oficials-, com també fer arribar les accions als espais mediàtics.

S'apropava la Diada, que aquell any casualment coincidia en dilluns. S'havia de fer alguna cosa especial aprofitant les coincidències i per tal de tornar a transmetre que davant de fets com el de Bòsnia erem capaços d'unir esforços i aparcar diferències.

Es va tentejar a les diferents forces polítiques, que normalment celebren aquest dia per separat, per comprovar si era possible convocar una concentració unitària i massiva el dia 11 de setembre a l'hora de les concentracions dels dilluns en solidaritat amb Bòsnia. Finalment va ser possible.

Després de l'Ofrenda Floral al monument de Rafael de Casanovas, on hi van participar tres nens bosnians d'origen religiós diferent entregant un ram amb 41 roses blanques que simbolitzaven els 41 mesos de guerra, es va inaugurar amb força precipitació el Corredor Humanitari Europa x Bòsnia / Catalunya x Bòsnia.

La inauguració la va realitzar el President de la Generalitat, amb la presència de l'Alcalde de Barcelona i del President d'Europa x Bòsnia, amb la sortida de 4 camions, en els que

van participar de forma important l'Ajuntament de Barcelona i el de Sabadell. El comboi portava també material recollit a través de la Campanya Europa x Bòsnia.

A les vuit del vespre, i com cada diilluns, a la plaça de Sant Jaume s'aplegaren unes 10.000 persones. A la resta de Catalunya pel mateix motiu es concentraven un total de 30.000 persones que, com a Barcelona, van dirigir la mirada, per una vegada i en motiu de la Diada Nacional de Catalunya cap a BiH. Es feia sentir el sentiment d'humilliació pel segrest per part de Karadzic i Mladic de la força d'intervenció enviada a Bòsnia; el sentiment de vergonya per ser part d'aquella Europa que deixava morir a Bòsnia els valors, en els que deia fonamentar-se; el sentiment de ràbia per la impotència davant dels fets; de solidaritat amb el poble bosnià i de respecte per les víctimes.

Es va aconseguir que a la Diada Nacional de Catalunya la mirada de les ciutadanes i ciutadans de Catalunya es dirigís majoritàriament cap a Bòsnia, malgrat alguna força política (Esquerra Republicana de Catalunya) no va entendre clarament el significat de l'acció.

A l'acte unitari en Jaume Colomer, professor de la Universitat de Barcelona, va ser la persona escollida per ExB per a llegir el manifest, que en motiu d'aquell esdeveniment havia redactat la Coordinadora de la Plataforma. Les notes de l'"Homenatge a Sarajevo", que va interpretar el reconegut músic Jordi Savall, acabaren amb un castell humà a càrrec dels castellers de Sants. José María Mendiluce tenia preparat per a la ocasió un missatge en català.

La Mercè Solidària

Al cap de pocs dies la ciutat de Barcelona tornaria a mostrar el seu suport i la seva solidaritat amb la població de BiH. El 20 de setembre va començar a la capital la seva Festa Major, aquell any amb el nom "Les Festes de la Mercè Solidària". Justament en aquell moment arribaven les primeres notícies de la intervenció militar a Bòsnia, una intervenció més aviat tímida que eficaç.

Diferents van ser els actes que es van realitzar durant la Mercè per a Bòsnia i sobre Bòsnia. Europa x Bòsnia no va jugar un paper decisiu en totes les activitats, però va procurar recolzar mediàticament i organitzativament les convocatòries dels diferents actes.

El dia 20 s'acomiadava l'expedició de Pallassos sense Fronteres que marxava cap a la capital bosniana i es va rebre al grup folklòric de Bugojno (Bòsnia) que, coordinats des de SETEM, venien a fer una gira per diferents pobles d'arreu de Catalunya.

Amb l'organització d'aquest acte es va procurar arribar als més petits. Els nens d'una escola de Barcelona van entregar a l'expedició de Pallassos un mural per als nens i les nenes de Sarajevo. L'acte va acabar amb una enlairada de globus blancs.

El dia 21 de setembre els ciutadans de Barcelona rebien a la plaça de Sant Jaume a l'alcalde de la capital bosniana, Tarik Kupusovic. El pregó, que marcava l'inici de les Festes, va anar a càrrec de l'Alcalde de Sarajevo, l'Alcalde de Barcelona i el President d'Europa x Bòsnia.

El 23 de setembre a la plaça de la Catedral tenia lloc "l'Acte per Bòsnia" amb els parlaments de Joan Gomis, José María Mendiluce i Ibrahim Spahic. L'acte va finalitzar amb la connexió via satèl·lit amb l'expedició de Pallassos sense Fronteres a Sarajevo i l'actuació que realitzava el grup de Bugojno a Barcelona.

Cimera de Caps d'Estat a Formentor (Mallorca)

A Formentor (Mallorca) tenia lloc un gran esdeveniment; la Cimera de Caps d'Estat Europeus. Dies abans s'havia desplaçat des de Les Illes un representant d'una associació de Mallorca, Rodrigo del Pozo (que més tard es va vincular directament a la Coordinadora com a logista i suport vital) per a sol·licitar-nos informació, idees, propostes, i sobretot per animar-nos a realitzar una convocatòria a Formentor.

Però la Coordinadora havia canviat força la direcció de treball i en aquells moments estava desbordada pels fets i les adhesions a la plataforma.

Les dates de fet van marcar també la prudència a l'hora de fer la crida a l'acte de Formentor, ja que s'estaven celebrant a Barcelona les Festes de la Mercè.

Dos representants d'Europa x Bòsnia (Javier Bauluz i Marta Medrano) es van desplaçar a l'encontre per donar suport als manifestants mallorquins. Durant el dia la forta presència policial i les moltes i diverses mesures de seguretat van boicotejar part de les iniciatives i de les idees inicials.

Malgrat tot, l'acció va cohesionar el grup mallorquí i va donar l'empenta definitiva a la creació de la Plataforma Europa x Bòsnia a Mallorca.

Altres iniciatives des de la Coordinadora

També hi havia espai per a noves iniciatives. Sobretot caldria ressaltar la presència de la gent de Bòsnia a Catalunya, quan la situació ja ho permetia. Era important que la gent escoltés de primera mà la veu dels que havien estat patint l'horror i transmetre'ls tot el suport que els fes falta.

Una de les accions que es van promoure des de la Coordinadora va ser l'**agermanament entre Studio 99**, emissora lliure de Sarajevo, amb l'emissora Barcelonina **Radio Estel**, de l'Església Catòlica Catalana. **Europa x Bòsnia** va fer de pont en aquella iniciativa com ho faria també amb la proposta d'elaboració d'una **Maleta Didàctica** que es va titular << Del conflicte a la Solidaritat >>.

En la línia del Manifest que José María Mendiluce va redactar a finals de setembre, on s'incidia també en la importància d'aprendre del conflicte i prevenir la intolerància o la inconvivència, es va creure imprescindible impulsar una proposta com la de la maleta didàctica. Les reflexions van portar a signar un altre acord de col·laboració amb la Generalitat, aquest cop amb el Departament d'Ensenyament. L'elaboració d'aquest material didàctic va passar a mans de l'ONG Sloboda i Rosa Sensat que, tot i finalitzada la Plataforma Europa x Bòsnia, continuaren treballant conjuntament per assolir aquell objectiu.

El text citat de José María Mendiluce, acabava dient:

<<No hemos perdido la guerra de Bosnia, però ganarla se ganará probablemente, y con todas las cautelas, en la construcción de la paz. Sin lanzar las campanas al vuelo, hoy debemos prepararnos para otras batallas. Contamos con vosotros>>.

Res més lluny de la realitat quan al dia següent d'escriure aquest manifest hi va haver a Ceuta els salvatges actes de repressió per part de les forces de seguretat de l'Estat Espanyol, amb la imperdonable col·laboració de civils, als africans que acabaven d'arribar a la Península. O en aquests moments la situació que està vivint Kosovo, sota els mateixos criminals de guerra i la mateixa mirada hipòcrita de la Comunitat Internacional.

3.11. - CORREDOR HUMANITARI:

Europa x Bòsnia / Catalunya x Bòsnia

Després de l'impressionant èxit del 21 de juliol, es va començar a comprovar que la suma de dignitats individuals i col·lectives havia tocat també el cos polític català.

Toni Gutierrez, de l'empresa d'imatge i comunicació Ideograma, que esdevindria l'enllaç entre la Generalitat de Catalunya i la Plataforma ExB, va descriure amb aquestes paraules el que seria un procés d'acostament que conclouria el **2 d'agost de 1995** en la signatura del **conveni amb la Generalitat** amb: "la impressionant mobilització ciutadana, l'esperit de José María Mendiluce, el coratge i la decisió dels seus col·legues, han posat en tensió els músculs del govern".

I sense pretendre-ho, seguint la improvisació que caracteritzava a Europa x Bòsnia, la Plataforma va anar fent un gir i iniciant una nova etapa.

El dia 2 d'agost es signava el conveni de col·laboració amb la Generalitat en base a dos punts fonamentals:

- la voluntat política de recolzar la lluita que estava coordinant i liderant Europa x Bòsnia,
- i la voluntat de centralitzar, reforçar i coordinar l'ajuda humanitària amb el poble de Bòsnia a través de la creació d'un Corredor Humanitari.

No va ser una decisió fàcil. ExB s'havia creat per a la denúncia no per a fer ajuda humanitària. Però també era cert que la situació a Bòsnia no estava millor en l'aspecte de necessitats.

Els diners que va donar la Generalitat van ser els beneficis del mes de setembre de la Loteria Nacional, 100 milions. Aquesta dada no va ser molt ben rebuda pel món associatiu, que veia en la donació a ExB una futura reducció de les subvencions a les ONG.

La decisió, en qualsevol cas, va tornar a ser governada per les circumstàncies i la improvisació. L'Honorable Jordi Pujol va mostrar sempre la voluntat ferma de treballar amb José María Mendiluce. Va posar sobre la taula els 100 milions que havien de servir per recolzar la "lluita", les reivindicacions, actes i altres campanyes i per a l'ajuda humanitària (sobretot per al transport). Algunes persones de la Generalitat, companys de partit i de programa de Jordi Pujol, no van veure amb massa bons ulls aquell gest cap a algú com José María Mendiluce, allunyat d'ells políticament.

José María Mendiluce, president d'ExB, va acceptar l'oferta. A a la memòria pesaven els centenars de milers de morts, ferits i refugiats, les bales que queien sobre Sarajevo, sobre tantes ciutats bosnianes, sense aigua, sense llum, sense menjar...

Les dimensions de la plataforma d'altra banda, feien impossible una ronda ràpida de consultes i molt menys de votacions. La Plataforma havia pres unes dimensions ja en aquell moment que dificultava poder contentar tothom: persones a títol individual i col·lectius de característiques molt diferents, ONG, associacions, ajuntaments, plataformes ciutadanes municipals, plataformes comarcals, escoles, universitats, empreses, institucions, persones a títol individual, etc.

S'afegirien motius per a dubtar de com s'articulava la presa de decisions de la Coordinadora.

Europa x Bòsnia, des del telèfon i el fax del carrer Nicaragua (a la Seu del Partit dels Socialistes de Catalunya) començava a tenir greus problemes de comunicació amb tots els adherits i col·laboradors. A l'agost s'havien de passar encara manualment més de 300 faxes, sense comptar les notes de premsa que s'enviaven als mitjans de comunicació. Alguns cops per agilitzar el procés i amb j'ajuda de membres de la Plataforma se n'enviaven uns quans des de locals d'entitats i associacions.

La Generalitat va posar a disposició de la Coordinadora de la Plataforma un local, ordenadors, línies de telèfon amb centraleta i fax. El període de temps que el Govern català assumia aquest compromís era de set mesos, tal com ja s'havia anunciat a la reunió del CIDOB. També s'inclouïa en les despeses l'alliberament d'algunes persones per tal que l'arribada del setembre no hagués de representar una desbandada inevitable de molts dels que hi participaven.

Juntament amb el material dels actes, les concentracions i de les convocatòries, eren els diners que es destinaven a la lluita, que es coneixien però que s'administraven directament des de la Generalitat, segons les decisions que prenia la Coordinadora.

Durant el més d'agost es va concretar en què consistiria la coordinació del Corredor Humanitari Europa x Bòsnia. L'organigrama d'aquest està recollit en els annexes.

El 29 d'agost a les 18:30 es va convocar a diferents ONG que realitzaven directament ajuda humanitària a Bòsnia, a una reunió. José María Mendiluce, juntament a en Jaume Giné, com a Generalitat de Catalunya, en Manel Vila, com a Europa x Bòsnia, i Maria

Permanyer, com a responsable de l'àrea que coordinava a ONG, Plataformes, Universitats, escoles, entitats i empreses, van exposar els punts més importants del que significava aquell Corredor Humanitari. A la reunió hi van estar convocats representants de: Comitè per als Balcans (Setem), Sabadell Solidària, Un Cop de Mà Amics del Món, SCI, Pau per a Bòsnia-Hercegovina, Sloboda, Coordinadora de CAOB, UxB, CIEMEN, Dones per Dones, Farmacèutics Mundi, Creu Roja, Médicos Mundi, Metges del Món, Metges sense Fronteres, Farmacèutics Mundi i Barcelona per Sarajevo.

Les opinions van ser diverses però en general es va aprovar la proposta, encara que aclarint quines serien les línies de treball. Les ONG més grans, les que podien aportar més experiència en la part tècnica i logística del Corredor Humanitari, mantenien una certa distància. L'ajuda Humanitària no es mou pels mateixos paràmetres que les reivindicacions polítiques. L'ajuda és també font de finançament de moltes d'aquestes organitzacions, que no volien o no es podien permetre fer perillar.

En alguns municipis de Catalunya diferents ONG van fer campanyes utilitzant les sigles d'Europa x Bòsnia, amb desqualificacions i intents de crear desconfiança amb el Corredor humanitari. Però majoritàriament hi va haver treball coordinat amb altres organitzacions, que va funcionar.

A la seu de "Gravina" (local d'ExB) s'incrementaven les trucades, ara en motiu del Corredor Humanitari. El fet que no es disposés encara d'una persona que s'encarregués únicament del telèfon provocava col·lapses altra vegada. La col·laboració dels voluntaris i voluntàries que van barallar-se amb aquell "criminal aparell" no era suficient, ja que no es podien cobrir totes les franges horàries.

Les demandes d'informació del què, del com i el quan s'havia de recollir el material s'anaven intensificant. La gent tenia moltes raons per fer arribar a Bòsnia-Hercegovina la solidaritat que es respirava per tot Catalunya, en forma de llauna, de llavors, de bisturís, de cadires de rodes i de tot tipus de material.

Es continuava considerant important fer arribar als bosnians, a través del telèfon-satèl·lit de l'Ajuntament de Barcelona, via cassette o video, les imatges i amb les descripcions de les concentracions que es realitzaven a Catalunya, i que animaven a seguir denunciant:

<<Per aturar el genocidi/Per a que la Comunitat Internacional posi fi a la política de falsa neutralitat/Per a que es reconegui el dret a l'autodefensa del poble de Bòsnia i Hercegovina/Per a que es processin els criminals de guerra/Per a que es garanteixi la integritat del territori de BiH/Per a que les persones procedents de BiH vegin plenament

reconeguts els seus drets d'acord amb la Convenció de Ginebra subscripta per l'Estat Espanyol/Per a que la Comunitat Internacional es mantingui ferma fins a trencar el setge de Sarajevo i altres zones protegides... I A FER UN ESFORÇ D'AJUDA HUMANITARIA PER A AMPLIAR EL CORREDOR ExB-CxB>>.

L'11 de setembre després de l'Ofrena Floral al monument de Rafel de Casanovas, amb presses i bastanta precipitació s'inaugurava el Corredor Humanitari. La càrrega dels quatre camions d'aquell primer comboi va ser de l'Ajuntament de Barcelona, de l'Ajuntament de Sabadell i de càrrega comprada per ExB.

A l'acte institucional hi prengueren part el President de la Generalitat, amb la presència de l'Alcalde de Barcelona i del President d'Europa x Bòsnia.

La campanya del Corredor Humanitari va agafar embrenzida a partir de text que va escriure José María Mendiluce a totes les persones i col·lectius que formaven Europa x Bòsnia. <<**NUEVAS ESTRATEGIAS ANTE NUEVAS SITUACIONES**>>, i que posava l'accent sobretot en el "**nostre compromís humanitari**".

La Coordinadora de la Plataforma no es podia imaginar fins a quin punt el Corredor Humanitari capitalitzaria l'atenció i les energies d'Europa x Bòsnia, quan encara no es disposava de la persona que seria responsable de tota l'operativa del Corredor Humanitari, fet que va provocar un augment de feina i responsabilitat a la Comissió de contactes amb els membres de la Plataforma. S'havia marcat l'objectiu de portar un total de 1.500 tn. d'aliments, medecines, material escolar,... a diferents poblacions de Bòsnia-Hercegovina abans de Nadal.

Arreu de Catalunya es realitzaven campanyes de recollida d'aliments. Festivals, Festes Majors, cantades, concerts, subhastes, xerrades, maratons i concursos eren iniciatives per tal d'aconseguir entre tots, una altra vegada, aquella xifra.

Europa x Bòsnia havia nascut amb una clara voluntat de denunciar i d'incidir en el terreny polític i social, i es va intentar que aquesta voluntat també fos present al Corredor Humanitari. S'havia d'incidir en la supervivència de Bòsnia, però només físicament, sinó també políticament i socialment, de les seves institucions, de la seva població i del seu territori.

Es va optar per no distribuir personalment l'ajuda en el terreny i donar un vot de confiança a la gent de Bòsnia, que coneixia millor que ningú el territori, les necessitats i el sistema de treballar. Aquesta decisió va fer desistir a algunes plataformes de participar en el

Corredor Humanitàri, ja que preferien distribuir personalment el material. Alguna ONG que transportava l'ajuda humanitària de les seves campanyes amb els camions del Corredor Humanitàri al'hora de recollida del material, no comunicava que volia repartir directament i una vegada a Bòsnia es desentenia d'ExB i distribuïa la càrrega amb els seus propis contactes.

Les persones que es van acabar responsabilitzant del funcionament del Corredor anaven aprenent a marxar forçades tramitacions, logística i l'element més important en l'ajuda humanitària a Bòsnia: **buscar alternatives**. Aquestes farien molta més falta del que era inicialment previsible quan, arrel de les fortes campanyes que animaven a continuar incrementant el material del Corredor Humanitàri, es desbordarien les previsions de calendari i desbordaria també la capacitat d'acollida i distribució a les autoritats bosnianes. L' oficina del Govern de Bòsnia-Hercegovina per a l'Ajuda Humanitària va saturar els seus magatzems d'Split i Ploce, a Croàcia, ja que no tenia forma d'afrontar econòmicament el desplaçament d'aquella càrrega fins a les poblacions bosnianes. La desconfiança inicial cap a moltes organitzacions que els feien arribar productes o material que no es necessitava o que estava en males condicions, els frenava a l'hora de fer un esforç extra. Comprovat el resultat dels primers combois, l'opinió respecte a l'ajuda del Corredor Humanitàri va ser una altra, però els problemes econòmics seguien sent molt seriosos.

El canvi d'un camió català a un altre de bosni en alguns casos, o la col·laboració econòmica d'ExB assumint part del cost del transport intern a Bòsnia salvaria la Coordinadora d'haver d'afrontar situacions pitjors.

Van ser moments en que a Europa x Bòsnia es va viure molta tensió i que van provocar indirectament incapacitat per respondre a totes les demandes d'informació, d'aclaracions, o de resposta, que arribaven des d'un munt de plataformes i entitats de diferents tipus. La pressió més forta però era la dels mitjans de comunicació.

El Club Super 3 (programa infantil de TV3) va iniciar la **Campanya "UN LLAPIS, UNA LLIBRETA"** amb ExB. Augmentaven dia a dia les tonelades de material que arribaven al magatzem de ExB / CxB al polígon Pedrosa. L'encarregat de coordinar el magatzem, en Roger Revilla, procurava ordenar i recolocar la càrrega per tal de fer palets per carregar-ho als camions. En aquestes tasques hi van participar bastants joves voluntaris que a hores van passar per l'immens magatzem.

Aquesta campanya va vincular directament i de manera molt activa a l'ONG CCAOB (Coordinadora de Comitès d'Ajuda Obrera a Bòsnia), però especialment al col·lectiu Mestres per Bòsnia que llavors formava part de la primera entitat. La seva acurada dedicació en el seguiment i difusió de campanyes que vinculaven escola amb escola (catalana i bosniana) i per tant el seu coneixement de la realitat educativa a Tuzla, van permetre canalitzar molt bé l'ajuda que ens arribava de la campanya del Club Super 3. De la mateixa tasca, a Sarajevo, se n'ocupava Raül Romeva, desplaçat a la capital bosniana pel Centre Unesco.

No va ser senzilla la coordinació d'aquests combois especials que van jugar amb diferents factors en contra i una bona dosi de mala sort. Per una banda l'època en que es realitzava la campanya no ajudava, ja que les carreteres del centre d'Europa i sobretot de Bòsnia estaven plenes de neu, i eran perilloses, sovint quedaven tallades durant dies. Per una altra banda un sector dels mitjans de comunicació, o més ben dit de professionals s'aquests mitjans, volien trobar errades en el sistema d'**Europa x Bòsnia**.

S'hi podrien afegir altres incidents, que mai van ser aïllats als que ja hem nomenat, com la grandíssima quantitat de material recollit, el calendari més ajustat en la sortida de combois, la distribució més lenta a Bòsnia, el mal temps i material recollit que no feia falta o que no es podia portar, el retard dels camions, càrrega mal paletitzada, caixes que arribaven al magatzem dient que portava llapissos quan també hi havia menjar que la documentació no recollia.

Tots aquest entrebancs feien més lent el procés, però els combois i l'ajuda humanitària anava arribant a Bòsnia.

Una vegada distribuïda la càrrega, les autoritats locals ho feien saber amb cartes d'agraïment que s'entregaven personalment a les dues persones que van desplaçar-se a la zona a realitzar controls de seguiment, Joan Arnan i Rodrigo del Pozo. Gràcies a ells es van alleugerir molts dels problemes que inevitablement comporta l'ajuda humanitària en un país en guerra.

De la Campanya del Club Super 3 en queden encara molts records en els nens de Catalunya que s'apropaven mitjançant l'escola i les famílies al sufriment dels nens i nenes de Bòsnia, i força lligams entre els que van escriure cartes i en van rebre resposta.

Un sentiment estrany i contradictori es vivia des de moltes poblacions de Catalunya, quan ja s'anava adivinant el tancament del Corredor Humanitari. Continuaven sortint combois,

però no es podia assumir més material. El magatzem de Polígon Pedrosa estava ple i amb material que, per traslladar-lo, es necessitaven un o dos combois més, que d'entrada no estaven previstos, pel què fa a la part econòmica i que la Generalitat finalment va acabar assumint.

Algunes plataformes, que ja havien recollit material encara no entregat van haver d'espavilar-se a l'hora de fer arribar l'ajuda que tenien recollida a través d'alguna altra organització.²⁸

3.12.- FINAL DE LA PLATAFORMA

Acte de clausura

El darrer full informatiu de la Plataforma s'enviava el 5 de febrer. Es convidava tothom a assistir a la Conferència de cloenda que tenia com a escenari el Palau de Congressos de Barcelona.

Després de dificultats durant la darrera setmana amb la tramitació dels visats de les dues persones bosnianes que s'havien convidat a l'acte, tothom va poder gaudir de la presència del, tan conegut com estimat, General Jovan Divjak, un símbol de la ciutat de Sarajevo. Nascut a Belgrad (Sèrbia) ha viscut més de la meitat de la seva vida a Sarajevo (Bòsnia), i en el moment en el que Milosevic va controlar l'Exèrcit federal i els seus generals serbis per a la conquesta que acabà menjant-se Bòsnia, el general Divjak es quedà a la capital bosniana defensant la seva població com a general de l'Armija.

L'acte va ser emotiu i entrenyable, amb temps d'agraïments a totes i cadascuna de les persones que van formar i impulsar Europa x Bòsnia, per als que se la van creure, per als que la van recolzar, per a tothom. També es va agrair la presència dels bosnians, que malgrat el silenci internacional que havíem mantingut durant anys, tenia només paraules boniques per al que havia representat Europa x Bòsnia.

---

²⁸ **Annex 2:** Documents en relació al Corredor Humanitari.

També hi va haver moments per a la denúncia. Denúncia i advertiment que el període que venia no seria fàcil, que la pau imposada no era justa i que caldria estar atents a qualsevol canvi.

L'acte va comptar amb poca representació política significativa. Una excepció va ser Miquel Roca.

Molta gent a títol individual, de plataformes i entitats, els refugiats i refugiades bosnianes que estaven a Catalunya, compromesos sempre amb la seva lluita des de fora, van estar presents. Va ser un moment per retrobar companys dels inicis d'ExB. Tots, malgrat les crítiques en determinats moments, valoraven l'esforç i celebraven el resultat del treball.

La gent que va omplir tota la sala, mostrava un sentiment ambivalent pel que representava aquell acte: la fi de la Plataforma però també un avenç en la situació a Bòsnia.²⁹

3.13.- ESTRUCTURA ORGANITZATIVA

La característica principal a tenir en compte a l'hora d'analitzar l'estructura organitzativa d'Europa x Bòsnia, és l'**alta dosi d'improvització i d'espontaneïtat** en la que es va basar la Plataforma en tot moment. Precisament aquests dos elements expliquen els millors moments de les mobilitzacions, però també els errors més importants de funcionament o d'algunes decisions.

Hi havia una idea clara: mobilitzar per denunciar i exigir. Però mai no hi va haver un disseny d'estructura ni un projecte de futur definit. Els fets van ser els que van anar marcant el què havia de ser Europa x Bòsnia: els fets i la gent que s'anava apuntant a la mobilització i el paper que hi anaven tenint.

Segons la situació de cada moment, segons les possibilitats que se'ns brindaven, segons les sortides que veiem més exitoses, es prenen les decisions. L'espontaneïtat i la improvització són per tant els qualificatius que millor defineixen la manera de treballar a Europa x Bòsnia.

Des que va sorgir la iniciativa d'emprendre mobilitzacions, es va crear un petit grup que va informar a tanta gent com va poder i que va organitzar les primeres reunions. Aquest

grup de tres persones: José María Mendiluce, Josep Baltierrez i Maria Permanyer, es va convertir des del primer dia, en una reunió a Sant Cugat, en la Comissió **Coordinadora de la Plataforma**. Que això fos així va ser fruit de les casualitats, de la coincidència d'opinions en el moment i el lloc precís i no tan d'una decisió pensada i valorada.

Fins a la reunió del 13 de juny l'equip de coordinació havia comptat amb la col·laboració de 5 persones més, que havien assistit a la reunió de Sant Cugat i que tenien ganes d'impulsar aquella iniciativa. La convocatòria al Pati Maning va demostrar que hi havia hagut entesa.

Des de la reunió del Pati Maning (Barcelona) fins a la concentració a l'Ambaixada de Iugoslàvia a Madrid, la Plataforma Europa x Bòsnia es va organitzar en **Comissions**:

- la comissió de premsa,
- la comissió d'actes,
- la comissió de tresoreria,
- la comissió dels viatges,
- la comissió de contactes amb personalitats i personatges públics,
- i la comissió Coordinadora que, amb termini només de dies, havia de coordinar les accions de totes les altres.

Cada comissió realitzava les seves trobades i reunions, distribuint-se molts cops les feines en grups més petits. S'ha de tenir en compte que les primeres mobilitzacions: plaça de Catalunya (i viatge a Cannes) i plaça de Sant Jaume (i viatge a Madrid), s'organitzaren en menys d'una setmana. Això feia complicada la coordinació de les comissions que treballaven en tasques diferents de l'organització de l'acte.

Els de la Comissió Coordinadora, que s'ocupava de trucar a diferents portes, rebre trucades d'adhesions, informar a tothom que anava afegint-se a la Plataforma i sol·lucionar tot el paperam legal i tècnic per a la realització dels diferents aconteixements, van haver d'assistir també a moltes de les reunions dels equips de treball, per tal que les feines no es solapessin i es poguessin polir els detalls.

No disposar a l'inici d'un local on realitzar tota la feina, des de fer cents de trucades i enviar el mateix número de faxes, a reunir-se les comissions, pintar pancartes, rebre

---

²⁹ **Annex 3:** Text de la conferència final. Palau de Congressos de Barcelona.

persones que s'adherien o personatges públics i polítics que volien conèixer l'interior del moviment, va ser un problema relatiu els primers tres mesos.

La Comissió Coordinadora realitzava la major part de la feina a la Seu del Partit dels Socialistes (al carrer de Nicaragua), en un petit espai amb telèfon i fax que van cedir a José María Mendiluce, com a eurodiputat independent de les llistes socialistes, però que va acabar sent el despatx més actiu de tot l'edifici, ocupat per dos individus que poc tenien a veure amb l'indret. El PSC mai no van reclamar el protagonisme ni va condicionar la possibilitat d'estar allà a que es digués des d'on s'estava organitzant el moviment, tal i com ja s'ha comentat anteriorment.

Les altres comissions van comptar amb la col·laboració de les diferents associacions, ONG, o entitats que s'anaven adherint a la iniciativa. Els locals de Setem, de l'AJEC, de les Juventuts Socialistes de Barcelona, de la Fundació Comín, de la Fundació per la Pau, les Juventuts Nacionalistes de Catalunya, i un munt de cases particulars van ser els espais de treball durant les primeres setmanes, les més intenses i fortes.

Després de l'anada a Madrid el 22 de juliol, i quan la Generalitat ja s'havia mostrat interessada a col·laborar, s'apropava una millora en les condicions de treball, però un gran canvi en el funcionament que fins aleshores havia tingut la Plataforma.

A principis d'agost es canviava de **local: del carrer Nicaragua al Carrer Gravina** (com es deia entre els membres de la Plataforma: de Nicaragua a Gravina).

Abans de saber que ExB s'acabaria instal·lant a Gravina, ja s'havia comentat la necessitat de trobar un local, ja que els inconvenients de poder rebre la gent i que les comissions es reunissin, amb a la vegada certa por a que la gent identifiqués ExB directament amb el PSC, va portar a que els coordinadors dediquessin un matí a veure locals que posava a la nostra disposició la Diputació de Barcelona.

Una vegada instal·lats al **nou local d'Europa x Bòsnia** s'imposava un canvi en l'estructura de funcionament de la Plataforma.

Les diferents comissions, i sobretot les persones que n'eren els portaveus o que hi podien dedicar més hores, anaven ocupant les diferents sales del local.

Uns dies abans de deixar els locals de "Nicaragua", la Comissió de Coordinació ja comentava la necessitat que hi hagués **gent alliberada permanentment a la seu de la Plataforma**. El moviment havia crescut com un allau en tant sols un mes i ningú podia preveure el que passaria els següents.

Les opinions al respecte eren diverses. Alguns valoraven que havien de ser persones que professionalment coneguessin perfectament la feina i d'altres creien que havia de ser algú implicat realment amb el tema de Bòsnia, que aprendria per interès i amb esforç. Va prevaldre la segona opció, combinada sempre que va ser possible amb la participació de persones amb característiques professionals, motivacions reals amb el tema de Bòsnia i sobretot d'edats i interessos diferents.

Al cap d'unes setmanes de treball es va canviar el sistema de presa de decisions i d'estructuració interna de la **Coordinadora de la Plataforma**. No hi hauria un equip de tres que fes la coordinació, sinó que cadascú era responsable d'una comissió i com a mínim un dia a la setmana es posarien en comú les tasques de cada ú a les reunions de coordinació. Però el sistema no va funcionar amb la fluïdesa que s'esperava i ben aviat es va tornar a la **distribució de tasques** inicial:

Actes: Anna Riu

Plataformes i ONG : Maria Permanyer

Corredor Humanitari: Maria Permanyer

Relacions Institucionals: Josep Baltierrez

Comptabilitat: Montse Martín

Gabinet de premsa: Mark Gherin

Coordinació General: J.Mª Mendiluce, Josep Baltierrez, Maria Permanyer

Es realitzaven una o dues reunions a la setmana, en funció del ritme de treball i de les mobilitzacions o campanyes que s'estiguessin organitzant. També podien passar setmanes en les que el volum de feina que cada àrea tenia no permetés realitzar cap trobada. Aquest va ser un dels grans errors comuns, que es pagaria en alguns casos amb desinformació, d'altres amb descoordinació i fins i tot en alguna ocasió amb desconfiança.

Més endavant s'incorporaria a l'equip de treball de Gravina la **peça clau** per al bon funcionament d'una oficina tant sol·licitada com aquella: la Roser, la **telefonista**, la veu que coneixeria tantíssima gent. Va permetre que els responsables de les diferents àrees de treball poguessin fer la feina, sense estar tot el dia agafats al telèfon, responent a la gran quantitat de demandes d'informació que arribaven.

Es recollien adhesions i propostes i es procurava donar sortida i coneixement a tots de la informació que es rebia i de les iniciatives d'altres que s'assumien o que es proposaven directament des de la Coordinadora.

Però el volum de notícies que es rebien feia cada vegada més difícil complir aquest objectiu. Calia seleccionar els comunicats ja que no es podia respondre a tot.

També es van incorporar a l'oficina l'Anna Alba, periodista i permanent col·laboradora de la Plataforma des dels seus inicis, que a la llarga acabaria substituint a MarK Gherin en les tasques referents als mitjans de comunicació, i la Marta Medrano que acabaria sent la responsable a Barcelona de l'agenda del José María Mendiluce. Força voluntaris van passar pels locals de Gravina per realitzar tasques diferents, però en el fons no es va saber donar resposta a l'allau de voluntariat que trucava a Gravina. El telèfon d'informació que havia posat la Generalitat per canalitzar les col·laboracions també es va col·lapsar. Alguns ho trobarien molt a faltar.

La feina no va permetre parar per dissenyar la manera d'absorbir individualitats que haguéssin millorat el funcionament intern.

El **Corredor Humanitari** va anar ocupant espai a mitjans de comunicació, manifestos, i reunions, restant importància a altres iniciatives.

Al principi, sobretot la propaganda del Corredor era desproporcionada en relació a l'organització i coordinació de la campanya.

Quan les Plataformes i els ajuntaments desbordaven la centraleta a preguntes, no quedava clar si les havia de saber respondre ExB o la Generalitat.

Es va optar per formar un equip de treball, la **Comissió del Corredor Humanitari ExB/CxB**, integrada per la **Generalitat**, a través d'Ideograma (una empresa d'imatge i comunicació), i **Europa x Bòsnia**.

També es va incorporar a la Comissió un equip de dos persones més, Joan Aman i Rodrigo del Pozo, que van desenvolupar una gens fàcil tasca de seguiment dels combois que es van enviar a Bòsnia.

La **comunicació amb les plataformes, ajuntaments, associacions i ONG** es va fer des del principi a través del que va convertir-se en "**EL FULL INFORMATIU**". Un total d'11 fulls es van enviar a tots els adherits, a més d'algunes notes de premsa en motiu d'actes importants. Els fulls pretenien sortir sempre amb la mateixa freqüència, però la tecnologia de la que es disposava no hi va ajudar. Per poder enviar més de trescents faxes en un dia o dos s'havien de distribuir des d'altres punts que disposessin d'aquest servei i

agilitzar així l'operació. A vegades, amb una mica de sort, podia sortir un full cada cap de setmana, però hi va haver un mes en que no es va establir cap comunicació a través del "Full Informatiu". Es va tornar a ser víctima de les dimensions de la Plataforma. La Coordinadora estava desbordada.

La via de comunicació més utilitzada entre tots els integrants de la Plataforma va ser precisament el fax. No va ser fins als darrers mesos d'ExB que es va comptar amb una nova tecnologia gràcies a un membre de la plataforma Calella x Bòsnia, que va instal·lar un sistema de modem-fax, millorant i agilitzant de nou la comunicació.

Tampoc amb això s'hi va dedicar el temps que calia.

A mesura que s'incorporaven noves persones se'ls demanava el nom de la població, l'entitat, el telèfon, el fax i el nom de la persona de contacte i se'ls informava d'allò que s'estava impulsant en cada moment. Era tan important que ells rebessin el "full informatiu" com que la Coordinadora tingués informació dels actes que realitzaven.

En algunes ocasions la plataforma, ajuntament, o organització demanava de veure el responsable d'alguna de les àrees, i en la majoria dels casos es desplaçaven fins a Gravina on es realitzava la reunió.

No es pretenia que els locals de Gravina ho fossin de les ONG. El volum de treball que es generava a Europa x Bòsnia, que exigia concentració, intensitat i rapidesa, demanava d'un mínim de tranquil·litat que mai va arribar a ser com hagués fet falta.

En uns moments més que altres, però més sovint del que alguns es podien imaginar, es va procurar pensar en dissenyar alguna estructura per a la Plataforma, per tal que la gent tingués més participació en el nucli de decisió de la Coordinadora. Potser no s'hi van posar tots els esforços, però la realitat és que no es va saber trobar cap fórmula que permetés decidir a través de votació i que a la vegada fos el més representativa possible. Era difícil valorar de la mateixa manera, en una assemblea per exemple, a un alcalde, una persona a títol individual, un representant d'una organització de Tordera i una representant d'una ONG de més de 500 socis, per citar-ne només uns quants dels casos que formaven Europa x Bòsnia.

Les decisions més important, de fet, les prenia el nucli que coordinava: José María Mendiluce, Josep Baltierrez i Maria Permanyer, sempre que la qüestió no deixés temps per al debat i la consulta a d'altres membres que treballaven a l'oficina. Totes les decisions però es comunicaven a la resta de persones i col·lectius de la Plataforma.

Una de les decisions que van provocar més crítica i les desercions d'alguns membres que ho eren dels de l'inici de les mobilitzacions va ser **la legalització de la Plataforma**. L'Equip de Coordinació, abans de l'acord amb la Generalitat, en mig d'un allau de fets va prendre la decisió de legalitzar la Plataforma. Era necessari solucionar per exemple els problemes del compte corrent, evitar que el nom pogués ser inscrit legalment per una altra organització per treure'n profit de la Plataforma. Ningú s'havia plantejat qui estava emparant el compte corrent en una oficina de Sant Cugat.

Realment la Coordinadora es va equivocar quan no va informar a tota la gent adherida dels passos que s'estaven seguint respecte a la legalització. La majoria se'n va assabentar una vegada acabats els tràmits necessaris.

No va ser mai una postura premeditada, sinó més aviat fruit de no donar-ni tanta importància, considerar-la només una gestió, un tràmit, que no havia de canviar per a res el funcionament de la Plataforma. Els fets van forçar a fer-ho.

Mentre durant el més d'agost a tot Catalunya s'anaven realitzant les concentracions dels dilluns, dedicant Festes Majors i pregons a Bòsnia, i constituint més i més plataformes, augmentant el nombre d'adhesions i de mocions dels ajuntaments, a Barcelona el lligam de la Coordinadora amb les organitzacions s'anava desdibuixant.

El 28 d'agost un grup de 10 persones entregava un document, a la Coordinadora en què exposaven estar <<en **descord amb el sistema de decisió establert**>> que comportava que un grup reduït disposava d'una informació que la resta desconeixia i reclamaven <<més claredat amb les organitzacions que configuraven la plataforma per tal d'aconseguir un funcionament més democràtic i participatiu>>.

Es va decidir celebrar una reunió als locals del carrer Gravina amb totes aquelles persones i/o organitzacions que havien tingut un vincle molt estret i una implicació molt forta en l'organització de les mobilitzacions de la primera etapa. L'Equip de Coordinació va exposar i informar de totes aquelles decisions que no havia pogut compartir directament i va respondre a totes les preguntes que es van formular. Hi havia un interès per a acostar posicions, si bé es pretenia que s'entengués el canvi de rumb que estava prenent la Plataforma en gran part fruit de les dimensions que tenia i de les característiques dels que formaven Europa x Bòsnia, la gran majoria plataformes de municipis.

Hi havia diversitat d'actituds un cop acabada aquella reunió. Alguns van decidir, un cop escoltades les explicacions, que es tornarien a vincular a la Plataforma de manera activa,

altres van optar per desentendre-se'n directament (si bé estarien disponibles per a tasques puntuals) i altres van trencar les relacions amb la Coordinadora definitivament.

D'aquella reunió la Coordinadora va decidir recollir la proposta d'intentar crear de nou grups de treball que a Barcelona, per l'especificitat que tenia com a ciutat que aglutinava la majoria de les ONG que treballaven per Bòsnia, podia ajudar a vincular més persones a la Plataforma. Només es van rebre un parell de respostes al fax enviat a tots els adherits en el que se'ls oferia el llistat de comissions per si volien apuntar-se a treballar. Els que van tenir més clar que volien comprometre's van venir directament a la seu d'ExB i van parlar amb les persones encarregades.

L'altre decisió que va provocar comentaris divergents, en alguns aspectes en positiu però sobretot en negatiu, va ser **el tancament de la plataforma**. S'havia anunciat ja a la reunió del 10 de juliol del 1995 al local del CIDOB i probablement va ser la única decisió presa amb temps i reflexió.

Però la Coordinadora continuava pensant que era necessària la desaparició de la Plataforma, després dels 7/8 mesos d'activitat previstos. Les coincidències havien fet que la situació a Bòsnia no fes imprescindible la seva existència.

S'havia de continuar treballant per a la reconstrucció i vetllar per assegurar una pau el menys injusta possible, però era una feina a fer des d'altres instàncies.³⁰

---

³⁰ **Annex 4:** Relació de municipis de la Plataforma, d'associacions, d'entitats i ONG, de la gent del món de la cultura i l'espectacle i d'empreses col·laboradores.

4. ELS MISSATGES I ELS PRINCIPALS MANIFESTOS D'ExB

A continuació hi ha una recopilació dels principals manifestos i escrits que es van redactar a Europa x Bòsnia i que anaven directament lligats a l'evolució de la situació de la guerra a BiH. El títol, el llenguatge i en molts casos el contingut mostren també les diferents etapes per les que passava la Plataforma.

Així com el primer document <<Europa renace o muere en Sarajevo>>, que s'afegia a la crida a la mobilització dels eurodiputats del FPAC, no incloïa alguns punts que en aquell moment haguessin pogut despertar discrepàncies entre els que s'unien a la iniciativa, el contingut dels següents manifestos prenia un títol més dur i més definit.

Les campanyes i les concentracions van passar a ocupar un lloc destacat en aquells moments en què calia intensificar les convocatòries. <<Multipliquem les accions que demostrin que Bòsnia no està sola>>, proposava accions concretes i animava a pensar-ne de noves. <<Bòsnia: una carnisseria anunciada>>, denunciava la presa de Srebrenica i Zepa, ciutats assetjades i suposadament enclavaments protegits per l'ONU i NNUU, i convocava a la concentració del 21 de juliol a la plaça de Sant Jaume. Remarcant "No siguem còmplices del genocidi".

<<Europa x Bòsnia CRIDA a les ciutadanes i ciutadans de Catalunya: A TRENCAR EL SILÈNCI>>, es va distribuir en motiu de la Diada de Catalunya, ja iniciada la campanya del Corredor Humanitari. El document recordava les concentracions dels dilluns, animava a col·laborar en l'ajuda humanitària, convidava a participar en els actes de "la Mercè Solidària" i a incrementar la participació en l'acte de l'11 de setembre.

El <<Manifest d'Europa x Bòsnia en motiu de la Diada de l'Onze de setembre>>, text que va llegir Jaume Colomer a la plaça de Sant Jaume el dilluns 11 de setembre, va ser un dels manifestos més sol·licitats a la Coordinadora de la Plataforma. El missatge era clar, precís, contundent en els punts més necessaris i incloïa aquella idea de la diversitat i l'interculturalitat que molts pensaven s'havia de transmetre també a la població de Catalunya.

<<Nuevas estrategias ante nuevas situaciones>> marcaria la direcció més humanitària de la Plataforma.

El text <<La Paz de Dayton>>³¹ va despertar ja algunes diferències sobre el seu contingut. Algunes persones creien que s'estava seguint massa suau en el posicionament, quan el que s'havia acordat era una pau injusta. Des de la Coordinadora, i José María Mendiluce com a president, també es percebia que aquella era una pau dèbil i parcial, per a la que s'havien assegut a negociar ersonatges considerats criminals de guerra. Però repetides vegades els membres de ExB es van preguntar fins a quin punt es podia rebutjar aquella pau portant als bosnis a continuar la guerra.

Aprofitant un dibuix que havia fet Mariscal al 1995 per Europa x Bòsnia sobre la caiguda de la ciutat de Srebrenica, José María Mendiluce va escriure un petit text referent també a la Pau de Dayton però que es titulava <<La paz de Srebrenica>>³², i deia:

<<Este plan nos deja a muchos no sólo con las dudas sobre qué voluntad real tienen algunos de cumplirlo, sino con el agri dulce sabor de que se basa en una política realista de hechos consumados, hechos a los que contribuyeron activamente los que nos dirigen, los que mantuvieron una posición de "neutralidad" ante el genocidio del pueblo de Bosnia. Siente uno que nos vuelven a tratar de engañar los que hoy se suben a la paz posible, sin haber hecho nada por lograr la necesaria. >>

A la conferència final i acte de cloenda d'Europa x Bòsnia, es va entregar un altre text en el que es repassava tot el que s'havia viscut durant aquells mesos, els motius de la cloenda i on es llençava un missatge final, que deixava a l'aire idees i causes que no es podien oblidar, i que des d'un altre tipus d'iniciatives s'haurien de reclamar per tal que aquella suposada pau fos el menys injusta possible.³³

(Annex 5: Manifestos i crides d'ExB)

---

³¹ Mendiluce, José María. "La paz de Dayton", Full Informatiu 9 (novembre 1995)

³² Mendiluce, José María. "La paz de Srebrenica" (novembre de 1995)

5.- EL PAPER DE LES INSTITUCIONS

En un principi, tant la Diputació de Barcelona, com l'**Ajuntament de Barcelona** i l'**Ajuntament de Sabadell**, van encapçalar el suport a les mobilitzacions que organitzava la recent creada Plataforma. El suport explícit i implícit d'aquestes tres institucions van marcar en gran mesura el ritme creixent de les mobilitzacions.

Eren moments en els que des del carrer Nicaragua les trucades es realitzaven buscant telèfons i contactes, "trucant moltes portes", algunes de les quals no van obrir-se, fins que la dimensió de les mobilitzacions era ja considerable.

La primera universitat que va respondre molt satisfactòriament a la iniciativa va ser la **Universitat Autònoma de Barcelona**, que presentava com a interlocutor al mateix vice-rector de Relacions Internacionals, Louis Lemkow. L'altre universitat que no va tardar a sumar-se a les iniciatives va ser la **Universitat de Barcelona**, sobretot amb el compromís del professor Pere Vilanova.

Un dels fets que va començar a mutiplicar les adhesions va ser la moció del **Parlament de Catalunya** el 19 de juliol de 1995.

Aquell escrit passaria a ser el text model per a molts ajuntaments que a més d'afegir-se a la Plataforma començaven a aprovar mocions en els seus plens municipals.

El text del Parlament de Catalunya tenia dos objectius: la denúncia dels fets i la crida a la mobilització. (Annex 6: Declaració del Parlament de Catalunya (19 de juliol de 1995))

A **Europa x Bòsnia** van arribar algunes de les mocions, via fax o correu, però segur que no són totes les que es van arribar a aprovar.

La relació dels Ajuntaments que van aprovar mocions (ordenada per data d'aprovació) i de les quals hi ha constància, és la següent :

---

³³ **Annex 5:** Manifestos i crides dExB

Esplugues de Llobregat (21/07/95)
Barcelona (21/07/95)
Celrà (21/07/95)
L'Hospitalet (21/07/95)
Mollet del Vallès (21/07/95)
St Andreu de la Barca (21/07/95)
Ripollet (24/07/95)
Bàscaia (25/07/95)
Arbúcies (27/07/95)
Sant Just Desvern (27/07/95)
Caldes d'Estrac (28/07/95)
Castell-Platja d'Aro (28/07/95)
Montornés del Vallès (28/07/95)
Begues (31/07/95)
Matadepera (31/07/95)
St Andreu de Llavaneres (31/07/95)
Vilassar de Mar (31/07/95)
Castellsera (21/08/95)
Dosrius (25/08/95)
Olvan (31/08/95)
Berga (07/09/95)
Badalona (11/09/95)
Granollers (18/09/95)
Lleida (18/09/95)
Vilanova de Bellpuig (18/09/95)
Camprodón (19/09/95)
Martorelles (27/09/95)
Sils (28/09/95)
Piera (29/09/95)
Igualada (09/95)
Sant Feliu de Guixols (09/95)
Castellví de Ronsanes (11/10/95)
Castellbisbal (24/10/95)
Vila-Sacra (06/11/95)
Gelida (24/11/95)
El Prat de Llobregat (10/12/95)
Sant Feliu de Llobregat (11/12/95)
La Llagosta (21/12/95)
Viladecans (21/12/96)

I prop d'unes 10 més d'altres municipis d'Espanya que també estan recollides a l'arxiu d'**Europa x Bòsnia**. (Biblioteca Xavier Benguerel.-Districte San Martí /Barcelona).

Menys en aquells municipis que ja feia temps s'havien estat impulsant i/o recolzant campanyes de suport a la població bosniana, com a Barcelona, Manresa, Terrassa, Sant Cugat, Sabadell, Torruella, Reus, etc. en la majoria dels altres van anar reaccionant al ritme que els diferents partits polítics s'anaven definint i posicionant en el tema.

És en part per això que la majoria de les mocions aprovades als ajuntaments van tenir lloc després de la concentració a la Plaça de Sant Jaume, en la que hi assistiren representants de la majoria de les forces polítiques catalanes.

Un gir considerable el va donar el mateix dia 21 de juliol el Govern de la Generalitat de Catalunya. Aquell dia el President de **la Generalitat de Catalunya**, Jordi Pujol, enviava una carta al President del Govern Espanyol, Felipe González, en la que li manifestava punts com:

<<(…)le transmito la petición del Gobierno de la Generalitat de que desde la Presidencia de la Unión Europea que en estos momentos ejerce planteo la necesidad de actuar en el tema de Bosnia de forma que hechos como el de Srebrenica no se repitan.>> i continuava en un altre paràgraf <<Quiero hacerle notar, Sr. Presidente, que los soldados de la O.N.U. estaban en Srebrenica con el encargo de proteger a la población musulmana. No solamente no la defendieron, sino que con presteza entregaron sus armas a los serbios, que las utilizaron para mejor combatir y aniquilar a los musulmanes, que ante sus propios ojos empezaron a aplicar la depuración étnica>> i finalitzava la carta dient <<le pido, en nombre propio y del gobierno de la Generalitat, que España defienda ante la O.N.U. y ante las instancias europeas que los enclaves de Bosnia sean eficazmente defendidos, que el cerco de Sarajevo sea levantado y que los corredores por los cuales debe circular la ayuda humanitaria sean preservados. Esto requiere una intervención militar que todos lamentamos pero que la situación ha hecho a nuestro entender inevitable.>>³⁴

(Annex 7: Carta del President de la Generalitat de Catalunya al President del Govern Espanyol)

A partir d'aquell moment i amb el document que la Plataforma **Europa x Bòsnia** li havia entregat amb peticions concretes que com a President de la Generalitat podia assumir, impulsar o pressionar, canviava el rumb de la Plataforma però també la postura de les institucions del nostre país respecte l'agressió a Bòsnia-Herzegovina.

---

³⁴ **Annex 7:** Carta del President de la Generalitat de Catalunya al President del Govern Espanyol.

La incorporació de la Generalitat a la Plataforma **Europa x Bòsnia** va provocar sobretot en una primera fase desacords entre les dues institucions representades a la ciutat de Barcelona: la Generalitat i l'Ajuntament. Era evident que ningú podria haver assumit donar un suport econòmic com el que va donar la Generalitat, i també és conegut per les ciutadanes i ciutadans de Catalunya la implicació de Barcelona, sobretot pel compromís personal que adquirí l'alcalde Maragall amb la capital bosniana.

Vam procurar seguir treballant amb ambdues institucions, bàsicament pel bé de la Plataforma i en definitiva perquè tota suma ajudava al final a la població bosniana.

L'Ajuntament va optar per reprendre el lligam Barcelona-Sarajevo, compartint amb Europa x Bòsnia alguns actes o campanyes.

6.- ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Mitjans d'àmbit general

A Barcelona

Des del principi la Plataforma va donar molta importància a la relació amb els mitjans de comunicació, probablement per l'experiència de José María Mendiluce i dels periodistes que, a títol individual, es sumaren a la iniciativa. Hi havia consciència que la presència en els diaris, ràdios i televisions marcaria en gran mesura l'èxit o el fracàs de les mobilitzacions.

En el moment de prioritzar els recursos, els anuncis de les concentracions van tenir un pes molt important.

De fet en tot moment, durant la curta existència de la Plataforma, sempre hi va haver una "comissió de premsa" que va disposar d'uns molt bons professionals i un bon nombre de joves estudiants i llicenciats en periodisme. Però no n'hi havia prou en comptar amb aquest suport.

A part de José María Mendiluce, les iniciatives de la Plataforma atreien bastant els mitjans més sensibilitzats, que sovint eren els més modestos. Calia arribar també als mitjans d'àmbit nacional. Aquesta va ser una de les responsabilitats de José María Mendiluce i a la que va dedicar molta energia.

Europa x Bòsnia va arribar a ser notícia i José María Mendiluce no donava abast a respondre totes les demandes dels mitjans. Hagués calgut una altra personalitat per recolzar aquest àmbit que, sense dubtar que existia, la Plataforma no va saber trobar.

Per això vam poder valorar com a èxit la mobilització a Cannes o a Madrid, perquè se'n va parlar, perquè la opinió pública se'n va fer ressó.

Abans de l'inici de les mobilitzacions els diaris estatals ja informaven de la iniciativa dels parlamentaris europeus i de la recent creada Plataforma.

Tant sols uns dies després que José María Mendiluce es posés en contacte amb les altres dues persones que coordinarien la Plataforma, just després de la primera reunió el 5 de Juny a Sant Cugat del Vallès, es podien ja llegir titulars i informació com aquests:

<<Varios eurodiputados defienden la rápida integración de Bosnia en la UE.

(...) el Parlamento Europeo (PE) convoca una masiva manifestación ciudadana en la ciudad de Cannes, el próximo día 26, durante la cumbre de jefes de Estado y de Gobierno de la UE. (...) Bajo el lema Europa renace o muere en Sarajevo, eurodiputados de distintos partidos han formado un comité organizador. (...) De tener éxito, sería la primera vez que la Eurocámara convocase directamente una manifestación popular>>.³⁵

Uns dies més tard, el mateix diari transmetia amb tota claredat les idees principals del moviment que tot just començava a nèixer:

<<Las ONG españolas se organizan para la manifestación de Cannes pro Bosnia.

(...) la reunión de ayer entre diversas organizaciones de toda España y el eurodiputado José María Mendiluce, tenía un fin muy claro: distribuir el trabajo para la convocatoria de Cannes. "Hemos de evitar las diferencias y buscar las ideas que compartimos", comentó uno de los asistentes. Se decidió huir de toda vinculación política. Aun así, cada organización tendrá la libertad de plantear sus ideas.>>³⁶

La convocatòria de la primera concentració, la de plaça de Catalunya, va comptar sobretot amb el recolzament de les ràdios. Constantino Romero va posar desinteressadament, la veu d'una falca publicitària convocant a l'acte.

Era evident que els mitjans en els que hi treballaven membres de la Plataforma estaven més oberts a col·laboracions. Rosa Maria Puigserra, Sisco Bages, Eric Hauck, Carles Bosch, Piti Espanyol, Esther Mira, Anna Grau, Mònica Costa, Xavi Casanovas, Natàlia Linares, Jaume Colomer, Silvia Alcoba, Paco Minuesa, van ser peces claus en el compromís que van prendre des de l'inici els mitjans de comunicació en els que treballaven.

Tot i així la Coordinadora va considerar important publicar anuncis en alguns diaris catalans, per als que va comptar amb l'aportació econòmica de l'Ajuntament de Barcelona.

Aquell acte va estar molt ben tractat tant pels mitjans catalans, com pels europeus. La premsa de Madrid, en canvi, no va reflectir la importància de la nombrosa concentració.

---

³⁵ El País (divendres 9 de juny de 1995)

³⁶ El País (diumenge 11 de juny de 1995)

<<"El futur de Bòsnia és el nostre", criden milers de persones a Barcelona>>³⁷

<<Parte de Barcelona la caravana que protestará en Cannes por la política europea en Bosnia>>³⁸

Durant tota la jornada reivindicativa d'aquell 25 de juny de 1995 COM-Ràdio va retransmetre des de la plaça tot el que succeïa, reproduint els missatges i les denúncies. També gràcies a aquest mitjà de comunicació la població bosniana va poder viure durant unes hores la solidaritat que se'ls enviava des de Barcelona. COM-Ràdio i Studio 99, de Sarajevo, van establir connexió telefònica, sempre que la línia ho va permetre.

Des d'aquella data i fins a la següent concentració, el 21 de juliol a Barcelona i el 22 a Madrid, els diferents mitjans de comunicació de Catalunya o amb edició catalana, mostraven interès per les mobilitzacions.

El 20 de juliol la gran majoria de la premsa escrita anunciava amb pàgines senceres la concentració que tindria lloc el dia següent a la plaça de Sant Jaume. La declaració del Parlament de Catalunya va contribuir molt positivament a l'espai i l'atenció que es dedicava en general a la mobilització.

Sorprenia llegir titulars que anunciaven una "massiva concentració" a Barcelona, abans de l'esdeveniment.

<<Miles de barceloneses se manifestarán hoy en la plaza de Sant Jaume en defensa de Gorazde>>³⁹

El fet que els actes fins el moment s'estiguessin celebrant a Barcelona limitava el ressó al resta d'Espanya, ja que els diaris estatals amb edició catalana situaven la notícia en les seccions de Barcelona o Catalunya.

L'altre esdeveniment mediàtic que segur va incidir en l'èxit de la concentració a la plaça de Sant Jaume, i que a la vegada va sorprendre tant a l'organització de l'acte com a professionals que no se'n sabien avenir, va ser la presència de Jaume Colomer, professor i analista polític, en el Telenotícies Migdia de TV-3 anunciant l'acte que tindria lloc aquell vespre i animant a participar-hi. Els mateixos periodistes que presentaven el telenotícies van concloure l'emissió convocant a la concentració.

---

³⁷ Avui (26 de juny de 1995)

³⁸ La Vanguardia (26 de juny de 1995)

³⁹ El País (21 de juliol de 1995)

Després de la concentració del 21 de juliol a Barcelona, la repercussió mediàtica va donar un gir. No fa fallar la predicció del dia anterior i el dia 22 els mitjans parlaven d'una participació total de 20.000 persones a l'acte. La presència de polítics però sobretot del President del Parlament i del de la Generalitat de Catalunya i de l'alcalde de Barcelona, va cridar l'atenció de tot el país.

<<Pujol se echó a la calle por Bosnia.

***Jordi Pujol rompió una tradición. Por primera vez en quince años como presidente de la Generalitat, participó en una manifestación. El caso lo merecía. Más de cinco mil personas se concentraron en el corazón de Barcelona para denunciar el genocidio contra Bosnia, para exigir a la ONU y a la OTAN que cumplan con sus compromisos de defensa de un pueblo masacrado y para llamar la atención de los europeos sobre una carnicería que se desarrolla a la vuelta de la esquina>>.*⁴⁰**

<<20.000 personas se manifestaron ayer en Barcelona contra el genocidio en Bosnia. Pujol critica la pasividad internacional ante el conflicto de los Balcanes

(...) En los 15 años que lleva al frente de la Generalitat, nunca antes había participado en una manifestación –“ni contra la LOAPA” destacó Pujol - .>>⁴¹

<<No pasarán I. Miles de personas se manifiestan en barcelona en solidaridad con el pueblo bosnio y contra la agresión serbia. (...) Pujol tacha de “ridículo e indigno” el papel de la ONU. (...) “La neutralidad en Bosnia es parcialidad, es estar al lado del que mata”, señaló el eurodiputado. >>⁴²

El mateix dia dos a Madrid s'aconseguia cridar l'atenció dels mitjans de comunicació, en part gràcies als consells d'un dels millors fotògrafs del moment, Javier Bauluz, premi Pulitzer del 1995. El foc agradava als fotògrafs, convenia que estés present en la escenografia que s'havia preparat per l'acte. Els mitjans de comunicació se'n van fer ressó de l'acte de Barcelona que del de Madrid.

<<Sonora protesta ante la embajada de Serbia en Madrid.

Más de un millar de personas se concentraron ayer ante la embajada de Serbia en Madrid para exigir que “las fuerzas internacionales de la ONU intervengan militarmente y pongan fin al genocidio” que se está perpetrando contra el pueblo de Bosnia.>>⁴³

---

⁴⁰ ABC, 22 de juliol de 1995.

⁴¹ El País, 22 de juliol de 1995.

⁴² El Periódico, 22 de julio de 1995.

⁴³ La Vanguardia, 23 de juliol de 1995.

Les concentracions dels dilluns davant dels ajuntaments es van convertir en una constant dels espais dedicats a Europa x Bòsnia en els mitjans de comunicació.

<<La última concentración de los lunes ante las puertas de 114 ayuntamientos de Cataluña reunió a 17.000 personas.>>⁴⁴

A partir del moment en que es va signar l'acord amb la Generalitat de Catalunya, l'atenció dels mitjans es va incrementar.

<<La Generalitat canalizará la ayuda catalana al pueblo bosnio. Acuerdo con Europa por Bosnia>>⁴⁵

<<La solidaridad catalana con Bòsnia genera un fenómeno ciudadano de gran amplitud. (...) Por primera vez, en muchos años, la solidaridad con un país extranjero en guerra se manifiesta de manera espontánea.>>⁴⁶

A finals d'agost el nombre de persones, entitats i associacions de tot tipus que s'havien afegit a les mobilitzacions era increïblement nombrós. Sorgien noves iniciatives d'actes i d'activitats. Des de la Coordinadora i la comissió de premsa de la Plataforma es comunicaven diàriament als mitjans de comunicació tots els actes que es realitzaven a diferents indrets de Catalunya, que moltes vegades havien estat ja divulgats directament pel grup directament si tenien mitjans per fer-ho.

<<Las fiestas de Vilafranca estarán dedicadas a Bosnia. (...) El embajador de la república de Bosnia-Herzegovina en España, Muhamed Nezirovic, leerá el pregón de las fiestas de Santa Tecla por invitación del ayuntamiento de Tarragona. (...) Los equipos de fútbol y baloncesto del Fútbol Club Barcelona y el Club Juventut de Badalona mostrarán una pancarta con el lema "SOS Bosnia" en la tradicional fotografía de equipo del primer partido que jueguen en casa. (...) Los taxis adheridos a la asociación Amics Ciutat Groga exhibirán una cinta blanca durante la primera semana de septiembre para mostrar su solidaridad con Bosnia. (...)>>⁴⁷

<<Miembros del movimiento Europa x Bosnia estuvieron en el palco de Sarrià. El Espanyol se unió al movimiento (...)>>

---

⁴⁴ La Vanguardia (agost de 1995)

⁴⁵ El País (3 d'agost de 1995)

⁴⁶ La Vanguardia (28 d'agost de 1995)

⁴⁷ La Vanguardia (28 d'agost de 1995)

El diari Avui, molt més sensibilitzat que altres mitjans (probablement per la presència entre els seus treballadors de periodistes entregats a Bòsnia des de l'inici de la guerra), es va abocar a recolzar les diferents propostes de mobilització que es feien des de Catalunya per BiH.

En mitja pàgina i setmanalment es recollien les iniciatives realitzades i les propostes de les plataformes ciutadanes que es feien a diferents punts de Catalunya. En motiu de la celebració de les festes de Gràcia va oferir a Europa x Bosnia els seus locals i eïnes de treball per elaborar un diari que simulava ser el diari bosni *Oslobodenje*, que no va deixar de publicar-se durant la guerra, malgrat els seus estudis van quedar absolutament bombardejats.

Per iniciativa pròpia l'Avui també va publicar unes postals, que es regalaven amb la compra del diari, per enviar als responsables europeus i al govern espanyol, denunciant la seva actitud en el genocidi que s'estava cometent a Bòsnia.

L'onze de setembre va ser motiu una altra vegada de pàgines senceres en diaris i espais radiofònics i televisius. Amb lletres grans es podien llegir aquests titulars:

<<Una Diada solidària amb Bòsnia. Milers de ciutadans s'apleguen a la plaça de Sant Jaume per dir prou al setge de Sarajevo>>. ⁴⁸

<<La solidaridad con Bosnia dio un sentido especial al Onze de setembre de este año. Los barceloneses llenaron la plaza de Sant Jaume para testimoniar su apoyo a Sarajevo.>>⁴⁹

Amb el Corredor Humanitari ExB / CxB, alguns mitjans van emprendre iniciatives interessants i que van tenir moltíssima repercusió.

Un exemple radiofònic va ser el de Catalunya Ràdio. El programa del matí d'Antoni Basses, que llavors tenia com a col·laboradors Xavier Grasset i Roger Parsiva, va realitzar una campanya de recollida de material per a la població bosniana durant una o dues setmanes.

I l'exemple per excelència en el món de la televisió va ser la gran repercusió del Club Super 3 amb els més petits. La campanya "Un llapis, una llibreta i un missatge" va arribar a totes les escoles de Catalunya i va entrar a gairebé totes les cases.

---

⁴⁸ Avui (12 de setembre de 1995)

⁴⁹ La Vanguardia (12 de setembre de 1995)

Amb la seva crida es van aconseguir prop de 110.000 Kgr de material escolar. Però sobretot va implicar la conscienciació dels nens i nenes de Catalunya del que passava a Bòsnia. Encara ara, tres anys després d'aquell primer missatge que va arribar amb les llibretes, alguns d'aquests nens segueixen escrivint-se amb nens bosnians.

Al final d'Europa x Bòsnia, quan s'estaven potenciant els lligams entre Catalunya i Bòsnia entre persones, col·lectius, universitats, escoles, entitats, ajuntaments, clubs esportius, biblioteques i un llarg etcètera, Ràdio Estel va sumar-se a la iniciativa agermanant-se amb Studio 99, una ràdio independent de Sarajevo.

TV-3, a través d'alguns dels seus guionistes va promoure també campanyes de suport i de col·laboració amb la Televisió bosniana.

A Madrid

Des de Madrid també es va donar prioritat als mitjans de comunicació, que no estaven tan sensibilitzats com a Catalunya. Això va implicar dedicar més diners, dels que es van destinar a Barcelona, a pagar anuncis en diaris per aconseguir més èxit en les concentracions i en la campanya humanitària.

Europa x Bosnia a Madrid va comptar sobretot amb el suport d'intel·lectuals com Maruja Torres, Hermann Tertsch, Carlos Taibo, entre d'altres, que aprofitaven els seus espais habituals a la premsa per donar missatges referents al moviment.

Els mitjans comarcals

Representants de diferents plataformes manifesten que el suport que els van donar els mitjans locals i comarcals va ser en qualsevol cas molt important i decisiu per a la sensibilització de la població.

Les ràdios es van abocar al moviment realitzant maratons sobre la guerra a l'Ex-lugoslàvia, entrevistes a entesos o persones sensibilitzades, bosnians o polítics del país. Es proposava des d'alguns mitjans locals la participació a les mobilitzacions i es dedicaven programes especials a informar i sensibilitzar el major nombre de persones possible.

Des de la Coordinadora es va detectar la importància que tenien els mitjans comarcals en els temes solidaris així que, més d'una vegada, es van pagar anuncis en els diaris comarcals on es convocava a alguna de les mobilitzacions que es celebraren a Barcelona. La incidència posterior es notava.

La premsa comarcal es va centrar sobretot en els actes que es realitzaven a la seva comarca. Això els permetia donar detalls i dedicar-hi pàgines senceres.

En el cas de les concentracions, gràcies a la informació que s'enviava des de la Coordinadora a les Plataformes i als mitjans de comunicació, es contextualitzaven amb les de la resta de Catalunya.

<<Silencis per la pau. "El Prat amb Bòsnia">>⁵⁰

<<Igualada per Bòsnia aplega un miler de persones davant de l'ajuntament>>⁵¹

<<La campanya per Bòsnia, present a la Festa Major. (...) l'acte més destacat va ser durant l'actuació de Tomeu Penya, l'interès del cantant mallorquí per manifestar públicament la seva adhesió davant dels vuit mil espectadors que acudien al concert, un emotiu escrit de rebuig a la guerra i a la situació de BiH.>>⁵²

---

⁵⁰ "El Prat amb Bòsnia" (carta oberta de Lluís Tejedor als ciutadans). El Prat. Butlletí Informatiu Municipal, (setembre de 1995).

⁵¹ Regió 7 (12 de setembre de 1995)

7.- L'HERÈNCIA D'EUROPA X BÒSNIA

Els fets que succeïren a BiH van acabar provocant una indignació prou forta en la gent per a que fos possible ExB.

Feia prop de cinquanta anys que a Europa no es realitzaven violacions de drets humans com les que s'han anat coneixent a Bòsnia durant els quatre llargs anys de guerra, que també va deixar marques a Croàcia.

Aquest fet i el vergonyós paper de l'anomenada Europa Occidental, la de la democràcia i dels drets humans, que coneixia perfectament el que passava a la zona, generalitzava i incrementava el grau d'indignació i de ràbia de milers de ciutadans a tot Europa.

Veïen com la taca negra que s'estava menjant BiH, i destrossant la vida de la seva població, no era altra que el feixisme que, de diferents maneres i en diferents dosis es podia, i desgraciadament es pot encara, palpar en moltes societats.

<<Aturem el genocidi>> va ser la pancarta que va liderar la manifestació més massiva que a Catalunya, i molt possiblement a Europa, es va fer en suport a la població bosniana i en rebuig de la política de falsa neutralitat dels governs europeus.

Aturem el genocidi va ser el crit que va aglutinar més gent entorn a una iniciativa que neixia, Europa x Bòsnia.

Diferents causes i circumstàncies, que he procurat recollir al llarg d'aquest informe, van col·laborar a què la suma d'individualitats i col·lectius fos possible a l'entorn d'aquesta plataforma.

L'evolució de la guerra a Bòsnia, i sobretot els horrors de les últimes setmanes del maig del 1995, van augmentar el grau d'indignació de molta gent de Catalunya que assistia cada dia a l'episodi sagnant de la guerra retransmès per televisió; I que durant els tres últims anys de guerra havia pogut conèixer l'horror que imposaven a Bòsnia a través d'iniciatives d'alguna organització solidaria.

Tant per als més nacionalistes com per a aquells que no volem identificar-nos amb aquest tipus de posicionaments polítics, era evident que el fet nacional influïa clarament en la comprensió i el sentiment de solidaritat amb aquella petita nació que estava sent brutalment agredida.

---

⁵² Ausona (En motiu de la Festa Major de Manlleu) (18 d'agost de 1995)

Però José María Mendiluce va ser en tot moment la peça clau de l'immens puzzle que s'anava construint, en aquesta suma d'esforços.

Tant els ciutadans de Barcelona, molts dels quals formaven part d'alguna organització, com els ciutadans d'altres ciutats i pobles més allunyats de la ciutat comtal, coincidien, com afirmen ara també, després de tres anys, que sense ell la plataforma no hagués estat possible, i que les mobilitzacions, si s'haguessin organitzat, no haurien tingut la repercusió que van tenir.

José María Mendiluce parlava clar, amb missatges contundents, i amb la duresa necessària que normalment demanen més els joves que els grans. I és que si aquest moviment va ser tan plural, en José María Mendiluce hi va tenir molt a veure. Les reivindicacions, les seves idees, expressades amb el llenguatge correcte però senzill que el caracteritza, arribaven tant a joves com a grans, tant a dones com a homes, tant a treballadors com a polítics, tant a ONG com a entitats culturals, tant a equips de basquet com a actrius de cinema. <<Després d'escoltar José María Mendiluce un no es pot quedar indiferent>>, han afirmat alguns dels participants entrevistats. I no ho van fer.

No va ser només pels morts a Bòsnia, ni pels que sota les bombes sobrevivien amb fred i gana. Va ser pel que aquella gent defensava. Pels valors d'interculturalitat, multiheterogeneïtat, diversitat, multireligiositat, i un llarg etcètera d'"inters" i "multis", que "contra marea" Bòsnia continuava afirmant i defensant en nom de tot Europa que assistia indiferent a la seva desaparició.

Catalunya va entendre bé el missatge que ens llençaven des de la capital assetjada de Sarajevo. Tot i que ara es pot afirmar que es va reaccionar massa tard.

La filosofia i la ideologia en base a la que va nèixer i créixer la Plataforma ExB, coincidí en tot moment amb els valors que defensaven els bosnis.

Aparcar les diferències per estar junts contra la intolerància, contra el feixisme, contra qualsevol altre tipus de repressió, van ser idees que ràpidament van calar en la consciència de la gent.

<<Europa x Bòsnia>> i <<Bòsnia x Europa>> crec que es complementen prou bé per representar l'existència d'aquesta Plataforma.

Podem estar convençuts que vam arribar a tocar les més altes instàncies europees, que amb el seu silenci eren còmplices de les massacres a Bòsnia-Hercegovina. Exemple d'aquest fet és la carta del President de la Generalitat, Jordi Pujol, a Felipe González, aleshores President del Govern espanyol, o el canvi radical del discurs del President

francès, després de deixar la presidència de la Unió Europea, adoptant part del llenguatge i de les consignes del document del FPAC, que se li va entregar a Cannes.

Crec que **Europa x Bòsnia** ha deixat una inèrcia a Catalunya que no desapareixerà, fins i tot si s'obliden (que dubto que passi) els fets i les mobilitzacions que es produïren arrel de la guerra a Bòsnia. Discursos tan definits, prenent posició per Bòsnia sense ambigüetats, no van sentir-se a la resta d'Europa de manera tan unitària com es va fer aquí a Catalunya. Un exercici de maduresa per a la consciència col·lectiva que vam ser capaços de dirigir cap a Bòsnia, fins i tot a la Diada de Catalunya.

Europa x Bòsnia va oferir un espai on la població catalana, la que estava més conscienciada i indignada, pogués expressar-se. No es va intentar convencer ningú, només mostrar l'evidència dels fets, que van convèncer per ells mateixos a la població que encara no havia posat atenció a la guerra de Bòsnia. Es va donar la possibilitat a la gent que s'expressés sense haver de pertanyer a cap sigla ni a cap bandera. Només calia estar al costat de Bòsnia i en contra de l'actitud occidental. I voler canviar, a través de la pressió conjunta de la gent, la postura dels governs europeus en la defensa de Bòsnia i de la seva gent.

Però actualment la realitat mostra el poder i el lideratge que va tenir ExB. L'acabament de la tasca de la Plataforma va provocar que desapareixessin algunes plataformes ciutadanes, però en canvi la gran majoria han continuat treballant. N'hi ha que han adoptat el discurs més obert i generalitzat d'ExB, que defensava la convivència en la diversitat, el respecte a les diferències, en d'altres indrets i altres causes, fins i tot en la nostra societat. També es mantenen actives algunes plataformes que continuen treballant per Bòsnia, la majoria col·laborant amb alguna ONG.

Tant les plataformes que continuen funcionant com les ONG destaquen el gran canvi de les institucions a l'hora de col·laborar. Les portes s'obren amb més facilitat i amb més coneixement de causa.

S'estan establint agermanaments entre poblacions catalanes i poblacions bosnianes, fet que mostra fins a quin punt alguns ajuntaments han canviat la seva postura.

Les ONG que estan engegant nous projectes, malgrat que algunes continuen mantenint-se en la línia dels combois "humanitaris", han adaptat majoritàriament el seu discurs i les línies de treball a la nova situació i a donar suport a la reconstrucció, no tant sols física sinó també social.

Els projectes més importants estan en la línia de la reconstrucció, com el projecte de "Mestres x Bòsnia" que treballa per reconstruir l'escola de la població de Doboj.

Un altre dels projectes ambiciosos és el de l'Ajuntament de Barcelona, que des de l'abril del 1996 s'encarrega de l'Ambaixada Local de la Democràcia a Sarajevo.

El temps, més que ningú, i els projectes a llarg termini que s'estan duent a terme, diran si l'ambiciosa idea d'incidir en la reconstrucció social i dels seus valors, a més d'aixecar els edificis del barri "olímpic" de la ciutat i aquells vinculats a la cultura, l'ensenyament i l'oci, s'aconsegueixen.

El que ja ha fet l'Ambaixada ha estat permetre la cooperació de diferents organitzacions, escoles, entitats, hospitals, clubs esportius i ajuntaments, amb els seus homònims a la capital bosniana. Un pont imprescindible per tal que es canalitzin bé els esforços i els posteriors lligams.

De la mateixa manera que van nèixer plataformes ciutadanes durant l'existència d'ExB, també ho van fer algunes organitzacions.

Bibliotecaris x Bòsnia, Paletes x Bòsnia, o... Pont de Cultura, que entenent millor que molts d'altres la importància de les ONG en aquest precari procés de pau, està potenciant i provocant un intercanvi cultural, un anar i venir de Bòsnia a Catalunya i de Catalunya a Bòsnia de molts professionals.

És clar que les accions i les campanyes per Bòsnia a Catalunya no van començar amb Europa x Bòsnia, i que després de la seva desaparició en continuen apareixent de noves. Si bé ExB ens va ensenyar molt a tots i a totes, la majoria encaren ara el treball amb nous coneixements i procurant no caure en els mateixos errors.

Probablement el fet més transcendent des de la guerra de Bòsnia ha estat Kosovo.

Es va sentir a parlar de Kosovo al 1989 abans del genocidi a Bòsnia. Actualment estem assistint a l'agressió de la kosovar i la dels seus drets i llibertats. Una altra agressió que té com a màxim responsable el mateix protagonista de la guerra a Bòsnia, Slobodan Milosevic.

S'ha iniciat una plataforma, Plataforma x Kosovo, que procura basar-se en els mateixos principis que va tenir Europa x Bòsnia. Aquells que l'estan impulsant i molts dels adherits i participants són veus que van cridar també per denunciar el que succeïa a Bòsnia.

Igual que en el cas de Bòsnia, la Plataforma parteix d'una voluntat d'ajuntar esforços plurals per denunciar els fets amb una sola veu, que inclogui totes les opinions i ideologies.

Al cap i a la fi haurà de ser la població de Kosovo qui decideixi com volen viure, sota quin sistema i quines persones volen que governin el seu país. Com escribia el president de Kosovo a la Plataforma, en una carta escrita per a que fos llegida en una manifestació: **<<Esperamos que con el establecimiento de la Misión verificadora de la OSCE y de la OTAN, se calme la situación y se creen las condiciones para la resolución de la cuestión de Kosova y para que se pueda negociar>>.**⁵³

Una altra ExB? La Plataforma x Kosovo segur que serà diferent. Per una banda es juga amb l'avantatge que Bòsnia va permetre a molta gent entendre molts aspectes del què succeïa a tota la zona dels Balcans. Es gaudeix dels contactes ja creats fa tres anys. Però pot ser més difícil d'organitzar, ja que ni els que ja havien format part d'ExB ni els que hi estaven adherits ara deixaran passar alguns dels errors ja comesos. Segurament seran més crítics amb l'organització interna, amb l'anada i la vinguda d'informació entre les organitzacions i les plataformes, amb la vinculació amb certes institucions...Sí que estan tenint, en canvi, una resposta oberta i disposada de les institucions catalanes i d'alguns polítics una reacció més ràpida que la que van tenir amb les mobilitzacions per Bòsnia.

Pel que fa a Madrid, fins al moment, la Plataforma x Kosovo s'està trobant amb els mateixos problemes que fa 3 anys hi va haver a l'hora de mobilitzar-se per Bòsnia. Aquest fet, que es dona a Madrid però també a altres llocs d'Espanya, no es pot explicar només en funció del discurs nacionalista.

A Madrid els grans problemes van venir sempre de les ONG, que per discrepàncies antigues feien una tria previa a l'hora de convocar o de mobilitzar. Aquesta actitud va impedir que gent a títol individual, i fins i tot les institucions, no entenguessin el missatge que s'enviava des de Barcelona, el d'aglutinar diferents ideologies i opinions amb una mateixa idea i un sol objectiu, sinó que identificaven la iniciativa amb aquells pocs que es feien sentir més.

El pes del passat polític de molts dels membres que dirigeixen les ONG a Madrid, accentua aquesta situació de manca d'entesa en situacions en les que seria necessària una acció unitària.

Per altra banda s'ha de tenir en compte la influència que tenen els mitjans de comunicació en la conscienciació de la gent. Malgrat que el que passa a Kosovo no és recent sinó que es remonta al 1989, en els darrers anys no se n'havia sentit parlar tant. I actualment encara no s'han donat els factors, desgraciadament necessaris, per a que els

---

⁵³ **Rugova, Ibrahim** (19 de desembre de 1998)

editors i els polítics donin a conèixer el que alguns periodistes i fotògrafs ja estan captant: morts, ferits, detencions, tortures, prohibicions, ...

Bòsnia va necessitar moltes desgràcies i molts anys per a ser escoltada.

A la vegada no s'ha establert el contacte i el coneixement directe, com va succeir a Catalunya amb els refugiats bosnians i amb molts voluntaris que s'havien desplaçat a la zona. A Kosovo actualment no es concedixen visats d'entrada, l'ajuda humanitària (poca) no arriba a creuar les fronteres la majoria de les vegades i la població kosovar albanesa s'està desplaçant (menys en casos aïllats) pel mateix territori de l'antiga Iugoslàvia però no a d'altres països.

El lideratge de José María Mendiluce va ser clau en la mobilització del 1995. Ara denuncia el què està passant a Kosovo, però no com a testimoni directe dels fets, com passava amb Bòsnia, i si des d'una posició més independent del grup que s'està creant ara. Denuncia però no lidera.

Probablement la naixent Plataforma necessiti d'una persona que desenvolupi aquest rol per tal d'arribar a molta més gent i a força polítics, que d'una altra manera no escoltarien.

La reacció de suport a Bosnia no es podria haver fet des de les ONG o des dels partits polítics? Les accions dutes a terme durant els últims tres anys de la guerra demostraven que no. Les diferències que existeixen entre les organitzacions en les seves tasques diàries o respecte als seus principis ideològics, tendeixen a crear prejudicis a priori quan és una ONG la que proposa quelcom a les altres.

La dedicació continuada en projectes humanitaris o de desenvolupament també dificulten que surti de les organitzacions el crear una mobilització de les característiques d'ExB, a no ser que entre les seves tasques s'inclogui la defensa dels drets humans i la denuncia política de certes situacions com poden ser els conflictes (Amnistia Internacional pot ser un exemple d'aquestes últimes).

Pel que fa als partits polítics, en el cas de Bòsnia, no tenien un posicionament clar. Van tardar força en donar la seva opinió sense ambigüetats, ja que esperaven la consigna que s'havia d'adoptar com a partit. El conflicte a l'antiga Iugoslàvia no es podia llegir amb les mateixes directrius en les que es basen els seus principis ideològics.

És evident també que actualment les propostes dels partits polítics per als ciutadans tenen sempre una doble intenció. Per molt que estiguin d'acord amb una causa, si la iniciativa d'acció surt d'un partit amb el que no s'identifiquen difícilment hi participaran.

El fet que la iniciativa ExB sorgís de gent a títol individual, o si més no que va saber transmetre que en aquella tasca no representaven a ningú ni a cap sigla, va facilitar que es sumés més gent que en d'altres casos.

ExB va oferir l'espai idoni. Tots erem Europa x Bòsnia i tots podíem fer alguna cosa per Bòsnia. Tothom es va identificar i va compartir els valors que es defensaven.

8. -BIBLIOGRAFIA

-Els joves metropolitans. Enquesta del juny de 1994 a la Regió 1 sense Barcelona. Barcelona; Diputació de Barcelona: 1994.

-La joventut de Catalunya en xifres. Barcelona; Generalitat de Catalunya, Secretaria General de Joventud: 1994.

-Literatura gris d'Europa x Bòsnia. Barcelona; ExB: juny 1995-febrer 1996.
Arxiu d'Europa x Bòsnia. Biblioteca Xavier Bengarel, Barcelona/Districte de Sant Martí.

Per a l'elaboració de l'evolució del conflicte:

-BRUCKNER, Pascal. La Innocència del botxí. Dins: "La Victòria Pòstuma de Hitler".
Barcelona; Proa: 1995. pp.69-100

-FINKIELKRAUT, Alain. La memòria indiferent. Dins: "La Victòria Pòstuma de Hitler".
Barcelona; Proa: 1995. pp.37-60.

-HAUCK, Eric. Europa deixa triomfar el feixisme. Dins: "Compartir". Barcelona: Fundació Esprui; juliol/agost/setembre. pp. 39-43.

-LE BRUN, Annie. Els assassins i els seus miralls. Dins: "La mirada pòstuma de Hitler".
Barcelona; Proa: 1995. pp.61-68

-LE BRUN, Annie. Avui Gernika es diu Bukovar. Dins: "Compartir". Barcelona; Fundació Esprui; juliol/agost/setembre 1995. pp.25-27

-ROJO, Alonso. Yugoslavia: Holocausto en los Balcanes. Planeta: octubre 1992

-TORNER, Carles. La memòria i la glòria. Dins: "Compartir". Barcelona; Fundació Esprui; juliol/agost/setembre 1995. pp.25-28

-VEIGA, Francesc. Els Balcanes. La desfeta d'un somni. Eumo Editorial: 1993. p.181

Entrevistes realitzades a 34 persones:

- Alba, Anna : vinculada a ExB-Coordinadora i membre d'Universitaris x Bòsnia.
- Almendros, Domingo: vinculat a ExB-Coordinadora.
- Arcos, Diego: membre del Comitè d'Ajuda Obrera a Bòsnia.
- Balaguer, Clara: membre del Comitè per als Balcans (Setem).
- Balcells, Salomé: membre de La Selva del Camp x Bòsnia.
- Baltierrez, Josep: membre de la Coordinadora de la Plataforma.
- Bellido, Marián: membre de Castelldefels x Bòsnia.
- Bofill, Miquel: membre de Torroella de Montgrí x Bòsnia.
- Colomer, Jaume: Analista polític.
- Campuzano, Xavier: diputat de Convergència Democràtica de Catalunya.
- Del Pozo, Rodrigo: vinculat a ExB-Coordinadora i membre d'Europa x Bòsnia a Mallorca.
- Falgàs, Jordi: membre de Figueres x Bòsnia.
- Figueres, Narcís: membre de Sils x Bòsnia.
- Flaquer, Jaume: membre de Linyola x Bòsnia.
- Gual, Anna: membre de Vilafranca x Bòsnia.
- Harder, Anna: vinculada a ExB en l'inici i membre de l'SCI.
- Koutchner, Bernard: eurodiputat i membre del FPAC.
- Mamut, Tarik: membre de La Celler de Ter x Bòsnia.
- Martín, Montse: vinculada a ExB-Coordinadora i membre de Dones x Dones.
- Mendiluce, José María: President d'ExB.
- Mireia: membre de l'ONG Assamblea Bòsnia de Banyoles.
- Porcel, Pepi: membre de Viladecans x Bòsnia.
- Reinoso, Antoni: membre de Alguaire x Bòsnia.
- Requena, Eva: estudiant de periodisme i membre de la Plataforma.
- Riu, Anna: vinculada a ExB-Coordinadora i ex-col·laboradora del Comitè peis Balcans.
- Romeva, Raúl: membre del Centre Unesco Catalunya, vinculat a ExB-Coordinadora.
- Sala, Cristina: membre de Torroella de Montgrí x Bòsnia.
- Salgado, Tesa: vinculada a ExB-Coordinadora.
- Salvador, Josep María: membre de Música x la Pau-Tarragona.
- Serra, Marcos: membre de Sant Cugat Ajuda Bòsnia.
- Soler, Maria Lluïsa: membre de Vilanova de Bellpuig x Bòsnia.
- Subiràs, Martí: membre de Calella x Bòsnia.
- Vila, Manel: Responsable de l'Ambaixada de la Democràcia Local Barcelona-Sarajevo.
- Vilalta, David: membre de Mestres x Bòsnia.

9.- ANNEXES

ANNEX 1: Manifest del FPAC. Text proposat i text aprovat pel PE.

- Europa renace o muere en Sarajevo (14 de juny de 1995)
- Nosotros Diputados Europeos (13 de juliol de 1995)

ANNEX 2: Documents en relació al Corredor Humanitari.

- Esquema organitzatiu del Corredor Humanitari
- Informe econòmic del Corredor Humanitari

ANNEX 3: Text de la Conferència final (Palau de Congressos de Barcelona)

- Mendiluce, José María. "*Bòsnia: quina pau i quina reconstrucció?*", Barcelona (13 de febrer de 1996)

ANNEX 4: Relació de Municipis de la Plataforma, d'associacions, d'entitats i ONG, de la gent del món de la cultura i l'espectacle i d'empreses col·laboradores.

ANNEX 5: Manifestos i crides d'ExB:

- Multipliquem les accions que demostrin que Bòsnia no està sola (juliol de 1995);
- Bòsnia una carnisseria anunciada (juliol de 1995);
- Crida a trencar el silenci (setembre de 1995);
- Manifest d'ExB en motiu de la Diada (11 de setembre);
- La Paz de Dayton (novembre de 1995);
- Bòsnia: quina pau i quina reconstrucció? (febrer de 1995))

ANNEX 6: Declaració del Parlament de Catalunya (19 de juliol de 1995)

ANNEX 7: Carta del President de la Generalitat al President del Govern Espanyol (21 de juliol de 1995) (Còpia)

ANNEX 1

EUROPA RENACE O MUERE EN SARAJEVO

Desde hace tres años asistimos, humildes o poderosos, al día a día de una guerra banalizada donde las mujeres, los niños, los ancianos, son víctimas inocentes de francotiradores en la sombra o son destrozadas por morteros venidos de no sé sabe donde.

Tres años han tenido que pasar, y sobre todo, la captura de los cascos azules, hecho sin precedentes en la historia de la comunidad internacional, para que los líderes políticos y los medios de comunicación europeos empiecen a reconocer que hay, en esta guerra, agresores y agredidos, criminales y víctimas.

Tres años de una política inútil de "neutralidad" y de "diálogo permanente con las partes en conflicto", que nos ha hecho perder absolutamente la credibilidad con las víctimas y el respeto de los asesinos.

Estamos en un punto de no retorno.

O bien sacamos las conclusiones que se imponen y reforzamos nuestra presencia, el mandato de los cascos azules, la toma de posición firme frente a los agresores y, en definitiva, nos negamos a ser cómplices de sus planes de exterminio de toda presencia física, cultural y religiosa de la población no serbia de Bosnia; o bien cedemos al chantaje intolerable de las fuerzas serbobosnias, retirándonos de Bosnia, en lo que constituiría la mayor humillación de las Naciones Unidas, cuando celebramos el 50 aniversario de su creación.

Hoy más que nunca debemos armaros de dignidad y de valores y repetir el NUNCA MAS que sucedió Europa al final de la Segunda Guerra Mundial.

Hoy más que nunca debemos defendernos en Bosnia Hercegovina de aquellos que preconizan la pureza étnica y religiosa como ideario político y lo imponen cometiendo crímenes contra la humanidad.

La situación actual es el resultado de políticas desordenadas, coherentes y contradictorias de nuestros gobiernos. La Unión Europea, como tal, se ha quedado muda, impotente, ausente.

La Unión Europea tiene que hablar.

La integridad del territorio Bosnia y la seguridad de sus fronteras tienen por fin que ser garantizadas a través de la Unión Europea. Pero esto no basta, no es suficiente. Para recuperar la credibilidad perdida, la Unión Europea tiene que hacer prueba de coraje y de una imaginación política sin precedentes en su historia. No sólo puede, sino que debe hacerlo. Tanto por los Bosnias como por ella misma. Es una condición necesaria de su propio renacer.

Todo esto es posible desde el Consejo Europeo de Cannes, proponiendo a la República de Bosnia Hercegovina, reconocida internacionalmente, su adhesión plena e inmediata a la Unión Europea.

El 26 de junio próximo seremos miles, diputados europeos y ciudadanos, en Cannes, para invitar a los jefes de Estado y de gobierno a proclamar la voz de esta Europa, la Europa de la democracia y del derecho.

Seremos muchas para realfirmar que:

Las resoluciones del Consejo de Seguridad, en especial las que garantizan el libre acceso de la ayuda a las víctimas, tienen que ser respetadas;

El sitio de Sarajevo y de otras ciudades y enclaves, tiene que ser levantado, y las zonas de seguridad, efectivamente protegidas;

Los cascos azules no pueden ser retirados, ni su mandato limitado. Al contrario, hay que reforzar la presencia internacional en Bosnia;

Frente a una política de supuesta neutralidad, hay que tomar partido por los agredidos, por las víctimas.

NOSOTROS DIPUTADOS EUROPEOS:

Considerando que la toma de Srebrenica no es más que el actual capítulo de una historia que no es otra cosa que la crónica de un desastre anunciado.

1-Rechazamos la falsa neutralidad convertida en complicidad que no distingue entre los que practican la purificación étnica y sus víctimas.

2-Consideramos que los ciudadanos bosnios defienden, con peligro de su vida, los valores sobre los que se ha fundado la Unión Europea.

3-Recordamos que es a las poblaciones bosnias a las que la Comunidad Internacional ha aceptado proteger, i no solamente a los soldados encargados de ésta misión.

4-Pedimos que las Fuerzas de Intervención Rápida sean utilizadas de inmediato para que esta protección sea eficaz.

5-Reconocemos plenamente el derecho a la legítima defensa del pueblo de Bosnia, en aplicación del artículo 51 de la Carta de la ONU, y afirmamos nuestro apoyo a su combate.

RESULTADOS DE LA VOTACIÓN DEL PARLAMENTO EUROPEO
(13-07-95 a las 18:00h.):

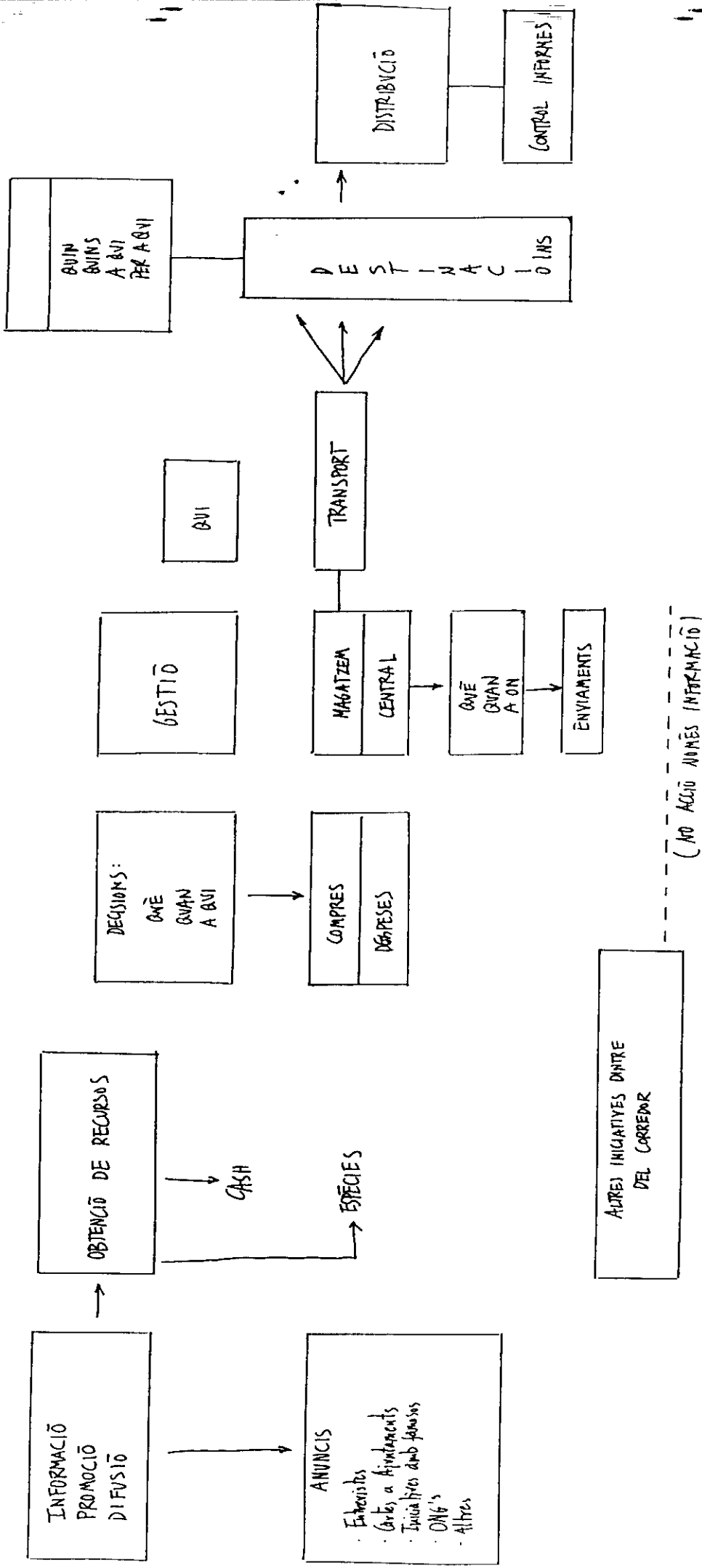
191 a favor
46 en contra
22 abstencions

---

259 TOTAL

ANNEX 2

CALENDARI INICI ACTIVITATS PER FASES, a fixar

ALTRES INICIATIVES FORA DEL CORREDOR — NO ACCIÓ/NO INFERMACIÓ

Valoració econòmica

Valor total econòmic de l'operació (en Pta)

1. Valor econòmic de la mercaderia	815.000.000
2. Aportació de la Generalitat de Catalunya	101.000.000
3. Ingressos al c/c d'EPB / CPB	57.000.000
<u>Total</u>	<u>973.000.000</u>

Valor total econòmic del material enviat

1. Contribucions en espècie	815.000.000	
2. Compres d'EPB	24.000.000	
3. Compres de la Generalitat de Catalunya	14.000.000	
<i>Subtotal</i>	<i>853.000.000*</i>	<i>88%</i>
* Aliments	370.000.000	
Mat. sanitari	160.000.000	
Mat. escolar	321.000.000	
Altres	2.000.000	

Valor total econòmic del transport, logística i magatzematge

(inclou ajuda directa al Govern de Bòsnia i Hercegovina en el transport interior)

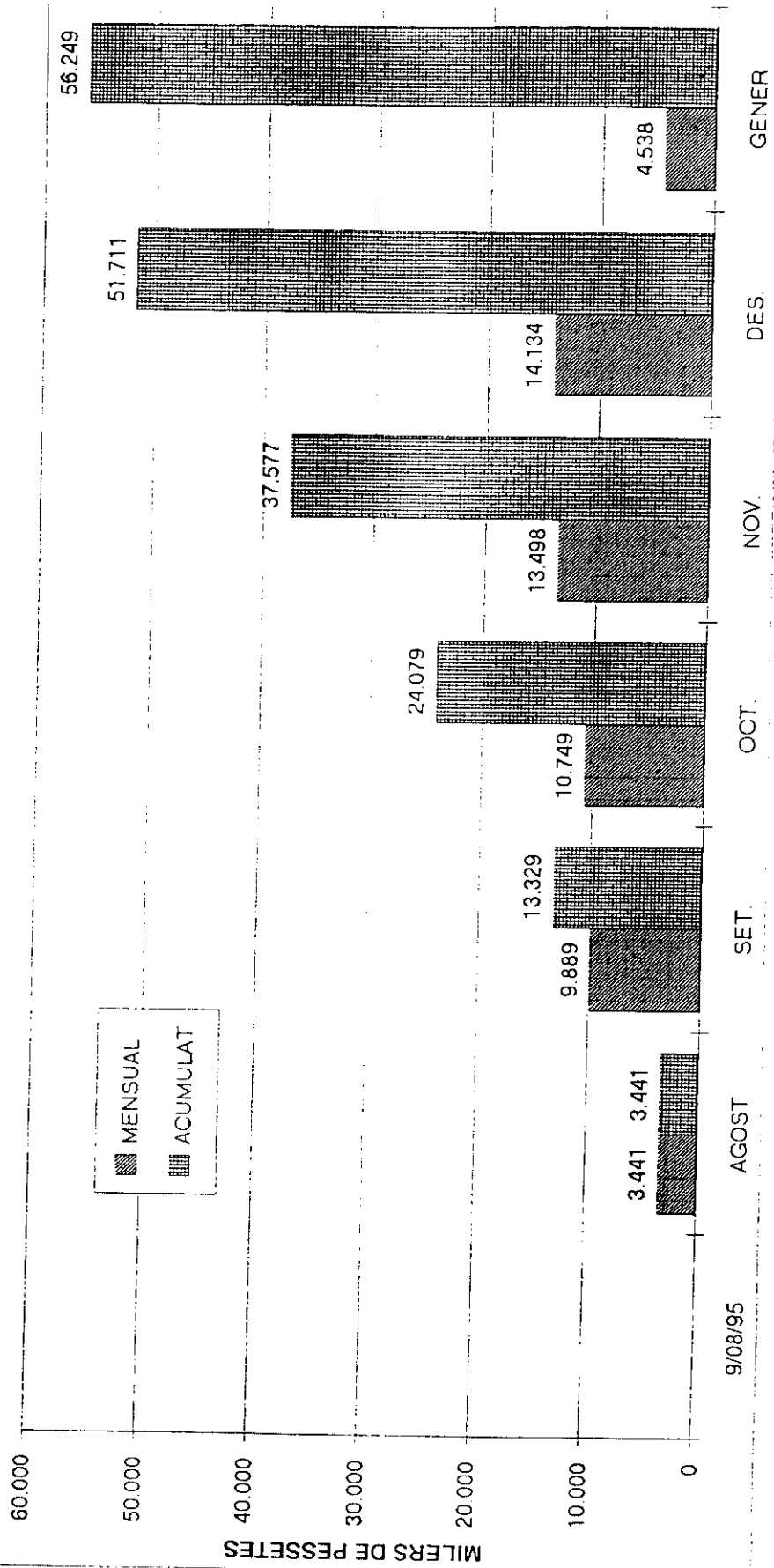
1. Generalitat de Catalunya	61.000.000	
2. Europa per Bòsnia	20.000.000	
<i>Subtotal</i>	<i>81.000.000</i>	<i>8%</i>

Valor total econòmic de gestió, promoció, difusió, actes públics, suport al voluntariat, etc.

1. Generalitat de Catalunya	26.000.000	
2. Europa per Bòsnia	13.000.000	
<i>Subtotal</i>	<i>39.000.000</i>	<i>4%</i>
<u>Total</u>	<u>973.000.000</u>	100%
		<u>973.000.000</u>

EUROPA X BOSNIA / CATALUNYA X BOSNIA

INGRESSOS PER DONACIONS A 31-01-96

Resum final

•Camions

81 en 12 grans expedicions

•Pes real: 1.082.540 Kgs = 1.082 Tones

•Destinacions

Sarajevo, Tuzla, Bihac, Zenica, Travnik, Gracanica, Vitez, Tarcin, Busovaca, Doboj, Tesanj, Kljuc, Jablanica, Sanski Most, Bugojno = 15 localitats de Bòsnia i Hercegovina

•Preu Mercat del material

Alimentació:	370.397.190 pta	(726.269 Kgs)
Material sanitari:	160.000.000 pta	(171.030 Kgs)
Roba i botes:		70.817 Kgs
Material escolar:	321.530.700 pta	(109.700 Kgs)
Matalassos i mantes:		7.440 Kgs.
Varis		23.900 Kgs.
Vehicle 4x4		

TOTAL: 851.927.890 pta + vehicle + mat.vestir/matalassos/etc + Varis

·Municipis i plataformes que han participat

Més de 160 (140 de Catalunya, 15 de Madrid, 5 de la resta de l'Estat)

·Entitats col·laboradores

Més de 80

·Empreses:

donants: 19

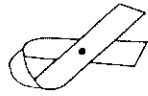
col·laboradores: 22

ANNEX 3

EUROPA X BÒSNIA

Conferència final

i cloenda del Corredor d'Ajuda Humanitària
Europa per Bòsnia - Catalunya per Bòsnia

Bòsnia: quina pau i quina reconstrucció?

José M. Mendiluce

PRESIDENT D'EUROPA PER BÒSNIA

Jovan Divjak

GENERAL DE L'EXÈRCIT DE BÒSNIA I HERZEGOVINA

Senada Kreso

PERIODISTA

Dimarts, 13 de febrer, 20h.

Palau de Congressos de Barcelona

Amigos/as

Con esta conferencia final disolvemos la estructura de *Europa per Bòsnia*. El balance después de los siete meses de su existencia, gracias a todas y a todos los que habéis participado, es algo más que positivo.

ExB ha actuado como motor de movilizaciones y mantenido y ampliado la presencia de Bòsnia en nuestra sociedad. Ha contribuido al análisis de la evolución del conflicto impuesto contra el pueblo de Bòsnia. Ha sido cauce de expresión de la solidaridad material, humanitaria con ese pueblo. ExB, es decir, casi todos y todas, podeis sentir que aunque tarde, finalmente despertamos. Y que el grito solidario lanzado desde aquí, ha sido escuchado no sólo en distintos foros internacionales, sino sobre todo allí, en Bòsnia, donde me cosnta que muchos se han sentido menos solos, menos abandonados, menos incomprendidos.

Dijimos entre todos que ExB no se convertiría en una estructura ni permanente, ni sustititiva de las organizaciones y plataformas solidarias que la apoyásteis. Pues bien, queremos cumplir con ese compromiso ante vosotros, y dejar de nuevo todo el protagonismo a quienes, seguro que reforzados por los nuevos espacios abiertos, continuáis con el compromiso de la solidaridad.

Bòsnia requiere nuestra atención y movilización ante los obstáculos para la construcción de una paz difícil, que será menos injusta cuanto más sigamos apoyando la justicia. Justicia hasta el final para los criminales de guerra: justicia

para los refugiados, garantizando su derecho al retorno; justicia para todos sus ciudadanos, a través del respeto de los derechos humanos; democratización, que significa no sólo que se hagan elecciones, sino apoyar a las opciones democráticas, no étnicas, para que las ganen.

Son muchas las formas en que podemos y debemos apoyar a Bòsnia para que no pierda en la paz, lo que se preservó, con tanto sacrificio y tantos muertos, durante la guerra: una opción ciudadana y laica, frente a los que querían destruirla, tanto serbios como croatas radicales. Y la situación en Mostar, por poner sólo un ejemplo, muestra el largo camino que falta para lograr una verdadera paz basada en la convivencia multirreligiosa y multiétnica.

No es, por tanto, la falta de tarea, el motivo por el que disolvemos la estructura de ExB, sino por que lo que falta por hacer, debe hacerse desde las organizaciones y estructuras más permanentes, de las que muchos formáis parte.

Algunos nos preguntan por qué disolvemos ExB ahora. Serían muchos más los que preguntarian por qué no lo hacemos, si tratáramos de estirar, por más tiempo, una cesión de protagonismo que se nos ha dado.

Al terminar estos días el Corredor Humanitario, y concluir el financiamiento de la Generalitat para los objetivos que nos habíamos fijado conjuntamente, debemos entregar los locales que hemos podido utilizar, junto al equipamiento que nos ha permitido comunicar con vosotros y vosotras estos meses. No ter-

minaremos, sin embargo, el seguimiento del Corredor, hasta asegurarnos de que todo lo enviado ha sido distribuido a sus destinatarios. Y así lo informaremos cuando se haya logrado. Una cuarta misión de evaluación está prevista, en los próximos días, para constatar los resultados finales de la operación.

Hicimos una opción al decidir canalizar toda la ayuda enviada, a través de las estructuras municipales bosnias. El balance es que no nos hemos equivocado al adoptar esta decisión política de dar el protagonismo a las autoridades locales. Y así lo han apreciado ellas, a través de sus agradecimientos y comunicaciones. Esa opción, junto al volumen de la carga enviada (con el enorme esfuerzo de todos los que han contribuido, desde el nivel individual al institucional), han producido, debido a la falta de recursos gubernamentales bosnios, ciertos y limitados atrasos en la distribución final de parte de los envíos. Lo estamos subsanando con un apoyo directo al transporte final ya en Bosnia.

La experiencia de ExB, con sus pros y con sus contras, merece que hagamos, pasada ésta, un balance más completo que nos permita evaluar e identificar los elementos que pueden ayudarnos, en el futuro, a rehacer fórmulas de coordinación e iniciativa que aprovechen los aspectos positivos de esta experiencia, corrigiendo los negativos. Creo que ése debe ser un objetivo colectivo, y contad con nosotros para contribuir a él. Sin ningún ánimo defensivo. Todo lo contrario.

La respuesta del pueblo de Catalunya, de otros pueblos de España, nos hace sentir

que el potencial solidario de la sociedad civil es mucho mayor de lo que algunos piensan, y que está esperando propuestas para expresarse, en éste como en otros temas; para movilizarse, más allá de la contribución económica puntual.

Creo sinceramente que el movimiento encabezado por ExB ha contribuido, de manera importante, a este despertar, y a ampliar los espacios para la actuación más decidida, más política, y más reflexiva, por parte del movimiento asociativo. Debemos seguir haciendo un esfuerzo para ampliar esos espacios, para no defraudar a los que están dispuestos a mostrar que somos una sociedad viva y abierta, diversa y consciente de nuestras responsabilidades.

Con toda modestia, podéis contar conmigo en la tarea. Y gracias a todas y a todos -Govern, ayuntamientos, instituciones, empresas plataformas, ONG's, y ciudadanos- por vuestro apoyo y vuestras críticas. No caerán en saco roto.

Y, para finalizar, un agradecimiento muy especial al equipo humano de ExB, que ha trabajado con entrega y entusiasmo para hacer posible esta experiencia.

José M. Mendiluce
PRESIDENT D'EUROPA PER BOSNIA

Barcelona, 13 de febrer de 1996

Gràcies & Catalunya!!!

EUROPA X BOSNIA

ANNEX 4

MUNICIPIS QUE S'HAN ADHERIT AMB MOCIONS, CONCENTRACIONS ELS DILLUNS, APORTACIONS ECONÒMIQUES, CORREDOR HUMANITARI,...

MUNICIPIS DE CATALUNYA

Agramunt	Canet de Mar	Gavà
Aitona	Capellades	Gelida
Alfara de Carles	Cardedeu	Girona
Alguaire	Cardona	Granollers
Almacelles	Cassà de la Selva	Gurb
Almostar	Castell d'Aro	Igualada
Amposta	Castellar del Vallès	Jesús
Anglès	Castellbisbal	Jovenesa d'Aran
Arbucies	Castelldans	Juncosa
Arenys de Mar	Castelldefels	Juneda
Arenys de Munt	Castelló s'Empuries	L'Aldea
Argentona	Castellterçol	L'Ametlla del Vallès
Artesa de Segre	Castellví de Ronsanes	L'Escala
Àvia	Celrà	L'Espluga
Avinyonet	Cercs	L'Esquirol
Badalona	Cerdanyola	L'Estartit
Balsareny	Cervelló	L'Hospitalet
Banyoles	Cervera	La Barceloneta
Barbens	Cervià	La Bisbal de l'Empordà
Barberà	Cil. Comarcal de l'Alt Penedès	La Canonja
Barcelona	Cil. Comarcal de l'Alt Urgell	La Celler de Ter
Barri de Gràcia (BCN)	Cil. Comarcal del Solsonès	La Floresta
Barri de La Ribera (BCN)	Cil. Genreau d'era Valh d'Aran	La Garriga
Barri de Sants (BCN)	Corbera d'Ebre	La Garrotxa
Bàscaia	Corbera de Llobregat	La Granadella
Begues	Cornellà	La Pobla de Claramunt
Bell-lloc	Cubelles	La Riera de Gaià
Bellcaire d'Urgell	Cunit	La Roca
Bellpuig	Delegació Territorial de Lleida	La Selva del Camp
Bellvis i Els Arcs	Diputació de Tarragona	La Seu d'Urgell
Berga	Dosrius	Les Borges Blanques
Besalú	El Masnou	Les Corts
Blanes	El Pla de Santa Maria	Les Presses
Breda	El Prat de Llobregat	Linyola
Cabrera de Mar	El Vendrell	Llagostera
Calaf	Esparreguera	LLançà
Calafell	Espluga Calva	Llavaneres
Caldes d'Estrac	Esplugues de Francoli	LLavorsí
Caldes de Malavella	Esplugues del Llobregat	Lleida
Caldes de Montbui	Esterri d'Aneu	Llinars del Vallès
Calella	Figueres	Lloret
Calonge	Folgueroles	Maçanet de la Selva
Campdevàrol		

Malgrat de Mar
Manlleu
Manresa
Martinet
Martorell
Matadapera
Mataró
Molins de Rei
Mollerussa
Mollet
Moncada i Reixac
Monistrol
Montblanc
Montellà
Montmeló
Montornés del Vallès
Montroig
Mora d'Ebre
Oliana
Olot
Olvan
Omellons
Palafolls
Palafrugell
Palamós
Palau de Plegamans
Pals
Parets del Vallès
Perellades
Pineda de Mar
Platja d'Aro
Polinyà
Prat de Lluçanès
Premià de Dalt
Premià de Mar
Reus
Ripoll
Ripollet
Riu d'Arenes
Riudaure
Rocafort-Vallbona
Roda de Barà
Roquetes
Roses

Rubi
Sabadell
Sallent
Salou
Sant Antoni de Vilamajor
Sant Celoni
Sant Cugat del Vallès
Sant Feliu de Pellerols
Sant Hipòlit de Boltregà
Sant Joan Despi
Sant Just Desvern
Sants
Sarroca-Bellera
Sentmenat
Sils
Sitges
Soleras
Solsona
St Adrià del Besos
St Andreu de la Barca
St Andreu de Llavaneres
St Boi de Llobregat
St Esteve de Palautordera
St Esteve Ses Rovières
St Feliu de Codines
St Feliu de Guixols
St Feliu de Llobregat
St Joan de les Fonts
St Joan de Vilatorrada
St Jordi Desvalls
St Llorenç d'Hortons
St Llorenç de la Muga
St Medir i La Bordeta
St Pere de Ribes
St Pere de Riudebitlles
St Pol de Mar
St Quintí
St Quirze del Vallès
St Sadurn d'Anoia
St Vicenç de Montal
St Vicenç de Torelló
Sta Coloma de Cervelló
Sta Coloma de Farnès

Sta Coloma de Gramenet
Sta Cristina d'Aro
Sta Eulàlia de Roncals
Sta Maria d'Oló
Sta Maria de Corcó
Sta Maria de Palautordera
Sta Maria de Ronçana
Sta Perpètua de la Mogoda
Subirats
Súria
Targa de l'Urgell
Tarragona
Terrassa
Tiana
Tona
Tordera
Torelló
Torre Llovetà
Torredembarra
Torres de Segre
Torroella de Foix
Torroella de Montgri
Tortosa
Tossa
Tosses
Vallirana
Valls
Vic
Vidreres
Vielha
Viladecans
Viladecavalls
Vilafranca del Penedès
Vilallonga de Ter
Vilanova de Bellpuig
Vilanova de la Roca
Vilanova del Vallès
Vilanova i La Geltrú
Vilassacra
Vilassar de Dalt
Vilassar de Mar
Vilatenim
Vilobi

MUNICIPIS DE LES ILLES BALEARS

Mallorca

Alaró
Banyalbufar
Bunyola
Cabrera
Calvià
Capdepera
Esporles
Felanitx

-Inca
Manacor
Marratxí
Palma de Mallorca
Púger
Sant Llorenç
Sóller

Eivissa

Menorca
Ciutadella

MUNICIPIS DE VALÈNCIA

Campello
Meliana
Quart de Poblet

Teulada (Alacant)
València
Villena

MUNICIPIS D'ANDORRA

Andorra La Vella

Escaldes

MUNICIPIS DE LA RESTA DE L'ESTAT

Madrid

Comunidad Autónoma de Madrid
Alameda del Valle
Alcalá de Henares
Alcorcón
Aldea del Fresno
Algete
Aranjuez
Camarna de Esteruelas
Cienpozuelos
Collado Villalba

Colmenar de Oveja
Coslada
Guardarrama
Las Rozas
MADRID
Majadahonda
San Lorenzo del Escorial
San Martín de Valdeiglesias
Talamanca del Jarama
Villaviciosa de Orón

Andalucía

Alcalá del Valle
Córdoba

Marbella
Sevilla

Euskalherria

Donosti

Vitoria

Asturias

Comunidad Autónoma de Asturias   Oviedo
Miere   Gijón

Cantabria

Comunidad Autónoma de Cantabria
Santander

Aragón

Zaragoza

Altres

Mejilla

Castilla León

León

Salamanca

Valladolid

ADHESIONS D'ONG, ASSOCIACIONS, ETC

ACSAR

AJEC-Estudiants per Sarajevo

Ayuda en Acció

Ajudem al Poble de Bòsnia (CIEMEN)

Altrevu (Caldes)

Amistad por Bosnia

Amistía Internacional-Catalunya

APY-Solidaridad en Acció

Arquitectes sense Fronteres

ARSEC

Asamblea de Cooperación por la Paz

Asamblea de Cooperación por la Paz en Madrid

Asamblea de Cooperación por la Paz en Zaragoza

Ass. Dones Joves de Catalunya

Ass. Cat. d'Amistat i Cooperació amb els Pobles Eslaus i Balcànics

Assamblea Antimilitarista d'Osona

Assamblea d'ExB a l'Escala

Assamblea de Guionistes TV, Cinema, Ràdio

Assamblea de Solidaritat de Sils

Associació Bòsnia Pla de l'Estany

Associació Cívica Lluís Companys

Associació Cultural HI SOM!

Associació cultural Veïns de Riudaura

Associació d'Actors i Directors de Catalunya

Associació de Dones d'Albada

Associació de Mestres Rosa Sensat

Associació Dones de Piera

Associació Promou-te

Asociación de Cooperación por la Paz

Barcelona 2020

Bicicletes Solidàries

Bureau Europeu de la Objeció de Consciència

Centre UNESCO-Manresa

Centre UNESCO-Palafrugell

Centre UNESCO de Catalunya

Ciutat Vella Solidària

Col.lectiu Ronda

Col.lectiu Ciutadà de Segre

Col.lectiu en Defensa dels Drets Humans (Premià)

Comerç sense Fronteres

Comissió Ciutadana Sabadell x Sarajevo

Comissió Dindori

Comitè Ciutadà de Solidaritat amb Sarajevo

Comitè d'Osona de Solidaritat amb Nicaragua i Centro-Amèrica

Comitè Oscar Romero

Comitè pels Balcans (SETEM)
Comunicación y Desarrollo
Consell Nacional de la Joventut de Catalunya
Cooperació
Coordinadora d'Ajuda Obrera a Bòsnia
Coordinadora del Baix Empordà
DONA: Joves Nacionalistes per la Igualtat
Dones de Malgrat
Dones per Dones
Dones Periodistes de Catalunya
Edificando (Madrid)
Educación sin Fronteras
En pie de Paz
Farmacèutic Mundi
Federació Associació Veïns de Barcelona
Fotògrafs per la Pau
Fundació Alfons Comín
Fundació Internacional Olof Palme
Fundació Maria Aurèlia Campmany
Fundació per la Pau
Fundació Peris (MATadepera)
Greenpeace
Grup d'Iniciativa Solidària Sant Andreu de Llavaneras
Grup d'Opinió Intercultural Barcino
Grup Lila
Grup Xarxa Mollerussa
INCAVOL
Iniciatives de Debat i Acció Solidària (IDEAS)
Institut Cirvianum (Torelló)
Institut de T^a i Tècniques de la Mediació
Institut Víctor Feix de Polemologia
Inter-Acción (Barcelona-Madrid)
Intermón
J.I.S.H. (Hospitalet)
Jóvenes Contra la Intolerancia
Joves per la Solidaritat de Badalona
Juristes sense Fronteres
Justícia i Pau Juve
Kamenjak Youth Forum
La 3ª Edat per al 3er Món
Las Segovias
Manos Unidas
Médicos del Mundo (Madrid)
Médicos Mundi
Médicos sin Fronteras
Memorial Joan XXIII
Merhamet
Mison

Món 3 (UAB)
Món 3 (Barcelona)
Moviment per la Pau AOC de Catalunya
Mujeres de Negro
Mujeres Nosotras Mismas
Música per la Pau (Barcelona)
Música per la Pau (Tarragona)
Naciones Unidas de Barcelona
Nonsiamosoli
Pallassos sense Fronteres
Pau i Solidaritat
Pau per Bòsnia-Herzegovina
Plataf. para la Paz en Bosnia (Murcia)
Plataforma 0'7 % i + Sant Cugat
Poetes per la Pau
Projecte d'Entitats Contra el Projecte de Codi Penal Espanyol
Quartum
Sabadell Solidària
Sant Cugat Ajuda a Bòsnia
Servei Civil Internacional
Sindicat de Periodistes de Catalunya
Sloboda, Bagencs pels Balcans
So de Pau
Solidaris amb el Poble Saharaui
SOS Balkanes Euskalherria
SOS Balkanes Valencia
Tribunal Permanent dels Pobles
Trobada d'Arts
Un cop de mà, amics del món
Universitaris per Bòsnia
Voluntaris per Bòsnia
Xilone

Europa x Bòsnia ANDORRA
Europa x Bòsnia ASTURIAS
Europa x Bòsnia EUSKALHERRIA
Europa x Bòsnia MADRID
Europa x Bòsnia MALLORCA
Europa x Bòsnia VALENCIA

Joves amb Iniciativa
Joventut Obrera Cristiana
Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya
Joventuts Nacionalistes de Catalunya
Joventuts Socialistes de Catalunya

ENTITATS - QUE S'HAN ADHERIT INICIATIVES, CONCENTRACIONS DELS DILLUNS, APORTACIONS ECONÒMIQUES, CORREDOR HUMANITARI,...

AAVV Turó de la Peira

Actiu Grup Jove

Akwaba

Altraveu

Ambaixada de Bòsnia i Hercegovina

Amics de la Ciutat Groga (Taxistes de Barcelona)

ASPID

Associació de Minusvàlids de Catalunya

Associació Gris de Llanerres

Associació Veïns c/Progrés de Gràcia

Ateneu d'Avia

Centre Cristià Universitari

C.D.C. Les Corts

Calella Club Tot Terreny

Caritas Súria

Casal d'Avis Can Pantiquet (Mollet)

Casal d'Avis Montroig

Cel-Ras

Club Super 3

Col·lectiu Solidari d'Esparreguera

Comisió Festa Major de Sarrià

Comunitat Jesuïtes

Conferència Alternativa de la Mediterrània a Barcelona

Eivissa-Els Verds

Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics

ERC Sant Feliu de Codines

Església Evangèlica

Esplais, agrupaments escoltes i grups infantils i juvenils

Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona

Femarec

Fira de Teatre de Tàrraga

Fira de Terrissa

Fòrum Cívic Euromed

Fundació Privada Via Guasc

Grup Iniciativa Solidària Sant Andreu

Grup Xarxa Mollerussa

Hijas de la Caridad Sta Llusia

Hospital Esperit Sant (Sta Coloma)

Incavol
Juve
Jubilats d'Aitona
Jubilats d'Artesa de Segre
La Xarxa d'Espectacles Infantils i Juvenils de Catalunya (Marató de Contes)
Les Cotxeres de Sants
Lloret. Centre Can Carbó
Mercat de la Boqueria
Mercat de Santa Caterina
Mercat de Sta. Caterina
Objectors d'Artesa
Orfeó Artesenc
Orfeó Canongí
P.P. Corts
Parroquia de Sant Esteve Ses Rovires
Parroquia de Sant Medir
Parròquia de St Cosme i St Damià
Parròquia S.Cosme i S.Damià (El Prat)
Penya de Castellbisbal
Pessebre Vivent de Corbera de Llobregat
Presó de Can Brians
Presó de Quatre Camins
Presó La Trinitat
Protecció Civil Tarragona
Residència Casal d'Horta
Sabadell (Centre Budista i Meditació)
Sankay
Solidaritat Llavaneres
Voluntaris 2000

ENTITATS ESPORTIVES

Barcelona Dragons
Club Esportiu Europa
Fundació Claror
Futbol Club Barcelona (F.C.B.)
Gimnàs Lleura
Handbol Granollers
Juventut de Badalona S.A.D.
Open de Tennis Ciutat de Barcelona
Real Club Deportivo Español
TDK Manresa
TDM-Handbol

Jaume Escala
Joan Manel Serrat
Jordi Savall
José Agustín Goytisolo
Josep Maria Bachs
Juan Goytisolo
La Dharma
La Fura dels Baus
La Plateria
La Vella Dixieland
Labordeta
Lidia Pujol i Silvia Comas
Lluís Llach
Los Manolos
Los Rebeldes
Manel Barceló
Mano Negra
Maria del Mar Bonet
Marina Rossell
Matamala
Miki Puig (Los Sencillos)
Miquel Àngel Tena
Mirrad, un noi de Bòsnia
Núria feliu
Oriol Tranvia
Oslobodjenje (Sarajevo)
Paco Ibañez
Pepe Rubianes
Poca Conya
Quico Pi de la Serra
Ragna & The Paissas
Rosa Zaragoza
Sabor de Gràcia
Saga (Sarajevo)
Sergi Mateu
Sopa de Cabra
Studio 99 (Sarajevo)
Teatre Malic
Titelles Rocamora
Tito Luchetti
Tortell Poltrona
Trio Alma Viva
Trio Eòlic
Tris, Tras, Tres
Trobadors i Joglars
Umpah pah
Vicki Peña

Empreses donants

Adams
Agrupació Oleaire Lleidatana
Armand Basi
Caprabo
Comercial Alimentaria Olca, S.A.
Comercial Bella Bazna, S.A.
Educa Sallent, S.A.
El Corte Inglés
Els Atochem
Gremis d'Oleaires
Indústria Solé, S.A.
Junitex
Marítima Condal
Modas Lina
Olex
Sanofi Winthorp, S.A.
Supermercats DIA
TV2 "Cifras y Letras"

Empreses col·laboradores

Barcelona Glòries
Barcelona Televisió
Catalunya Ràdio
Club Super 3
Conservas SOY
Crédito & Docks de Barcelona, S.A.
Delitecnic
Diari AVUI
Enginyeries Reventós
Francisco Miró, S.A.
General Biscuits España, S.A. LU
Isde
MRW
Nutrexp, S.A.
Ràdio Sant Cugat
Servi Caixa
Terrassa Internacional Express, S.A.
TV Española, S.A.
TV3, S.A.
Viatges Capri-Tours
Xavier Lanau Fotografia
Xiruca, S.A.

ANNEX 5

EUROPA X BOSNIA

MULTIPLIQUEM LES ACCIONS QUE DEMOSTRIN QUE BÒSNIA NO ESTÀ SOLA:

-Vine cada dilluns a les 20.00h. davant dels Ajuntaments amb una espelma per fer junts un minut de silenci.

-Pren iniciatives en el teu barri, poble treball.

-Posat una cinta blanca: a la solapa, al canell, al cotxe...

-Expressa la teva indignació enviant cartes, faxes, i trucant al:

MINISTERI D'AFERS EXTERIORS
Plaza de la Provincia nº1 -28012 MADRID-
Telf:91-3666809/7267815/3614852/3614855
Fax:91-3614852/3668757/3642965

AMBAIXADA DE SERBIA I MONTENEGRO
Velázquez, 162 -28002 MADRID-
Telf. 91-5635045/ 5626040
Fax. 91-5630440

Sr.Felipe González Márquez. President en exercici de la Unió Europea
Complexe de la Moncloa -28071 MADRID-

Sr.Butros Butros-Ghali. Secretari general de les NNUU
NNUU -NEW YORK-
N.Y. 10017
Telf.07-1-212-9631234

NNUU
Palais des Nations
GENEVE 10
Telf. 07-41229171234

-Participa econòmicament a les diferents campanyes d'ajuda humanitària, cada dia més urgents i imprescindibles.

-CONTRIBUEIX A QUE PUGUEM CONTINUAR LA LLUITA, AMB EL
TEU RECOLZAMENT ECONÒMIC. c.c."Europa per Bosnia" núm: 2100-
0343-13-0200204004 de La Caixa.

MULTIPLIQUEM LES ACCIONS QUE DEMOSTRIN QUE BOSNIA NO ESTÀ SOLA:

-Vine a concentrar-te cada dilluns a les 20:00 h. davant dels Ajuntaments amb una espelma per fer junts un minut de silenci.

-Pren iniciatives al teu barri, poble, treball, ...

-Posa't una cinta blanca a la solapa, al canell, al cotxe

-Penja llançols blancs al balcó o a la finestra.

-Expressa la teva indignació enviant cartes, fax i trucant al Ministeri d'Afers Exteriors i a l'Ambaixada de Sèrbia i Montenegro:

MINISTERI D'AFERS EXTERIORS
Plaza de la Provincia, 1 -28012 MADRID
Telf.91-3664800/ 3666809/ 3614855
Fax. 91-3614852/ 3642965/ 3663945
AMBAIXADA DE SERBIA I MONTENEGRO
Velázquez, 162 -28002 MADRID
Telf.91-5635045/ 5626040
Fax. 91-5630440

-Participa en la recollida de signatures recolzant al Tribunal de Crims de Guerra perquè realment sigui jutjat i processats tots els criminals de la guerra a l'Ex-Iugoslàvia. (T'enviem la carta per a la seva difusió).

-Presiona perquè l'Ajuntament de la teva ciutat o poble aprovin mocions d'adhesió, fagin difusió de la campanya i movilitzin a la ciutadania en defensa del poble de Bòsnia.
Proposa que el teu municipi es declari "ciutat, poble, ... no protegida per les NNUU".

-Participa econòmicament en les diferents campanyes d'ajuda humanitària, cada dia més urgents i imprescindibles.

-Contribueix a que puguem continuar la lluita, amb el teu recolzament econòmic. c.c. "EUROPA PER BOSNIA" núm. 2100-0343-13-0200204004 de "La Caixa".

EUROPA PER BOSNIA

EUROPA POR BOSNIA

EUROPA X BOSNIA

BOSNIA: UNA CARNISSERIA ANUNCIADA

La presa de Srebrenica i de Zepa no són més que nous capítols de l'horror de la carnissèria planificada del poble de Bòsnia.

- * **Rebutgem** la falsa neutralitat, convertida en complicitat que no distingeix entre botxins i víctimes.
- * **Considerem** que els ciutadans de Bòsnia defenen, amb les seves vides, els valors que són els nostres, davant de la barbàrie i el feixisme.
- * **Exigim** que la ONU, la OTAN i la Unió Europea, compleixin els seus compromisos de defensa i protecció de les poblacions civils de Bòsnia.
- * **Reiterem** el ple dret a la legítima defensa del poble de Bòsnia, exigim l'aixecament de l'embargament criminal i afirmem el nostre recolzament al seu combat.
- * **Exigim** el judici als criminals i col·laboradors, i recolzam els esforços del Tribunal de Crims de Guerra per l'Ex-Iugoslàvia.

**NO SIGUEN COMPLICES DEL GENOCIDI !!
TOT HOM A LA PLAÇA ST JAUME
EL DIVENDRES 21 de JULIOL
...a les 20:00 h.**

(Intervendrà: JOSÉ MARÍA MENDILUCE)

Multipliquem les accions que demostrin que Bòsnia no està sola:

- Pren iniciatives en el teu barri, poble treball.
- Posat una cinta blanca: al braç, a la cama, al cap,...
- Expressa la teva indignació enviant cartes, faxes, i trucant al Ministre d'Afers Exteriors, Plaza de la Provincia n°1 28012 MADRID. Telf:91-3666809/7267815/3614852/3614855 Fax:91-3614852/3668757/3642965
- Vine amb nosaltres a Madrid, el dissabte 22 de Juliol a les 12 h. a manifestar el nostre rebuig davant l'ambaixada Serbia a Madrid (c/ Velazquez, 162. Madrid).
- Participa econòmicament a les diferents campanyes d'ajuda humanitària, cada dia més urgents i imprescindibles.
- CONTRIBUEIX A QUE PUGUEM CONTINUAR LA LLUITA, AMB EL TEU RECOLZAMENT ECONOMIC. c.c."Europa per Bòsnia" núm: 2100-0343-13-0200204004 de La Caixa.

EUROPA PER BOSNIA

BOSNIA: UNA MASACRE ANUNCIADA

EXIGIMOS, EN NOMBRE DE LA DIGNIDAD DE LOS PUEBLOS:

Que el Gobierno de Serbia y Montenegro cese de inmediato su apoyo a la política genocida y de limpieza étnica del criminal de guerra Radovan Karadzic.

EXIGIMOS, EN NOMBRE DE LA DIGNIDAD DE LOS PUEBLOS:

Que se restituya al actual gobierno bosnio, democráticamente elegido, los territorios y ciudades que le han sido brutalmente arrebatados.

EXIGIMOS, EN NOMBRE DE LA DIGNIDAD DE LOS PUEBLOS:

Que las fuerzas internacionales intervengan militarmente de inmediato con el mandato claro de impedir la matanza de la población bosnia, la destrucción de su república multi-étnica y el establecimiento del primer Estado Nazi desde la derrota hitleriana.

EXIGIMOS, EN NOMBRE DE LA DIGNIDAD DE LOS PUEBLOS:

Que se levante inmediatamente el embargo militar a que está sometida la República de Bosnia-Herzegovina, reconociendo plenamente el derecho a la legítima defensa del pueblo de Bosnia, en aplicación del artículo 51 de la Carta de la ONU.

EXIGIMOS, EN NOMBRE DE LA DIGNIDAD DE LOS PUEBLOS:

Que nuestros políticos y gobernantes acaben de una vez con su silencio cómplice y tomen las medidas necesarias para conseguir terminar con el genocidio.

EXIGIMOS, EN NOMBRE DE LA DIGNIDAD DE LOS PUEBLOS:

Que sean juzgados los criminales de guerra y sus colaboradores, apoyando los esfuerzos del Tribunal de Crímenes de Guerra para la Ex-Yugoslavia.

Y NOS COMPROMETEMOS, EN NOMBRE DE NUESTRA PROPIA DIGNIDAD,

A no cesar en nuestra lucha hasta terminar con la barbarie a que se ve sometida el pueblo bosnio.

EUROPA NO PUEDE PERMANECER EN SILENCIO: TENEMOS QUE PARAR EL GENOCIDIO.

EUROPA POR BOSNIA

LA PLATAFORMA UNITÀRIA D'ONG, COLLECTIUS CIUTADANS,
AJUNTAMENTS I INSTITUCIONS PÚBLIQUES I PRIVADES

EUROPA X BÒSNIA

CRIDA

A LES CIUTADANES I CIUTADANS DE CATALUNYA :

A TRENCAR EL SILENCI

- Per aturar el genocidi
- Perquè la Comunitat Internacional posi fi a la política de falsa neutralitat
- Perquè es reconegui el dret a l'autodefensa del poble de B-H
- Perquè es processi als criminals de guerra
- Perquè es garanteixi la integritat del territori de Bòsnia-Herzegovina
- Perquè les persones provinents de Bòsnia-Herzegovina vegin reconeguts plenament els seus drets com a refugiats d'acord amb la convenció de Ginebra i el seu protocol addicional, subscrit per l'Estat Espanyol
- Perquè la comunitat internacional mantingui la fermesa fins trencar el setge de Sarajevo i altres zones protegides
- Els adherits a la plataforma Europa per Bòsnia ens comprometem, en nom de la dignitat dels pobles i de la nostra pròpia, a no aturar la nostra lluita fins acabar amb la barbàrie a la que es veu sotmès el poble bosnià

A CONTINUAR INCREMENTANT L'ASSISTÈNCIA A
LES CONCENTRACIONS ELS DILLUNS A LES PLACES DELS
AJUNTAMENTS DE POBLES I CIUTATS, fins que calgui...

A REDOBLAR LA PARTICIPACIÓ A LA DIADA DE
L'11 DE SETEMBRE -dilluns- : "A les vuit del vespre des de tots els
indrets de Catalunya fixem la nostra mirada cap a Bòsnia"

A PARTICIPAR ALS ACTES DE LES FESTES DE LA
"MERCÈ SOLIDÀRIA" I d'altres festes locals

A FER UN GRAN ESFORÇ D'AJUDA
HUMANITÀRIA PER EDXAMPLAR MÉS I MÉS EL CORREDOR
HUMANITÀRI

EUROPA X BÒSNIA
Catalunya X Bòsnia

C.C. 2100-0343-13-0200204004 de "La Caixa"

*Únic compte corrent vàlid per a participar al corredor humanitari Catalunya per Bòsnia

MANIFEST D'EUROPA PER BÒSNIA.

EN MOTIU DE LA DIADA DE L'ONZE DE SETEMBRE.

Catalunya commemora avui, onze de setembre, uns fets, ja llunyans que van significar la pèrdua de les seves llibertats com a poble. Es doncs, una data ideal per a que els ciutadans de Catalunya dediquem també una part d' aquesta diada commemorativa a recordar que, ara, avui, al cor d'Europa, un altre poble, Bòsnia, està patint i pateix, encara que en circumstàncies diferents, una agressió salvatge d'intencions declaraments genocides.

Des que Europa per Bòsnia va començar a fer camí, les mostres d'adhesió, les iniciatives, la solidaritat activa amb el poble de Bòsnia no han parat de creixer fins a assolir un volum, una intensitat i una determinació de la qual podem sentir-nos, prudentment, orgullosos.

Han estat milers i milers de persones les que per tots els pobles de Catalunya han volgut demostrar, cada dilluns, davant els seus ajuntaments, que no estaven disposades a abandonar el poble de Bòsnia a a la seva sort. Col·lectius de tota mena, associacions, partits polítics, professionals i sobretot gent, molta gent anònima, han volgut posar de manifest que rebutgen la barbàrie, que creuen en la convivència, en el respecte a la diferència, en els valors democràtics en els que reposa i troba les seves arrels la vida quotidiana de les societats lliures.

I es que la solidaritat amb el poble de Bòsnia no és, ni ha de ser la solidaritat de la pietat ni la de la beneficència. Ni tampoc només la de l'ajut humanitari envers tots aquells qui pateixen. La solidaritat amb Bòsnia és, ha de ser, una solidaritat positiva a favor d'uns valors de civilització que avui, a finals del segle XX, apareixen amenaçats d'una manera brutal a Bòsnia

si, però també a dins mateix de les societats tradicionalment considerades com a lliures.

La barbàrie exercida contra el poble bosnià té , en el fons, la mateixa naturalesa que la violència que germina de manera ja força significativa i des de fa temps en molts racons d'Europa: la intolerància, la irracionalitat, el racisme, el menyspreu envers qui és diferent, envers qui no pensa , parla o resa com nosaltres. Es per això que, defensant Bòsnia, hem començat també a defensar-nos nosaltres mateixos.

Sovint, la gent, la societat, nosaltres, deleguem massa en els dirigents polítics la sort del nostres destins, sense adonar-nos de la força immensa que pot tenir una opinió pública enèrgicament mobilitzada en la defensa dels valors en els que creu fermament.

Es ben cert que les instàncies internacionals i la majoria dels seus líders més destacats han practicat amb la guerra de Bòsnia una política erràtica, ineficaç i, sovint, fins i tot cínica. Es cert que els bosnians han estat abandonats durant més de tres anys a la seva sort a l'espera que el temps i els fets consumats resolguessin el problema, equiparant agressors i agredits, posant en un mateix sac els qui practicaven la neteja ètnica i els qui defensaven un model de convivència i civilització que se suposa que es el nostre. Tot això és cert. Però, mentre això passava, on erem la gran majoria dels qui avui omplim aquesta plaça? Hauria hagut de passar el poble de Bòsnia pel martiri que ha passat, si totes les places d'Europa s'haguessin omplert des del primer dia com s'estan omplint darrerament les de tot Catalunya? Es que potser Europa està molt més disposada a la defensa del seu benestar que no pas a la dels seus valors.?

Finalment, Sarajevo, símbol de la resistència bosnia, ha començat a ser defensat eficaçment. Finalment, els agressors han estat obligats a asseure's seriosament, per primera vegada en una taula negociadora. Però els noms de Vukovar, Srebrenitza , Zepa , així com el de milers i mileres de ciutadans bosnians víctimes de l'odi i el fanatisme quedaran per sempre com el símbol d'una Europa que no va saber reaccionar a temps.

Europa per Bosnia ha nascut , es prou clar, com un moviment a favor en defensa d'un poble martiritzat. Però Europa per Bòsnia no es pas, no caldria ni dir-ho, un moviment anti-serbi. Tots els pobles travessen a la seva història moments obscurs. Victimes de la demagògia dels seus dirigents i probablement també dels seus propis dimonis interiors, els serbis viuen sota un poder totalitari , racista, militarista i criminal. Però sabem també que son milers els ciutadans serbis que han viscut aquests tres anys amb la mateixa sensació d'horror que hem pogut viure nosaltres mateixos. No es pot criminalitzar tot un poble. També a Sèrbia molta gent es nega a acceptar la barbàrie de la neteja ètnica, i creu fermament en la capacitat de convicència entre homes i dones lliures. Que sàpiga la bona gent de Serbia que també estem amb ells, que els animem, en la mesura de les seves possibilitats, a resistir, i que esperem fermament que, un dia, el seu país torni a formar part de les societats civilitzades.

Ens diuen les agències informatives que les negociacions de Ginebra van ben encaminades. Ens diuen que ja hi ha un esquema global per a la sol. lució del conflicte. Es potser el moment de desmobilitzar-nos? Es potser el moment d'afluixar? Ben al contrari. Els serbis compten amb el suport diplomàtic d'una Rússia que mostra, a més, un rostre amenaçador. Els croats compten amb els professionals de la real-polític internacional que veuen en Croàcia l'estat guardià, fidel als interessos dels governs occidentals. Amb qui compten els bosnis? La resposta es ben senzilla: els bosnis compten amb nosaltres, amb aquest ampli sector de l'opinió europea que, finalment, comença a prendre consciència de la necessitat de defensar aquest petit gran poble convivencial. Es el moment d'afegir, a l'ajut humanitari i al suport polític, la pressió diplomàtica. Es el moment de fer saber als grans decididors, que Bosnia mereix la pau, si, però no la pau pragmàtica, injusta, que sens dubte se'ls pretén imposar en nom del realisme. Sino una pau justa, on pugui renéixer en plenitud tot el que han estat i tot el que volen seguir essent.

Hauriem de ser capaços de fer arribar a Ginebra la nostra veu. De fer-los veure que Bosnia no pot se obligada a convertir-se ni en un país inviable, ni en una mena de mal dissimulat protectorat del Govern de Croàcia, responsable ell mateix, no ho oblidem, de la neteja ètnica practicada a la

Krajina amb tanta o més eficàcia que la que han estat duent a terme els serbis a Bòsnia. Bòsnia té dret a un futur digne. Aquest s'haurà de guanyar, ara, al front diplomàtic. Aquest ha de ser, doncs, el nostre nou front.

Hauriem de ser capaços de fer arribar la nostra veu també el Tribunal de la Haia, creat per perseguir els criminals de guerra, alguns dels quals, com Mladic, Boban, Karadzic i Arkan, ja han estat encausats. No volem la mort de ningú més a l'antiga Iugoslàvia. Però si que volem que tot el pes de la llei internacional caigui damunt els principals responsables de les atrocitats comeses. No volem ni una mort més. Però el lloc de Mladic i Karadzic, entre altres, no ha de ser la taula de negociacions. Ha de ser la presó perpetua.

Europa per Bòsnia ha acabat generant a Barcelona i Catalunya un vast moviment de solidaritat. Aquest moviment no pot quedar-se aquí. El martiri de Bòsnia ens ha obert els ulls a molts de nosaltres. Hem estat solidaris amb Bòsnia, es cert. Però de l'experiència de Bòsnia n'hauriem d'aprendre que els temps que venen potser seran difícils, i que contra la barbàrie que germina també, poc a poc, entre nosaltres hem de ser capaços d'oposar-hi, per damunt de diferències polítiques sovint secundàries, la fermesa rotunda dels que creiem per damunt de tot en els valors de la civilització.

Avui per Bòsnia, demà mateix, potser per Kosovo, demà passat potser per nosaltres mateixos. Sempre, sempre, sempre, per la llibertat dels homes i dels pobles!

de Josep...

VISCA BOSNIA LLIURE!

-----

hoja informativa 9

- 1/ "La paz de Dayton". José María Mendiluce
- 2/ Educación.
- 3/ Corredor Humanitario.
- 4/ Campaña de material escolar.
- 5/ Actos previstos a finales de noviembre.
- 6/ Recordatorio.

1/"LA PAZ DE DAYTON"- José María Mendiluce

Europa X Bosnia considera imprescindible, ante el acuerdo preliminar alcanzado en Dayton el día 21 de noviembre por los presidentes de Bosnia, Serbia y Croacia, hacer los siguientes valoraciones:

Dar la bienvenida al acuerdo de paz alcanzado, en línea con lo declarado por el presidente bosnio: "no es una paz justa, pero es más justa que continuar la guerra" "no podemos esperar una paz mejor, ante la realidad mundial...". Pero queremos denunciar que, esta paz "pragmática" y forzada, es el resultado de haber permitido actuar, con total impunidad, a los criminales que, durante más de tres años, han llevado a cabo la mayor ofensiva contra todo principio y todo derecho que ha conocido Europa en los últimos cincuenta años. Este acuerdo, en lo fundamental, premia las conquistas territoriales obtenidas por los criminales.

Las presiones ejercidas por el gobierno norteamericano para que se alcanzara un acuerdo, hacen de esta paz una paz forzada, y no necesariamente una paz producto de la sinceridad y convencimiento de los firmantes. Diferentes interpretaciones del contenido de lo firmado, aparecieron en el momento mismo de la firma, y son posibles debido a otra de las características del acuerdo: su ambigüedad en temas clave, y el hecho de que su resolución se deja pendiente para una futura conferencia que tendrá lugar en Londres, a mediados de diciembre, tras la ratificación y firma final del Acuerdo en París, a primeros del mismo mes.

Los titulares que se presentan como ejes del Acuerdo, no se corresponden con la letra pequeña, lo cual contribuye a confundir a la opinión pública mundial:

Unidad de Bosnia. Se reafirma la unidad de Bosnia, para después reconocer dos "entidades", dos ejércitos, dos cuerpos policiales, etc. Entre ellos se desplegarán 60.000 soldados de la OTAN. Existe una gran confusión respecto a los arreglos constitucionales que son, en muchos casos, contradictorios. Se da por supuesto que el ejército croata y el bosnio se integrarán, y que la Federación croato-bosnia funcionará, pero no es muy claro que así sea. Con los datos en la mano, en la práctica, el acuerdo ha sancionado los "hechos consumados", y se corre el riesgo de dejar la mitad de Bosnia en manos de los serbios fascistas, que se unirán a Belgrado más adelante, y un 30% en manos de los croatas, que votan en las elecciones de Zagreb, e impiden el retorno, por ejemplo, de los musulmanes de Mostar Oeste. Eso deja al actual gobierno de Bosnia con el 20% del territorio.

Unidad de Sarajevo. La unidad de Sarajevo se proclama en titulares, pero en letra pequeña se habla de 9 distritos, algunos de ellos étnicamente puros. Si esto se lleva a la práctica, significará que toda la lucha y todos los muertos por la convivencia y la multiculturalidad en esta ciudad, no habrán servido para nada.

Retorno de los refugiados. No parece muy probable que los 20.000 supervivientes de la masacre de Srebrenica sean muy proclives a regresar a sus hogares, mientras los controlen los genocidas. Esto es solo un ejemplo ilustrativo de lo que deben pensar los cientos de miles de refugiados expulsados de los territorios de la república srbska, es decir, de la mitad de Bosnia. Lo mismo se aplica a las hipocresías de los croatas y la situación en Mostar, por poner otro ejemplo concreto.

Criminales de guerra. El acuerdo de que los acusados de crímenes de guerra no puedan formar parte de las instituciones políticas, es un elemento que, apareciendo como positivo, una vez más camufla la negativa de Milosevic (y probablemente de Tudjman) de aceptar la entrega de los criminales de guerra al Tribunal de la Haya. La lista de criminales es tan larga, que habría que reemplazar a toda la dirección serbobosnia y gran parte de la croata. Exigir que se reconozca la jurisdicción del Tribunal de Crímenes de Guerra en la Ex Yugoslavia por parte de Milosevic, y que entreguen al mismo a todos los encausados tanto él como Tudjman, es una exigencia clave para iniciar la credibilidad de sus "buenas intenciones" de paz y democráticas.

El despliegue de la fuerza internacional, mayoritariamente de la OTAN, sobre la base de una urgente resolución del Consejo de Seguridad, y con un claro Mandato y los medios para cumplirlo, es otra de las piezas clave del plan de paz. Y se debe llevar a la práctica con urgencia. De la firmeza de la OTAN dependerá la efectividad de lo acordado.

Pero, sobre todo, debemos reiterar que seguimos denunciando la política de neutralidad y aceptación de los hechos consumados. Es esa "realidad" la que ha forzado a los bosnios a optar entre una rendición parcial y una guerra desigual (embargo de armas). Por tanto, todos los puntos de nuestras exigencias anteriores continuarán siendo válidos en el proceso de paz.

La reconstrucción es otra pieza clave en los esfuerzos de transformar esta paz injusta en un proceso positivo para la convivencia. Frente al enfoque "negocio" para las empresas que participen en el "esfuerzo", **debemos exigir y vigilar que se reconstruya primero la Bosnia destruida, que se reconstruya sobre la base de criterios sociales y políticos acordes con los valores que Europa dice defender, que no se den recursos a los que los utilizarán para consolidar su poder fascista, o incumplan el plan de paz.**

Con todo, el problema de fondo no es de acuerdos constitucionales, sino de las ideologías políticas radicales (nacionalismo étnico-religioso) que se asientan en los territorios de Bosnia.

Debemos defender los "titulares" (Una Bosnia, Un Sarajevo, Derecho al retorno...) y agarrarnos a ellos para denunciar toda la letra pequeña que contienen los acuerdos. Debemos renovar nuestro compromiso con el pueblo de Bosnia, y hacer todo lo posible para intentar que esta paz sea lo menos injusta posible.

ANNEX 6

PARLAMENT DE CATALUNYA

DECLARACIÓ DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

La guerra de Bòsnia ha arribat als darrers dies a uns nivells extrems i desesperats. La caiguda de Srebrenica i el massiu èxode dels seus habitants han demostrat com la política sèrbia de la imposició militar i la neteja ètnica no s'atura davant de res ni de ningú.

Això ha posat en evidència el fracàs de les polítiques de neutralitat de l'ONU, l'OTAN i la Unió Europea, les quals han afavorit els agressors serbis, ben armats i proveïts, i han perjudicat els agredits ja que han perdut la possibilitat de defensar-se i de fer prevaler la legitimitat democràtica.

Davant d'aquests fets creiem que ha arribat l'hora d'un canvi d'actitud que posi fi a tres anys de guerra i patiment. Per tot això, i en consonància amb la Declaració del Parlament Europeu aprovada el 12 de juliol, el Parlament de Catalunya, per acord de la seva Junta de Portaveus,

MANIFESTA

la convicció que la política de neutralitat portada a terme pels organismes internacionals, lluny de resoldre el conflicte l'ha dut a una espiral de violència difícil d'aturar. El genocidi i la destrucció continuen malgrat la presència de cascos blaus de l'ONU i els múltiples intents de negociació política.

CRIDA

els governs de la Unió Europea i molt especialment el de l'estat espanyol, com a cap semestral de la Unió, a prendre actituds decidides que conduixin a una intervenció multinacional queaturi els avenços militars serbis i restitueixi la legalitat democràtica de la república de Bòsnia i Hercegovina, la qual ha de poder exercir, amb l'aixecament de l'embargament d'armes, el dret legítim a defensar-se.

ANIMA

els ciutadans i ciutadanes de Catalunya a mobilitzar-se, organitzar-se i fer sentir la seva veu per aconseguir una conscienciació col·lectiva que afavoreixi el canvi d'actitud dels governs en relació al conflicte bosnià.

Palau del Parlament, 19 de juliol de 1995

ANNEX 7

EL PRESIDENT
DE LA
GENERALITAT DE CATALUNYA

ÉS CÒPIA

"BOSNIA"

Barcelona, 21 de Julio de 1995

Excmo. Sr. Don
Felipe González
Presidente del Gobierno
Madrid

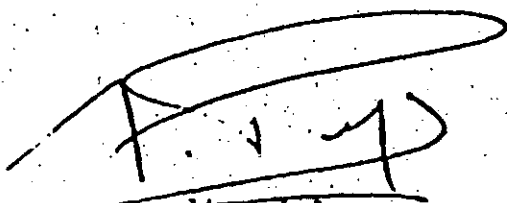
Excmo. Sr y distinguido amigo:

Como ayer le anuncié por teléfono con esta carta le transmito la petición del Gobierno de la Generalitat de que desde la Presidencia de la Unión Europea que en estos momentos ejerce plantee la necesidad de actuar en el tema de Bosnia de forma que hechos como la caída de Srebrenica en manos serbias no se repita.

Quiero hacerle notar, Sr. Presidente, que los soldados de la O.N.U. estaban en Srebrenica con el encargo de proteger a la población musulmana. No solamente no la defendieron, sino que con presteza entregaron sus armas a los serbios, que las utilizaron para mejor combatir y aniquilar a los musulmanes, que ante sus propios ojos empezaron a aplicar la depuración étnica.

Estoy seguro que Vd. comparte conmigo el sentimiento de vergüenza que debemos sentir todos los europeos. Por ello le pido, en nombre propio y del Gobierno de la Generalitat, que España defienda ante la O.N.U. y ante las instancias europeas que los enclaves de Bosnia sean eficazmente defendidos, que el cerco de Sarajevo sea levantado y que los corredores por los cuales debe circular la ayuda humanitaria sean preservados. Esto requiere una intervención militar que todos lamentamos, pero que la situación ha hecho a nuestro entender inevitable.

Reciba, Sr. Presidente, un cordial saludo,

Jordi Pujol